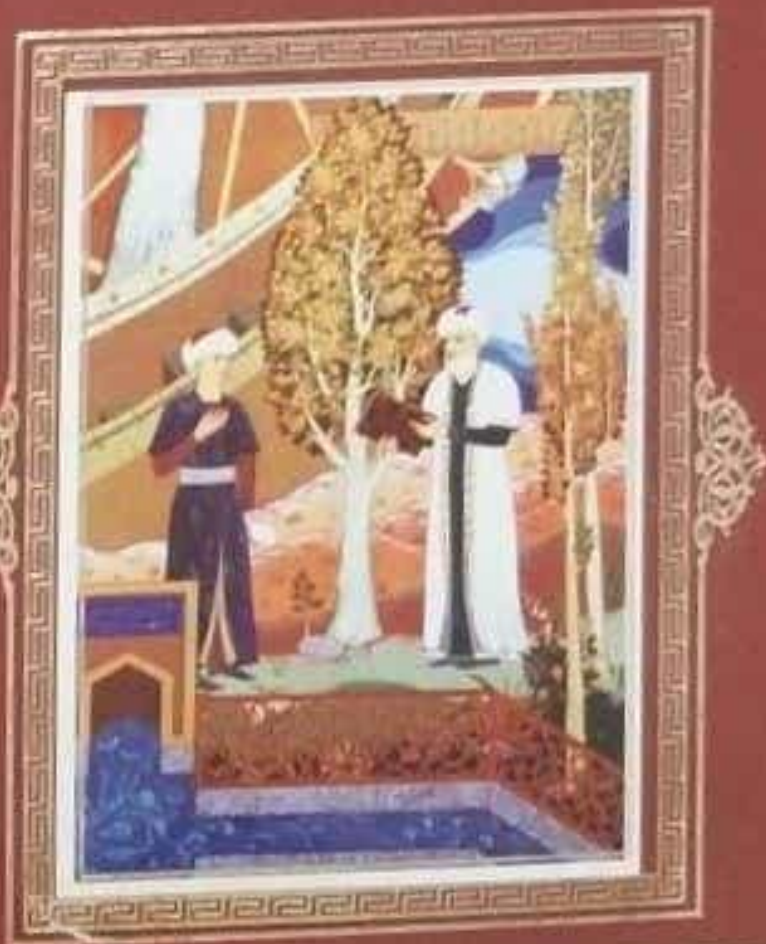
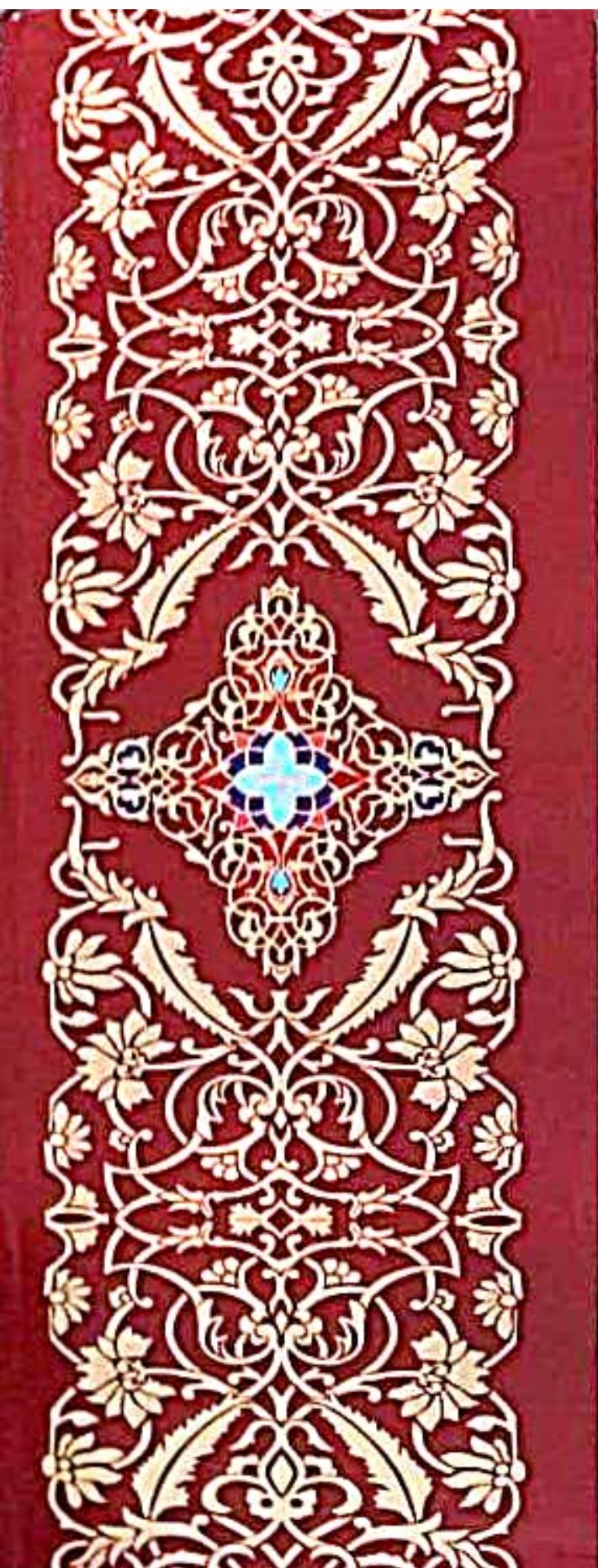

ӘШЛӘРГӘ ДОНОЛАР ҮГИТИ

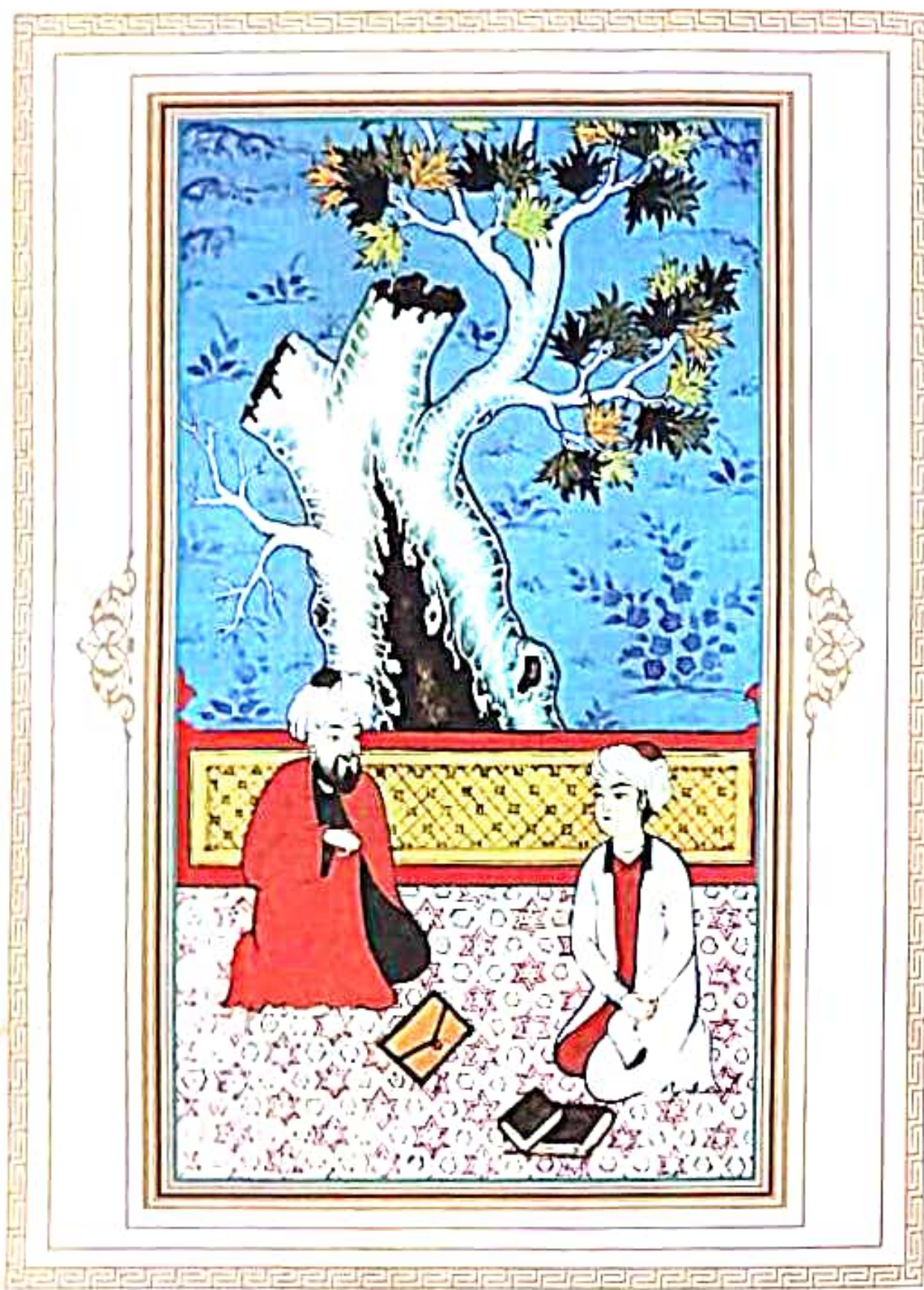

ЁШЛАРГА

ДОНОЛАР ҮТИГИ

ЎЗБЕКИСТОН ЕШЛАР ИТТИФОҚИ

РЕСПУБЛИКА ИСТЕЪДОЛИ ЕШЛАРНИ ҚўЛЛАБ-
ҚУВВАТЛАШ УЛУҒБЕК ЖАМҒАРМАСИ

ЁШЛАРГА ДОНОЛАР ЎҚУТИ

Гафур Гулом номидаги нашриёт-маъбаа ижодий уйи
Тошкент - 2018

SamDUKF ARM

2785

-sonli

Ёшларимизнинг мустақил фикрлайдиган, юксак интеллектуал ва маънавий салоҳиятга эга бўлиб, дунё миқёсида ўз тенгдошларига ҳеч қайси соҳада бўши келмайдиган инсонлар бўлиб камол топиши, бахтли бўлиши учун давлатимиз ва жамиятимизнинг бор қуч ва имкониятларини сафарбар этамиз.

Шавкат Мирзиёев,
Ўзбекистон Республикаси Президенти

СЎЗВОШИ ҲУНИДА

Бутун дунё мутафаккирлари ва улуг аждодларимиз буюк маънавиятининг махсули бўлган доно фикрлар, панд-насихатлар, афоризм ва ибратли сўзлар халкимизни ҳамيشа адолатли иш тутшига, тўғри йўлдан адашмасликка ундовчи шие машъаласи бўлиб келган. Бу бебаҳо бойлик халк маънавий оламининг гўзал ва буюк қирралари бўлиб, унинг ҳам иктимоний, ҳам сиёсий жихатдан бутун бир миллат сифатида барқарор бўлишига хизмат қилади.

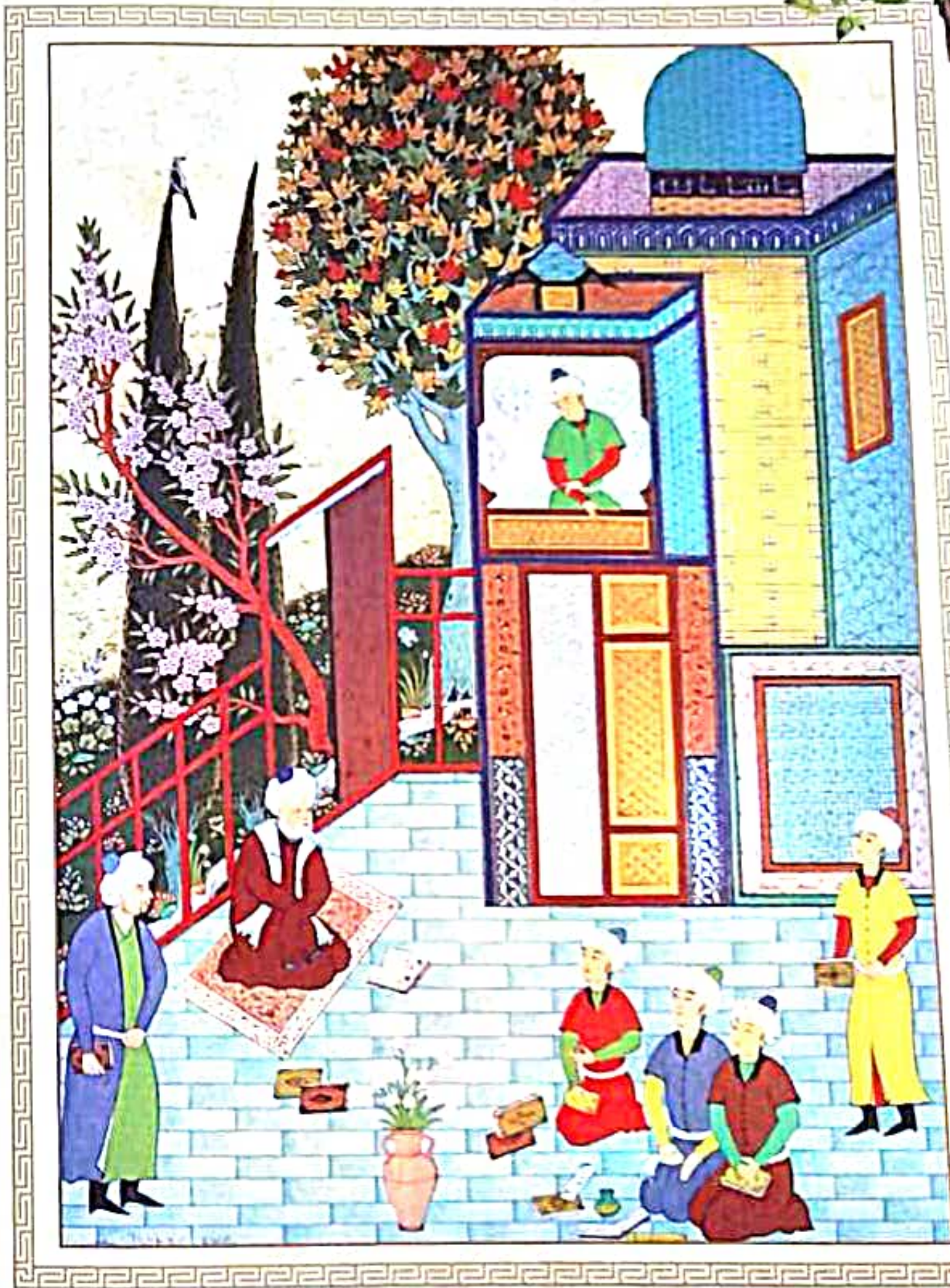
“Оталар сўзи – аклининг кўзи”, деб бежиз айтилмаган. Донолар ўғитлари, халк мақоллари, айниқса, ешларнинг ички олами, рухий дунёси ва тафаккурини шакллантиришда ниҳоятда катта ўрин тутди. Уларни меҳнатсеварлик, ватанга садоқатли бўлиш, илм-хунар эгаллаш, ҳар ишни ўз вақтида бажариш, лафзида қатъий туриш, ота-онага ҳурмат, устозларга эҳтиром кўрсатиш, яхшилик қилишни ўз маслаги деб билиш фазилатлари руҳида тарбиялайди. Шу босидан ҳам қўлингиздаги мазкур китоб ҳаракатлар стратегияси асосида тобора янгиланаётган Ўзбекистон истиқболи ва иқболини белгиловчи азиз ўғил-қизларимизга мўлжаллаб яратилди. Китоб мундарижаси улуг ашломаларнинг

ешларни энг энг инсоний фазилатлар руҳида тарбиялашга қаратилган фикрлари асосида алоҳида боблар бўйича таснифланган. Муҳтарам Президентимиз Шавкат Мирзиёевнинг маърузаларидан олинган, айниқса, бугунги ешларга, уларнинг баркамол инсон ва юқори малакали кадрлар бўлиб етишишига қаратилган ута муҳим иқтибослар эса ўз мавзу йўналишига қараб кичик бўлимларга ажратилди.

Ушбу мутафаккир бобомиз Абдулла Авлоний тарбия борасида, айниқса, ҳаётимиз давомчиси, кўзимизнинг оқу қораси бўлган дилбоз фарзандларимиз келажаги ҳақида доимо қайғуриб, бигини хушерликка қорлаб келган:

“Боланинг саломатлиги ва саодати учун яхши тарбия қилмоқ – танини пок тутмақ, еш вақтдан маслағини тузатмақ, яхши хулқларни ўргатмақ, ёмон хулқлардан саклаб ўстурмақдир. Тарбия қилувчилар табиб қабибдурки, табиб ҳастанинг баданидаги касалига даво қилгани қаби тарбияни боланинг вужулидаги жаҳл марказига “яхши хулқ” деган девони ичидан, “поклик” деган девони устидан беруш, катта қилмақ лозимдир. Ҳар бир миллатнинг саодати, давлатларнинг тинч ва роҳати ешларнинг тарбиясига боғлиқдир”

Шу маънода умид қиламики ешларимиз инсониятнинг бебаҳо мулки саналган донолар ўғитини мутолаа қилар экан, буюк аждодларимиз қолдирган бой маънавий меросни ўрғаниб ўйна қолмай, балки уларнинг шарафли ҳаёт йўлларида ҳам ибрат оладилар, кўнгилларида фахр-ифтихор туйғусини туядилар. Ушбу китоб юксак маънавиятли авлодни вояга етказишда, ешларнинг ҳақиқий ватанпарвар, эл-юрт тақдири учун фидоий, сазоқатли, сўли ва иши бир, адалотпарвар, виждонли ва ориятли инсонлар бўлиб камол топишига хизмат қилади, уларни бугунги кунга дахлдорлик ҳисси билан яшашга ўргатади, деб ишонамиз.

**ЎЗБЕКИСТОН
ПРЕЗИДЕНТИ
ШАВКАТ
МИРЗИЁЕВНИНГ
МАЪРУЗАЛАРИДАН
ИҚТИБОСЛАР**

ЁШЛАР – ВЎЗНИНГ КЕЛАЖАГЧИМIZ

Юксак маънавиятли, замонавий билим ва касб-хунарларга, ўз мустақил фикрига эга бўлган ёшларни миллий ва умуминсоний қадриятлар руҳида тарбиялаш биз учун энг муҳим масалалардан биридир.

* * *

Маданият ёшликдан, инсонни болалар боғчасида, мактабда китоб ўқишга ўргатишдан бошланади.

* * *

Ҳозирги вақтда ёшлар тарбияси биз учун ўз долзарблиги ва аҳамиятини ҳеч қачон йўқотмайдиган масала бўлиб қолмоқда.

* * *

Болаларимизни бировларнинг қўлига бериб қўймасдан, уларни ўзимиз тарбиялашимиз лозим.

* * *

Маълумки, ёш авлод тарбияси ҳамма замонларда ҳам муҳим ва долзарб аҳамиятга эга бўлиб келган. Аммо биз яшаётган

XXI асрда бу масала ҳақиқатан ҳам ҳаёт-мамонт масаласига айланиб бормоқда. "Тарбия қанча мукаммал бўлса, халқ шунча бахтли ишайди", дейди донишмандлар. Тарбия мукаммал бўлиши учун эса бу масалада бўшлиқ пайдо бўлишига мутлақо йўл қўйиб бўлмайди.

* * *

Биз ёшларга доир давлат сиёсатини ҳеч оғишмасдан, қатъият билан давом эттирамиз. Нафақат давом эттирамиз, балки бу сиёсатни энг устувор вазифамиз сифатида бугун замон талаб қилаётган юксак даражага кўтарамиз.

* * *

Ёшларимизнинг мустақил фикрлайдиган, юксак интеллектуал ва маънавий салоҳиятга эга бўлиб, дунё миқёсида ўз тенгдонларига ҳеч қайси соҳада бўли келмайдиган инсонлар бўлиб камол топиши, бахтли бўлиши учун давлатимиз ва жамиятимизнинг бор куч ва имкониятларини сафарбар этамиз.

* * *

Мен кўп йиллар мобайнида олий ўқув юртида домла, проректор бўлиб ишлаганман. Ёшлар билан ишлашнинг қандай мураккаб эканини, бунинг учун, аввало, катта билим ва тажриба, сабр-тоқат, талабчанлик билан бирга меҳрибонлик ҳам зарур эканини ўз шахсий тажрибамдан яхши биламан.

* * *

Ёшларимиз билан кўпроқ гаплашиш, уларнинг қалбига қулоқ солиш, дардини билиш, муаммоларини ечиш учун амалий кўмак беришимиз, айниқса, қиз болаларни илм-фан, касб-ҳунар сирларини пухта эгаллашга ўргатиш, уларнинг манфаатларини ҳимоя қилиш, ҳаётда муносиб ўрин топишига ёрдамлашиш керак.

* * *

Ёшларимиз қалбида Ватанга муҳаббат ва садоқат туйғусини камол топтириш, уларни соғлом турмуш тарзи руҳида тарбиялашга қаратилган тарғибот ишларини кучайтирамиз.

* * *

Ёшларимизнинг китоб ўқишга бўлган қизиқишини оширишга, уларнинг китоб билан дўст бўлишига, аҳолининг китобхонлик савиясини янада оширишга алоҳида эътибор қаратиш лозим.

* * *

Ёшларимиз ўртасида ҳуқуқий маданият, соғлом турмуш тарзини, жисмоний тарбия ва спортни тарғиб қилишга қаратилган ишларнинг самарасини оширишни бугун даврнинг ўзи талаб этмоқда.

* * *

Ёшларимизнинг Ватанимиз келажаги учун жавобгарликни зиммасига олишга қодир бўлган, бугунги ва эртанги кунимизнинг ҳал этувчи кучига айланиб бораётгани барчамизга гурур ва ифтихор бағишлайди.

* * *

Уюлмаган ёшлар қатлами билан ишлаш, уларнинг дарду ташвишлари, муаммоларини эшитиш ва уларни ечишга амалий ёрдам бериш, мустақил ҳаётга кираётган ёш йигит-қизлар, ёш oilаларни қўллаб-қувватлаш учун ҳаммамиз, давлат, жамоат ташкилотлари биргаликда ҳали кўп иш қилишимиз керак.

***

Ёшликда, талабалик даврида – сиз ҳали ҳеч ким бўлмаган, ўзаро муносабатлар фақат тенглик ва самимият асосига қуриладиган даврда пайдо бўлган дўстлик ҳақиқий дўстликдир. Шу пайтда орттирган дўстларингиз чинакам оғайниларингиздир.

***

Майли, ёшлар ўз даврининг талаблари билан уйғун бўлсин. Лекин айни пайтда ўзлигини ҳам унутмасин. Биз киммиз, қандай улуғ зотларнинг авлодимиз деган даъват уларнинг қалбида доимо аке садо бериб, ўзлигига содиқ қолишга ундаб турсин.

***

Ўзбекистон ёшлар иттифоқи давлат ва жамият учун раҳбар кадрларни тайёрлаб берадиган ўзига хос марказ бўлиши, замонавий тилда айтадиган бўлсак, ёшлар учун “социал лифт” вазифасини бажариши керак. У билимли, ташаббускор ва ташкилотчи, фидойи ёш раҳбарларнинг кадрлар захирасини яратиши керак.

Биз аجدодларимизнинг ёрқин хотирасини асраб-авайлаб, қалбимизда, юрагимизда абадий сақлаймиз. Букилмас ирода, фидойилик ва жасорат намунасини амалда намоян этиб, ўз ҳаётини азиз Ватанимизнинг ҳар

томонлама равнақ топишига бағишлаган устоз ва мураббийларимиз, замондошларимиз билан биз чексиз фахрланамиз.

* * *

Соҳибқирон Амир Темури бобомиз биз – авлодларга қолдирган васиятида ғоят муҳим бир фикрга алоҳида урғу бериб, “Эл дардига дармон бўлмоқ – эзгу вазифангиздир”, деб таъкидлагани албатта бежиз эмас.

* * *

Имом Бухорий, Бурҳониддин Марғиноний, Исо ва Ҳаким Термизийлар, Маҳмуд Замахшарий, Муҳаммад Қафқол Шоший, Баҳоуддин Нақшбанд, Хожа Аҳрор Валий, Муҳаммад Хоразмий, Аҳмад Фарғоний, Абу Райҳон Беруний, Абу Али ибн Сино, Мирзо Улуғбек, Алишер Навоий ва бошқа кўплаб даҳолар номи нафақат ислом, айни вақтда жаҳон цивилизацияси тарихига ҳақли равишда олтин ҳарфлар билан битилган.

* * *

Буюк тарихда ҳеч нарса изсиз кетмайди. У халқларнинг қонида, тарихий хотирасида сақланади ва амалий ишларида намоён бўлади. Шунинг учун ҳам у қудратлидир. Тарихий меросни асраб-авайлаш, ўрганиш ва авлодлардан авлодларга қолдириш давлатимиз сиёсатининг энг муҳим устувор йўналишларидан биридир.

* * *

Алишер Навоий бобомизнинг “Одамий эрсанг, демагил одами, Ониким, йўқ халқ ғамидин ғами” деган сатрларида қанчалик чуқур ҳаётий ҳикмат, фалсафа бор. Яъни бу дунёда инсонларнинг дарду ташвишларини ўйлаб

иншани – одамийликнинг энг олий мезонидир, халқнинг
ғамидан узоқ бўлган инсонни одам қаторига қўшиб
бўлмайди, деб таъкидламоқда улуғ бобомиз.

* * *

Улуғ аждодимиз Заҳириддин Муҳаммад Бобурни олайлик.
Бу буюк зот ўн икки ёшидан бошлаб Темурийлар
давлатини сақлаб қолиш учун ўзини ўтга ҳам, чўққа ҳам
урди, ҳеч қандай душмандан ҳам, синовдан ҳам қўрқмади.
Қирқ олти йиллик умри давомида бир зум ҳам ҳаловат
билмасдан ўтди. Ўз авлодларига Ватанига бўлган буюк
муҳаббатни, эзгу фазилатларни мерос қилиб қолдирди.

* * *

Абдулҳамид Чўлпонни олайлик. XX аср бошларидаги
миллатимиз тақдирини, унинг бошига тушган фожиалар-
ни, озодлик ва эркинлик қадрини ҳеч ким мумтоз шоири-
миз каби юксак пардаларда куйлаган эмас.

* * *

Халқимизнинг Абу Райҳон Беруний ва Абу Наср Форобий,
Хўжа Аҳмад Яссавий ва Баҳоуддин Нақшбанд,
Алишер Навоий ва Абай Қўнонбоев, Ойбек ва Мухтор
Авезов, Гафур Гулом ва Собит Муқонов каби улуғ
намоянадалари ва бошқа кўплаб атоқли олимлар, мутафак-
кир ва шоирлар мероси бизнинг умумий бойлигимиздир.

* * *

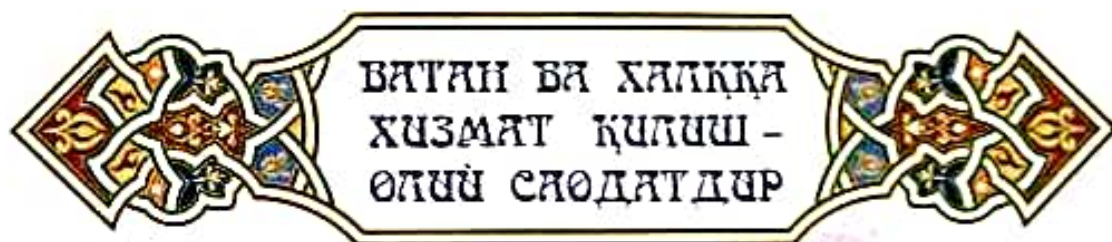
Нажмиддин Кубро улуғ ёшида бўлишига қарамасдан
Чингиз ланкаларига қарши мардонавор жангга киргани,
Ватан байроғини унинг қўлидан тортиб ололмаган ёвуз
босқинчилар у зот ҳалок бўлганидан кейин қўлини кесиб,
байроқни олишгани тилларда дoston бўлиб келади.

* * *

Буюк Британиялик мухбир ўзининг мобиль телефониини кўрсатиб, “Мен ҳар сафар шу телефондан фойдаланганимда унинг ичида мужассам бўлган буюк ўзбек Муҳаммад Хоразмий даҳосига таъзим қиламан” дейди.

* * *

Буюк мутафаккир Юсуф Хос Ҳожиб айтганларидек, “Дунёда икки турли инсон ҳақиқий инсон саналади: Бири – ўргатувчи, бири – ўрганувчи”. Мен сизларнинг ҳар бирингизга ана шундай ҳақиқий инсон бўлиш бахти насиб этишини тилайман.

Ҳаммамизни тарбиялаган, вояга етказган – шу халқ. Барчамизга туз-насиба берган ҳам – шу халқ. Бизга ишонч билдирган, раҳбар қилиб сайлаган ҳам айнан шу халқ.

* * *

Ўсиш, ривожланиш деганда биз фақат рақамларни, миқдор кўрсаткичларни эмас, балки уларнинг сифат кўрсаткичларига айланиб, халқимизнинг кундалик ҳаётига, унинг рўзғори ва дастурхонига қандай таъсир кўрсатаётганига алоҳида эътибор берамиз.

* * *

Ватанпарварлик ҳар бир давлат ҳаётининг маънавий асоси ҳисобланади ва жамиятни ҳар томонлама

ривожлантириш борасида энг муҳим сафарбар
этувчи куч сифатида намоён бўлади.

* * *

Ватанга садоқат билан хизмат қилиш мактабини ўтаган
навқирон ўғлонларимиз ишончли таянч ва суянч бўлиб
хизмат қилади.

* * *

Янгича ва мустақил фикрлайдиган, масъулиятли,
ташаббускор, илгор бошқарув усулларини пухта
ўзлаштирган, ватаншарвар, ҳалол кадрларни
танлаш ва тайёрлаш бўйича самарали тизим
яратилмас экан, давлат бошқарувида сифат
ўзгарини юз бермайди.

Яратганинг ўзи ато этган яна бир бебаҳо бойлигимиз
борки, у ҳам бўлса, халқимизнинг беқиёс
интеллектуал ва маънавий салоҳиятидир.

* * *

Бугунги кунда дунёда инновацион ғоясиз, илм-фан
ютуқларисиз биронта соҳанинг ривожланиши мумкин
эмас. Заҳматкан фидойи олимларимизни худо берган
одамлар, десак, хато бўлмайди. Уларни бошқалар билан

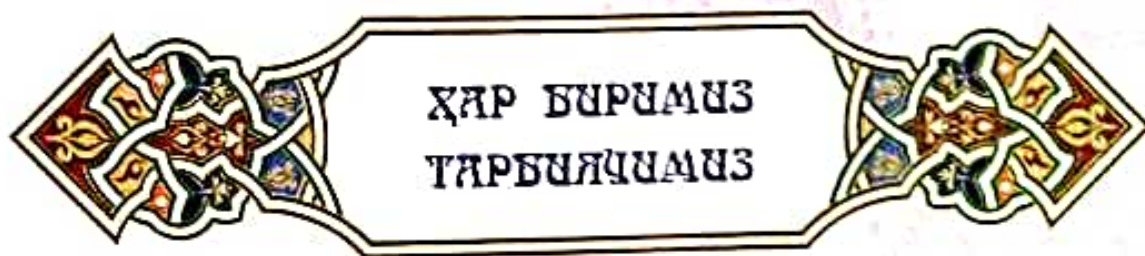
тенг қилиш мумкин эмас. Бундай инсонлар мингтадан, миллионтадан битта туғилади. Уларни асраб-авайлашимиз, ҳар томонлама қўллаб-қувватлашимиз лозим. Битта илм намояндасини етиштириш учун давлат, жамият 30 йил вақт сарфлайди. Олим бўлиш учун инсон умр бўйи ҳаракат қилади.

* * *

Ҳаммамиз яхши биламиз, бугунги давр юқори технологиялар, инновациялар замонидир. Дунёдаги ривожланган мамлакатлар ўз олдига нафақат кўплаб маҳсулотлар ишлаб чиқариш ва уларни бозорга олиб чиқишни, балки чуқур билим ва илмий ютуқларга асосланган инновацион иқтисодиётга ўтиш вазифасини қўймоқда.

* * *

Мамлакатни инновацион ривожлантириш стратегияси ва механизмлари энг аввало шу давлатда яратилган интеллектуал ва илмий-техникавий салоҳиятдан қанчалик самарали фойдаланиш билан чамбарчас боғлиқ.

Педагогларимиз яхши билади, тарбия, одоб-ахлоқ соҳасида “амалий намуна” ҳал қилувчи аҳамиятга эга бўлади. Фарзандларимизга аввало ўзимиз ҳамма соҳада – Ватанга, халққа садоқатли бўлишда, илмга,

SamDUKF ARM

2785

sonli

касбу хунарга меҳр қўйишда, ота-она, жамият олдидаги
бурчимизни сидқидилдан адо этишда амалий
намуна кўрсатишимиз керак.

* * *

Ҳар биримиз қаерда, қайси лавозимда ишлашимиздан
қатъи назар, аввало тарбиячи эканимизни, болаларимиз
тақдирини учун шахсан масъул эканимизни, бу замоннинг
ўткир талабига айланаётганини ҳеч қачон
унутмаслигимиз шарт.

* * *

Агар фарзандимизга тўғри тарбия бермасак, ҳар куни,
ҳар дақиқада унинг юриш-туриши, кайфиятидан огоҳ
бўлиб турмасак, уларни илму хунарга ўргатмасак,
муносиб иш топиб бермасак, бу омонатни бой бериб
қўйишимиз ҳеч гап эмас.

* * *

Оммавий маданият кўришишида кириб келаётган турли
таҳдидлар, гноҳқандлик, диний экстремизм, миссионерлик
каби бало-қазолардан ёшларимизни асраш, уларнинг
таълим-тарбиясига ҳар биримиз масъул эканимизни
ҳеч қачон унутмаслигимиз керак.

* * *

Агар маҳалламизда бола зарарли диний оқимга кириб
қолган бўлса, уни нотўғри йўлдан қайтаришга ҳаракат
қилинг. Аввало, улар билан гаплашиб, бу – ота-боболар-
нинг йўли эмас, бу йўлдан қайт, ҳақиқат мана бу ёқда,
тирилик ва эгулик йўлидан бориб, ҳеч ким кам бўлмаган,
деб уларни соғлом эътиқодга ишонтириш керак. Билим
билан, ақл ва маърифат, намунали ёшлар билан ишонти-
риш керак. Тарихдан, бугунги ҳаётимиздан олган ҳаётий,
таъсирчан мисоллар билан ишонтириш керак.

* * *

Агар биз шу йўналишдаги ишларни аввалгидек давом эттирадиган бўлсак, яъни умумий профилактика ишларини ёшлар радикал диний оқим аъзосига айланганидан сўнг ўтказадиган бўлсак, бундай хавф-хатарга қарши ҳеч қачон самарали кураша олмаймиз. Қисқача айтганда, узоқни кўзлаб, керак бўлса, ҳаётда бир қадам олдинда юриб, бизни доғда қолдирмоқчи бўлганларнинг ҳийланайрангларини аввалдан билиб, биринчи зарбани улар эмас, биз беришимиз зарур. Шунда давлатнинг – давлат, жамиятнинг – жамият экани бор кучи ва қудрати билан намоён бўлади.

* * *

Бугунги кунда “Фарзандларимиз биздан кўра кучли, билимли, доно ва албатта бахтли бўлишлари шарт!” деган ҳаётий даъват ҳар биримизнинг, ота-оналар ва кенг жамоатчиликнинг онги ва қалбидан мустаҳкам ўрин эгаллаган.

* * *

Ҳар бир бола – бамисоли ўсиб, кучга тўлаётган, парваришга муҳтож назик бир ниҳол. Бинобарин, уни ҳеч қачон меҳр ва эътибордан четда қолдириб бўлмайди.

* * *

Таълим ва тарбия соҳасидаги туб ислоҳотларни юксак босқичга кўтариш, мамлакатимизнинг тақдири ва келажакни учун масъулиятни ўз зиммасига олишга қодир бўлган янги авлод кадрларини вояга етказишга қаратилган ишларни изчил давом эттириш ҳаммамизнинг нафақат вазифамиз, балки муқаддас бурчимиздир.

* * *

Таълим ва тарбия, илм-фан, соғлиқни сақлаш, маданият ва санъат, спортни ривожлантириш масалалари, ёшларимизнинг чуқур билимга эга бўлиши, чет тилларини ва замонавий ахборот-коммуникация технологияларини пухта эгаллашини таъминлаш доимий устувор вазифамиз бўлиб қолади.

* * *

Сиёсатнинг муҳим йўналиши бўлган мактабгача таълим-тарбия тизимининг моддий-техник базасини мустаҳкамлаш эътиборимиз марказида бўлади.

* * *

Фарзандларимиз тарбияси, маънавий-маърифий соҳадаги ишларимизни бир зум ҳам сусайтирмасдан, аксинча, уларни янги босқичга кўтаришимиз лозим.

* * *

Фарзандлар тинчлиги, уларнинг бахти, камоли – жамиятнинг энг катта бойлиги. Бунинг аҳамиятини ота-она бўлган одам билади. Айниқса, ҳозирги нотинч, мураккаб замонда бу ҳақиқатни янада чуқурроқ англаш – бу ҳам ҳаёт талабидир.

* * *

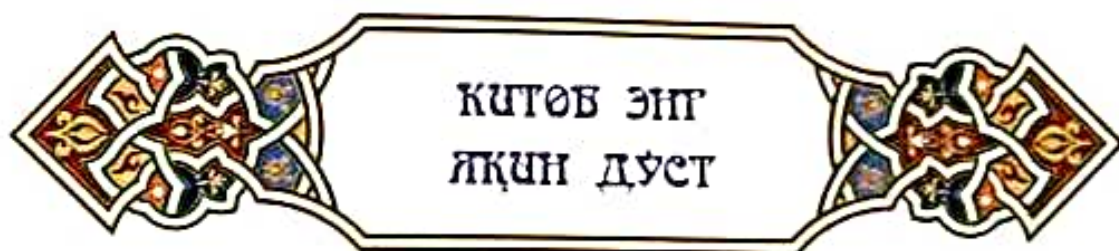
Агар биз ота-оналаримизга ҳақиқий ёрдам берамиз, десак, уларни ҳаёт пайтида қадрлашимиз, эъзозлашимиз керак. Мен шу гапларни юрагимдан айтяпман, эрталаб ишга кетишимизда, ортимиздан дуо қилиб қоладиган, катқурун очиқ юз билан кутиб оладиган ота-оналаримиз, (ва) ва момоларимизнинг бўлиши катта бахт.

* * *

Барчамизга аёнки, юртимиздаги ҳар қайси инсон, ҳар қайси оиланинг энг эзгу орзу-мақсадлари, ҳаётий манфаатлари авваламбор унинг фарзандлари тимсолида намоён бўлади, рўёбга чиқади.

Ҳаммамизнинг олдимизда жуда муҳим аҳамиятга эга бўлган масала, яъни китобхонликни кенг ёйиш ва ёшларимизнинг китобга бўлган муҳаббатини, уларнинг маънавий иммунитетини янада оширишга қаратилган ишларимизни янги босқичга олиб чиқиш вазифаси турибди.

* * *

Ҳозирги кунда мамлакатимизда китобхонлик савиясини ошириш, мутолаа маданиятини юксалтиришга катта аҳамият берилаётгани сизларга маълум. Лекин, кўплаб болаларимиз китобдан узоқлашиб, кўп вақтини ижтимоий тармоқларда ўтказаётгани – бу ҳам бор гап. Биз фарзандларимизнинг онги, дунёқарashi асрлар давомида синовдан ўтган, юксак маънавият хазинаси бўлган жаҳон ва миллий адабиётимиз асосида эмас, балки қандайдир шубҳали, зарарли ахборотлар асосида шаклланишига бепарво қараб туrolмаймиз.

***

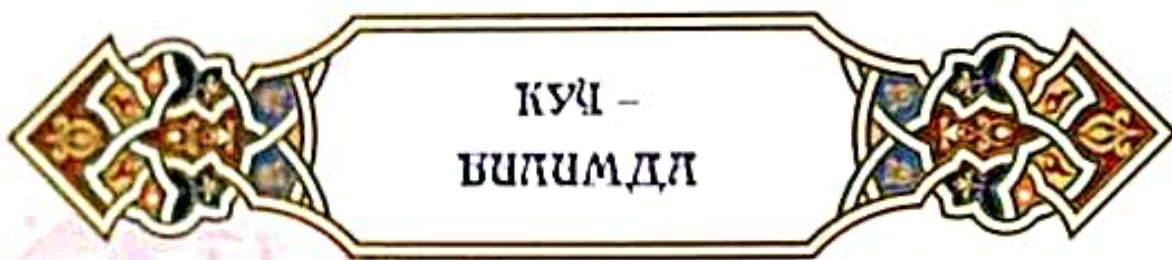
Китобсиз тараққиётга, юксак маънавиятга эришиб
булмайди. Китоб ўқимаган одамнинг ҳам, миллатнинг
ҳам келажаги йўқ.

***

Китобхонлик маданиятини юксалтириш –
мақсадларимизга эришишнинг муҳим кафолатидир.

***

Биз жамиятимизда китобхонлик маданиятини
юксалтириш бўйича бошлаган ишларимизни
изчил давом эттирамиз.

Қачон биз кучлимиз – билимли бўлсак, қачон
билимли бўламиз – ўз устимизда ишласак.

***

Илм-фан намояндаларининг, таъбир жоиз бўлса, “игна
бидан қудуқ қазийдиган” заҳматкаш олимларимизнинг
машаққатли илмий изланишлари мамлакатимиз, унинг
бугунги ва келгуси равнақи учун жуда катта
аҳамиятга эга.

* * *

Миллий адабиётимиз ва жаҳон адабиётининг энг сара намуналарини ижтимоий тармоқларга жойлаштириш ва уларни кенг тарғиб қилишга алоҳида эътибор бериш муҳим аҳамият касб этади.

* * *

Дунёда илм-фан соҳасидаги ютуқлар айнан фундаментал тадқиқотлар йўналишида қўлга киритилгани тасодифий эмас. Шунинг учун эндиликда фундаментал фанларни ҳар томонлама қўллаб-қувватлаш, соҳани иқтидорли ёш кадрлар билан таъминлаш давлатимизнинг муҳим вазифаларидан бири сифатида кун тартибига қўйилмоқда.

Аёл гўзал бўлса – олам гўзал, аёл бахтли бўлса – оила, бутун жамият бахтли бўлади.

* * *

Ҳозирги кунда оналар ўз фарзандларини армияга кўзда ёш, юракда хавотир билан эм... , балки менинг ўғлим ҳақиқий Ватап ҳимоячиси бўлади, деб, юксак ишонч ва фахр туйғуси билан кузатмоқда.

* * *

Оналар кўнглидаги розилик – бу бутун халқимиз қалбидаги розилик ифодаси, десам, айна ҳақиқатни айтган бўламан.

* * *

“Она билан бола – гул билан лола” деган чиройли мақол бор. Ҳақиқатан ҳам, она ва бола соғлом бўлса, оила тинч, ҳаётимизда файз-барака, ишимизда унум бўлади.

* * *

Ҳар қайси оиланинг юкини ўзининг назик елкасида кўтариб келаётган, оила қўрғонининг файзу фариштаси бўлган аёл зотини эъзозлаш, она-сингилларимизнинг оғирини енгил қилиш – бизнинг эзгу вазифамиздир.

* * *

Муҳтарама оналаримиз, муноси аёлларимиз – бизни дунёга келтирган, оқ юзиб, оқ тараб вояга етказган, хонадонларимиз кўрки, таровати бўлиб келаётган азиз ва меҳрибон зотлардир. Уларга ҳар қанча эътибор ва гамхўрлик кўрсатсак, эъзозлаб бошимизга кўтарсак, шунча кам, албатта.

* * *

Қиз болаларнинг замонавий билим ва касб-ҳунарларни, хорижий тилларни эгаллашлари, ҳар томонлама соғлом ва баркамол бўлиб, ҳаётдан муносиб ўрин топишлари учун барча куч ва имкониятларимизни сафарбар этамиз.

ХАЛҚҚА
ХИЗМАТ ҚИЛИШ
БЕМИНАТДИР

Халқ давлат идораларига эмас, балки давлат идоралари халққа хизмат қилиши керак.

* * *

Халқ бой бўлса, давлат ҳам албатта бой ва қудратли бўлади.

* * *

Фақатгина халқимизнинг азму шижоати ва қудрати, букилмас иродаси ва қатъияти, энг муҳими, мустақил тараққиётга бўлган мустаҳкам ишончи буюк мақсадларимизга эришишнинг бирдан-бир кафолатидир.

* * *

Ўзимизга ўзимиз хиёнат қилмасак, ўзимизни ўзимиз алдамасак, ҳалол-пок бўлиб меҳнат қилсак мен аминман, кўзлаган барча марраларимизга албатта эришамиз.

* * *

Ҳар бир давлат хизматчиси ҳар куни ўзининг меҳнати билан эгаллаб турган давлатимизга дойиқлигини исботлаш

* * *

Ҳамма нарсани ўз номи билан, ютуқни – ютуқ, камчиликни – камчилик деб иш олиб бормасак, биз ўз мақсадларимизга етолмаймиз.

* * *

Фуқароларнинг ҳар қандай муаммоларини ҳал этиш давлатнинг халққа нисбатан асосий мажбуриятларидан бири эканини унутишга ҳеч кимнинг ҳаққи йўқ.

* * *

Одамлар ҳамма нарсага чидаши мумкин, лекин адолатсизликка чидай олмайди.

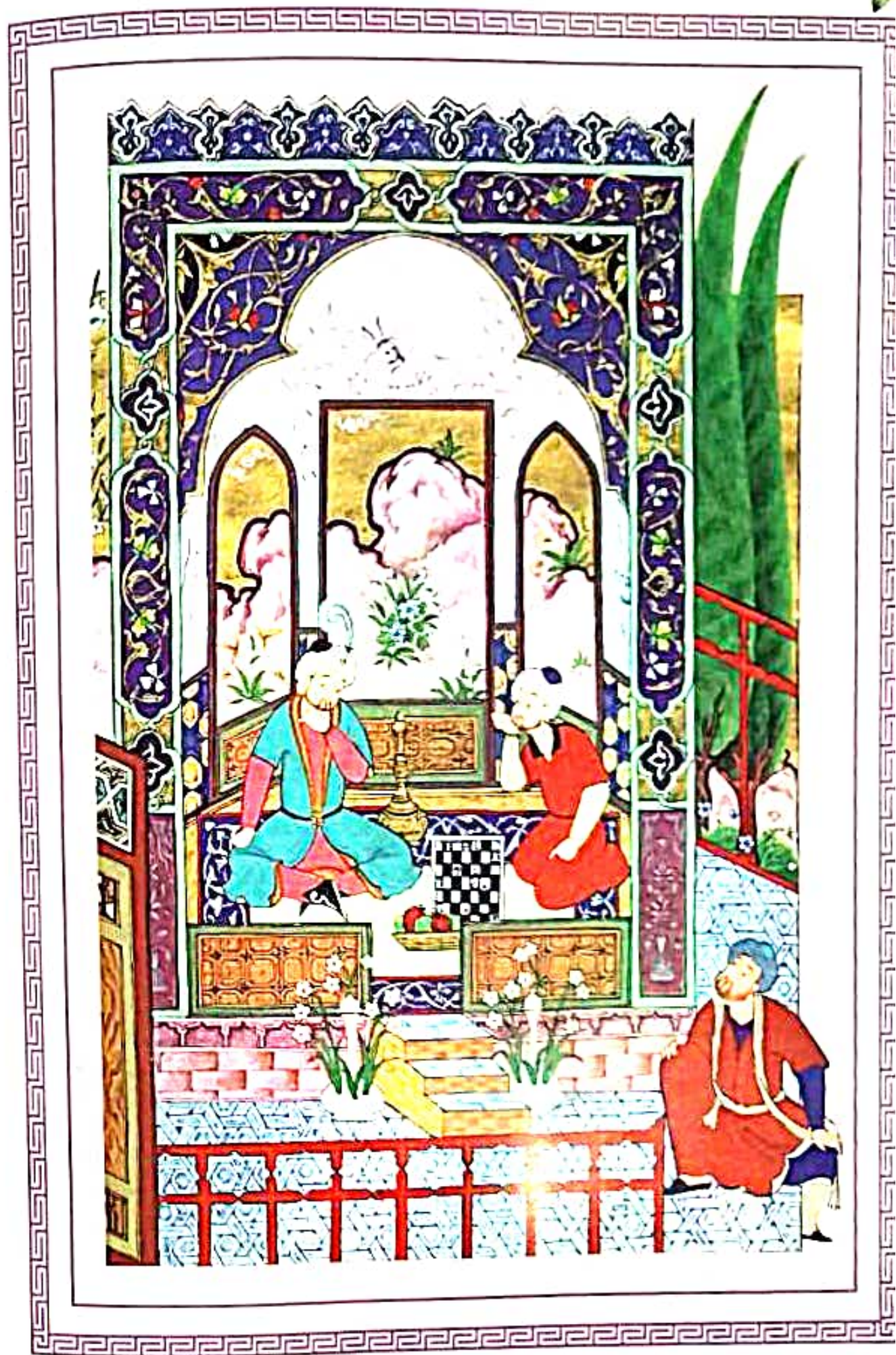
* * *

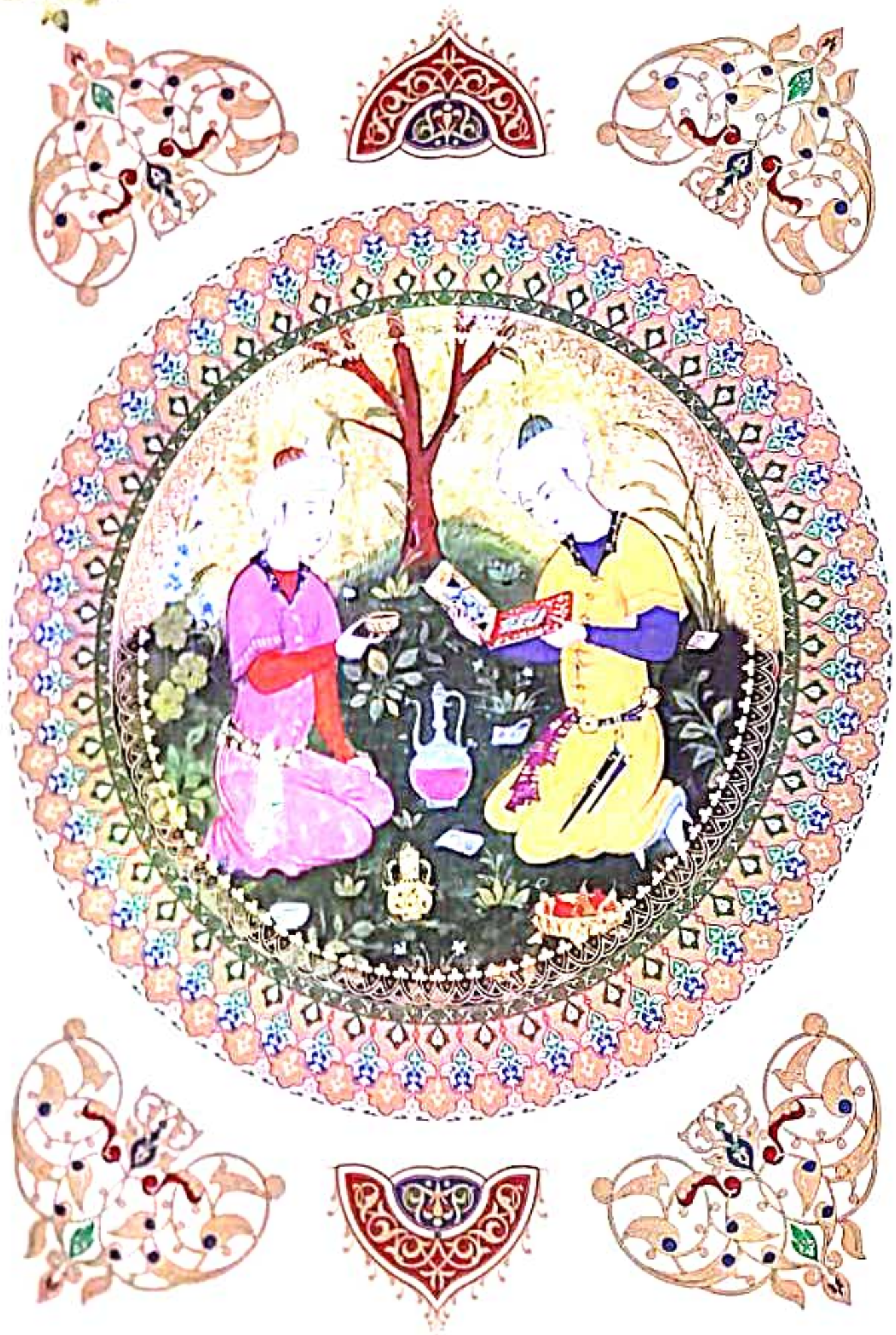
Ҳамма нарсдан устун қўядиган адолат туйғусини ҳаётимизда том маънода қарор топтириш – энг асосий вазифамизга айланиши шарт.

* * *

Ишни жамоа бўлиб бажарсак ҳам, унинг натижаси учун ҳар биримиз шахсан жавоб берадиган вақт-соат келди.

ЁШЛИК – УМР БАҲОРИ

Ёшларга кўзгуга кўпроқ боқиб туришни маслаҳат бераман, токи уларнинг хушсурати ўз хуснларини шарманда этмасин, бадбашаралари эса хунукликларини одоблари билан безасин.

Суҳрот

* * *

Ёшлик инсон ҳаётининг сўнгги йиллари учун уруғ қадаладиган баҳор палласидир.

Яков Княжнин

* * *

Ёшлик – тез ўтиб кетадиган камчиликдир.

Йоганн Вольфганг Гёте

* * *

Ёшлик – ёш бўлмаганлар учун кетган камчиликдир.

Александр Дюма ота

* * *

Ботинимизда биз барчамиз бир хил ёшдамиз.

Гертруда Стайн

* * *

Ҳар бир ёшнинг ўз жозибаси бор, ёшлиkning
эса яна бошқа афзалликлари ҳам бор.

Геннадий Малкин

* * *

Дастлабки йигирма йил – ҳаётнинг энг узун бўлагидир.

Роберт Саути

* * *

Катта бўлишни орзу қилувчи ҳақиқатан ҳам
ёш инсондир.

Владислав Гжещук

* * *

Ёшлик агар сал кечикиб келганида
умрнинг идеал ҳолати бўлур эди.

Герберт Асквий

* * *

Инсон хато қилиб қўйишдан
қўрқмас экан, у ёшдир.

Петр Капица

* * *

Қани энди ёшлик билса, қариллик
куч-қувватга эга бўлса эди!

Апри Эстьен

* * *

Ёшлигингда кексалик учун донолик тўпла.
Чунки ундан ишончлироқ бисот йўқ.

Тривналик Биант

* * *

Ёшлик бошқага кетди.

Михаил Генин

* * *

Ёшликдан ўргансанг хунар, ҳаёт айтганига кўнар.

Ўзбек халқ мақоли

* * *

Ёшликда илм олиб, кексайганда эса ана
шу илмдан завқланиб яшамоқ энг тўғри йўлдир.

Сенека

* * *

Ёшлар гўзаллик нима эканлигини яхши
билмайдилар: уларга фақат – эҳтирос маълум.

Люк де Клапье Вовенар

* * *

Ёшликда шундай иш қилки, қариганига
фойда берсин ва унинг беҳуда ўтганидан афсусланма.

«Оталар сўзи»

* * *

Ёшликда илм хазинасини йиғин, қаригач сарф қилгин.

Алишер Навоий

* * *

Кийимни янгилигида сақла, обрўйингни – ёшликдан.

Ўзбек халқ мақоли

* * *

Кексайган паллада дунёни ёшлар бошқаради.

Жорж Бенард Шоу

* * *

Ёшликдаги машаққатдан қўрқма, қариганда келар
муҳтожликдан қўрқ.

Хитой халқ мақоли

* * *

Ёшликда олинган билим тошга ўйилган нақш кабидир.

Ҳадис

* * *

Ёшликда заҳмат чекиб, илм ўргансанг,
касб-ҳунар эгалласанг, қариганда роҳат топасан.

Ҳусайн Воиз Кошифий

* * *

Ёшлик – бир бепарволикдир, йигитлик –
бир мусобақа, қариллик эса таассуфдир.

Ўзбек халқ мақоли

* * *

Ҳаёт экан, ишқ деган савдо
Борми фақат менинг бошимда,
Кимни этмас бу кўнгул шайдо,
Ким шеър ёзмас менинг ёшимда.

Эркин Воҳидов

* * *

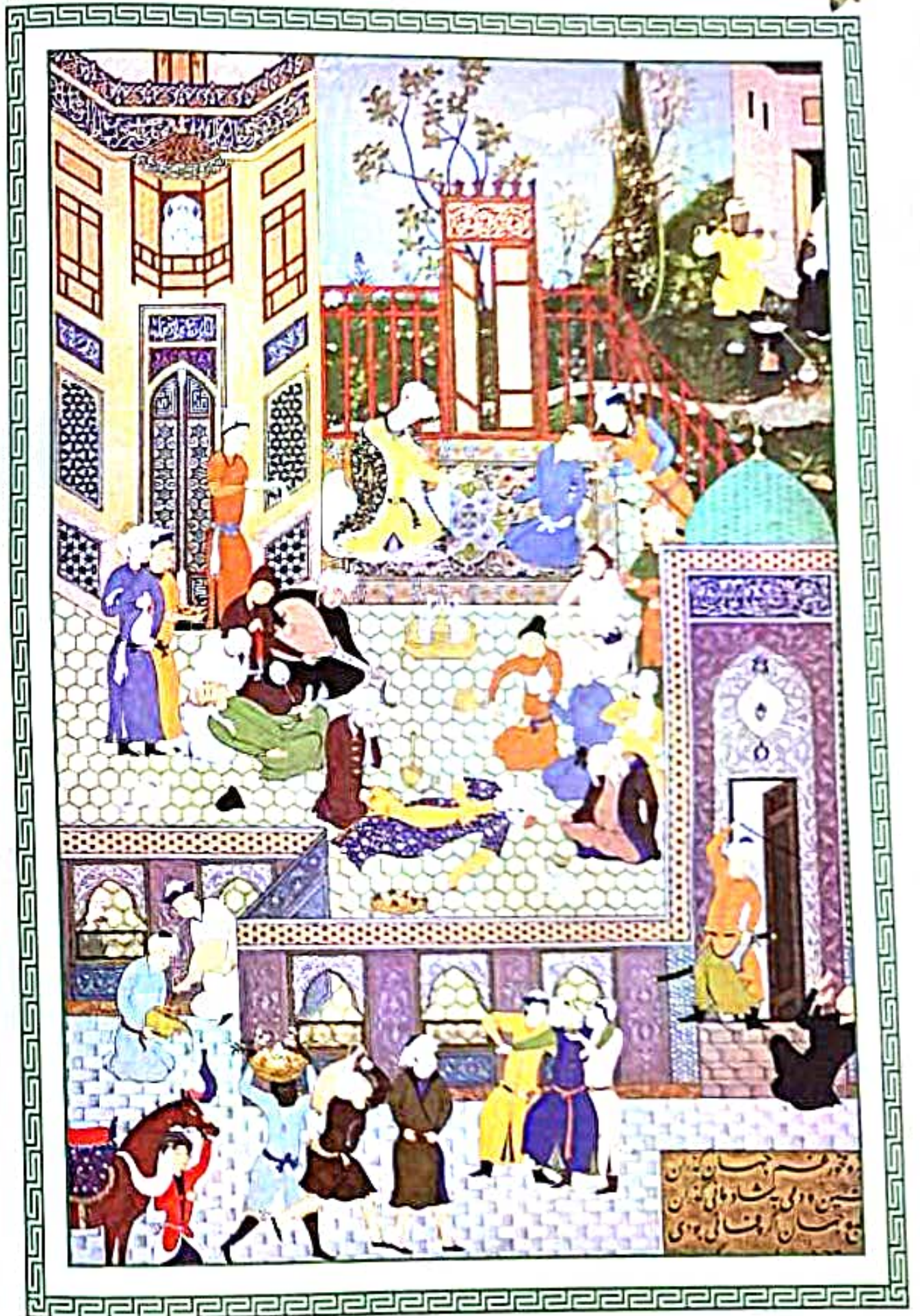
Ёшликда ёш бўлиш керак.

Эркин Аъзам

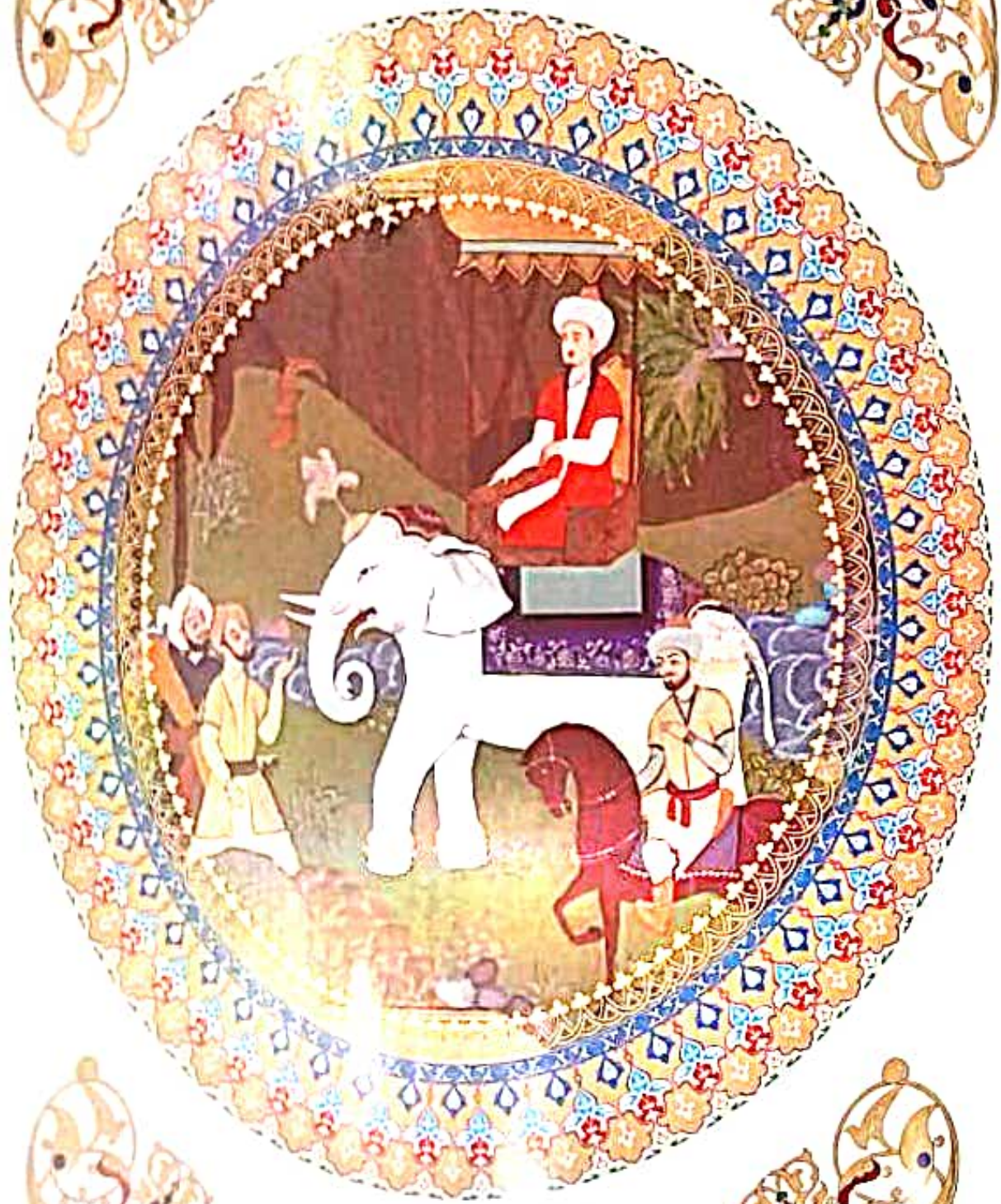
* * *

Дўстларингиз ёш кўринасиз, деб ҳайратлана бошласа,
шунинг ўзи кексайиб қолганингизнинг аниқ белгисидир.

Вашингтон Ирвинг

و چون در پیشان
شاه داری نمان
چو حسن ترهستانی بر وی

АНУШЕРВОНИ ОДИЛ ҲУКМАТЛАРИ

Бузургмеҳр сўзга оғиз жуфтлаб деди:

– Мен ўз устодимдан сўрар ва у жавоб берар эди:

Шогирд:

– Эй устод, Худодан нима тиласам, жамики яхшиликларни тилаган бўламан?

Устоз:

– Уч нарса: соғлиқ, бойлик ва тинчлик.

Шогирд:

– Кимга хизмат буюрса бўлади?

Устоз:

– Муносиб кишига.

Шогирд:

– Кимдан эҳтиёт бўлай?

Устоз:

– Ҳасадгўй дўстдан.

Шогирд:

– Нима кишини жаннатга ноил қилади?

Устоз:

– Илм ўрганиш ва ёшлиқдан Ҳақ иши билан машғул бўлиш.

Шогирд:

- Одамлар наздида мўътабар бўлган айб қайси?

Устоз:

- Ўз фазилатларидан сўз очиш.

Шогирд:

- Полойиқ дўст учраса, ундан қандай қилиб узилиш керак?

Устоз:

- Уч йўл билан: кам кўришиш, ҳол сўрамаслик ва ундан бирор ҳожат тиламаслик.

Шогирд:

- Ишлар ҳаракатга боғлиқми ёки тақдирга?

Устоз:

- Ҳаракат тақдирга сабаб бўлади.

Шогирд:

- Ешларга нима ярашади-ю, кексаларга нима?

Устоз:

- Ешларга ор ва мардлик, кексаларга ақл ва вазминлик.

Шогирд:

- Кимдан узоқ юрсам, нажот топаман?

Устоз:

- Давлатга эришган маккор хушомадгўй ва хасиедан.

Шогирд:

- Сахий ким?

Устоз:

- Саховат кўрсатиб, дили яйрайдиган киши.

Шогирд:

- Одам болаен ҳар қанча изласа-да, ҳеч ким охиригача топмаган нарса нима?

Устоз:

- Уч нарса: соғлиқ, шодлик ва ҳақиқий дўст.

Шогирд:

- Яхшилик яхшими ёки ёмонликдан узоқ бўлиш?

Устоз:

– Ёмонликдан узоқ бўлиш барча яхшиликларнинг бошидир.

Шогирд:

– Маломат қилинадиган фазилат ҳам бўладими?

Устоз:

– Бўлади: агар саховат миннат билан қилинадиган бўлса.

Шогирд:

– Илмни нима зиёда қилади?

Устоз:

– Тўғрилиқ.

Шогирд:

– Мардликнинг аломати нима?

Устоз:

– Қўлдан келса, афв этиш...

Шогирд:

– Оқил кишининг қайси иши кўпроқ таҳсинга лойиқ?

Устоз:

– Ёмонни ёмонликдан қайтарса.

Шогирд:

– Одамларнинг қайси иши зарарлироқ?

Устоз:

– Одамларга ошкор бўлган айб.

Шогирд:

– Умрнинг энг зое ўтган дами қайси?

Устоз:

– Бирор киши учун яхшилик қилиш қўлдан келсаю, қилмаса.

Шогирд:

– Қайси амрларни хор қилмаслик керак?

Устоз:

– Улар учта: Ҳақ амри, оқиллар амри, отаю она амри.

Шогирд:

– Ҳаётда энг азиз нарса нима?

Устоз:

– Тинчлик ва хотиржамлик.

Шогирд:

– Ўлимдан ҳам баттар нарса нима?

Устоз:

– Қашшоқлик.

Шогирд:

– Нима энг азиз?

Устоз:

– Ҳақнинг розилиги...

Шогирд:

– Дўстликка нима раҳна солади?

Устоз:

– Тўрт нарса: улуғлар – бахиллик, донишмандлар – худбинлик, аёллар – уятсизлик ва мардлар – ёлғончилик қилса.

Шогирд:

– Одамлар аҳволини нима хароб қилади?

Устоз:

– Золимларга мадҳу сано ўқиш.

Шогирд:

– Дунёни нима билан тонса бўлади?

Устоз:

– Илм-маърифатни ҳурмат қилиш ва қўллаб-қувватлаш билан.

Шогирд:

– Нима қилсам табибга ишим тушмайди?

Устоз:

– Кам ейиш, кам ухлаш, кам гапириш.

Шогирд:

– Одамлар ичида донороғи ким?

Устоз:

– Кам гапириб, кўп эшитган ва кўп билган киши.

Шогирд:

– Нима кишини хор қилади?

Устоз:

– Дангасалик ва ахлоқсизлик.

Шогирд:

– Нима азоб келтиради?

Устоз:

– Ёлғизлик.

Шогирд:

– Нима кишини номусдан жудо қилади?

Устоз:

– Тама.

Шогирд:

– Дунёда нима яхшироқ?

Устоз:

– Миннатсиз хоксорлик ва тамасиз саховат.

Шогирд:

– Дунёда нима ёмонроқ?

Устоз:

– Шоҳларнинг тезлигию бойларнинг бахиллиги.

Шогирд:

– Тавозенинг асоси нима?

Устоз:

– Эл ичида обрў-эътиборга эга бўлиш ва бундан ўзига розилик ҳиссини туйиш.

Шогирд:

– Қимдан чора излай?

Устоз:

– Қўйидаги уч фазилат бўлган кишидан: поклик, яхшилар муҳаббати ва юксак маърифат.

Шогирд:

– Яхшилик нималарда кўринади?

Устоз:

– Самимий хоксорлик, беминнат саховат ва бетама хизматда.

Шогирд:

– Нимадан одамлар эҳтиёжсиз эмаслар?

Устоз:

– Уч нарсдан: ақлли кишилар донолар билан маслаҳатлашиш, жанг одамлари ҳийла ва айёрлик қўллаш, зоҳид ва тақводорлар ибодат қилишдан.

Шогирд:

– Одамлар нимани яхши кўрадилар?

Устоз:

– Уч нарсани: ўзаро муомалада қўполлик қилмасликни, ёлғон гапирмасликни ва тили билан бировни ранжитмасликни.

Шогирд:

– Агар илм ўргансам, нимага эришаман?

Устоз:

– Агар кичик бўлсанг, улуғ ва машҳур, агар қашшоқ бўлсанг, бой ва бадавлат ва агар машҳур бўлсанг, янада машҳурроқ бўласан.

Шогирд:

– Бойликдан мақсад нима?

Устоз:

– Одамлар ҳақини ўз бўйинингдан соқит қилиш, ота-она таъминотини таъминлаш... душманларни дўстга айлантириш, дўсту душман билан мурасаю мадорада бўлиш.

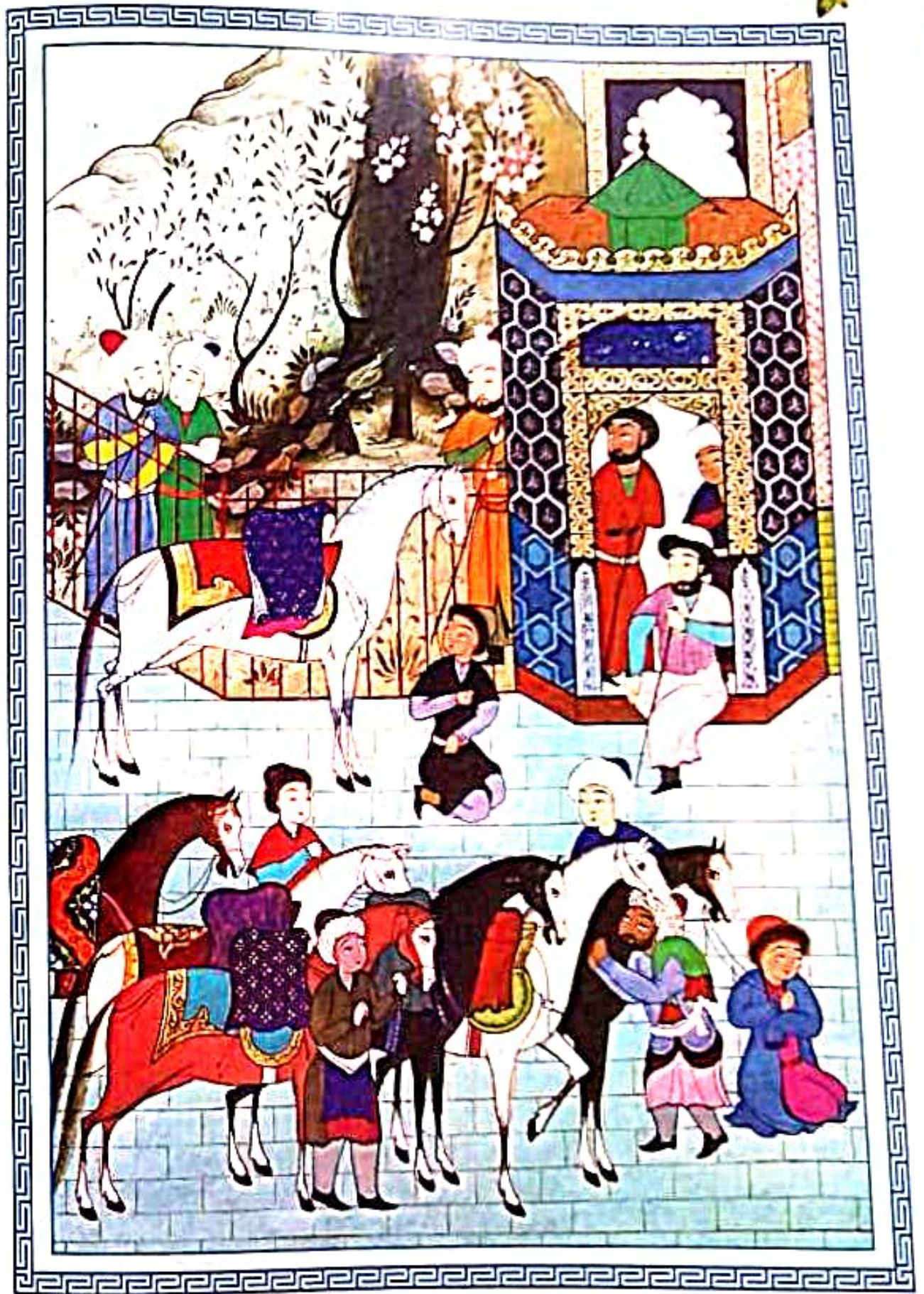
Шогирд:

– Ейилмаса ҳам таъга роҳат бағишлайдиган нарсалар қайси?

Устоз:

– Яхшилар суҳбати, ёр дийдори, юмшоқ тўн, мўътадил ҳаммом ва хушбўйи ҳид.

МЕҲНАТНИНГ ТАҒИ – РОҲАТ

Қўлинг – меҳнатда, дилинг – Оллоҳда бўлсин.

Баҳроуддин Нақшбанд

***

Меҳнатдан келса бойлик,
Турмуш бўлар чиройлик.

***

Меҳнатсиз буюклик йўқ.

***

Ялқов бахт қушини тутишга ҳам эринади.

***

Ҳаёт тақвишларини фақат меҳнат билан енгил мумкин.

***

Ватанин билгим ва меҳнат обод қилади.

***

Меҳнатнинг зийнати кўп, текиннинг – миннати.

* * *

Баҳорда экан – кузда ўради.

* * *

Ижодкорлик меҳнатдан туғилади.

* * *

Инсониятни вояга етказган – меҳнатдир.

* * *

Олтин – ўтда, одам – меҳнатда билинади.

* * *

Бугунги меҳнат – эртанинг осойишталиги.

* * *

Меҳнат – камолотнинг гарови.

* * *

Кумушдек тер тўксанг,
Гавҳардек дур оларсан.

* * *

Меҳнат билан ер кўкарар,
Дуо билан – эл.

* * *

Меҳнат ва ўқиш – оға-ини.

* * *

Меҳнат қилдинг, хўп қилдинг,
Миннат қилдинг, йўқ қилдинг.

* * *

Обрў топаман десанг, камтар бўл,
Қаримай десанг меҳнат қил.

* * *

Обрўнинг онаси – меҳнат,
Отаси – саъй-ҳаракат.

* * *

Ҳурмат қилсанг, ҳурмат кўрасан,
Меҳнат қилсанг, даврон сурасан.

* * *

Бахт – ялқовга бегона.

* * *

Бемеҳнат ҳикмат йўқ.

* * *

Беташвиш бош қайда,
Меҳнатсиз ош қайда?

* * *

Бирни биров беради,
Кўпни – меҳнат.

* * *

Бировнинг бергани – кўргулик,
Меҳнатнинг бергани – тўйгулик.

* * *

Гап билан шошма, иш билан шош.

* * *

Дангасага булут сояси ҳам юк.

* * *

Иш билан қишнинг мушқули битар.

* * *

Ишга – нўноқ, ошга – ўртоқ.

* * *

Йигитнинг бахтини меҳнат очар.

* * *

Меҳнат – эътибор гарови.

* * *

Меҳнат қилсанг, кўксинг тоғ,
Ҳурмат қилсанг, дилинг боғ.

* * *

Меҳнатнинг нони ширин,
Ялқовнинг жони ширин.

* * *

Одамнинг ҳусни – меҳнатда.

* * *

Қуш қаноти билан тирик,
Одам – меҳнати билан.

* * *

Айб йилда эмас, меҳнатда.

* * *

Аҳмоқнинг кулгуси кўп,
Дангасанинг – уйқуси.

* * *

Дангасага иш буюрсанг,
Отангдан ортиқ насиҳат қилар.

***
Ер қазимасанг, олтин чиқмас,
Қармоқ солмасанг – балиқ.

***
Иш битгач, ҳайбаракаллачи кўнаяр.

***
Ишәқмас ўроқчи ўроқ танлар.

***
Иши борга – бир кун ҳайит,
Иши йўққа – ҳар кун ҳайит.

***
Ишлаган хор бўлмас.

***
Иши йўқ чивин тутар.

***
Ишәқмасга иш буюрсанг, сенга ақл ўргатар.

***
Ишлаганинг менга, ўрганганинг ўзингга.

***
Ўз меҳнатидан нон еган киши,
Ҳотам миннатидан озод ёз-қиши.

Саздий Шерозий

***
Ҳалол меҳнат билан тошилган ва хайрли ишларга
сарфланган бойликдан кўра яхшироқ бойлик йўқ.

“Оталар сўзи”

* * *

Ҳеч нарса йўқки, унга меҳнатсиз эришиб бўлмаса.
Жордано Бруно

* * *

Болалар меҳнатни қувончга айлантиради, лекин муваф-
фақиятсизлик ёки омадсизлик улар учун қайғулидир.
Френсис Бекон

* * *

Ишни ўйлаб кўргунча иккилан, ўйлаб кўргач, дадил бўл.
Лев Толстой

* * *

Ўқинг, ўрганинг, турмушни билинг, меҳнат нашъасини,
завқини туйинг ва қадрига етинг.
Ойбек

* * *

Ҳар бир инсоннинг қадр-қиммати ўз ишини қандай бажа-
раётгани билан ўлчанади. Инсоннинг тилак ва хоҳишлари
меҳнат туфайлигина амалга оширилиши мумкин.
Абу Райҳон Беруний

* * *

Ота ёки бобоининг наслу насаби билан эмас, балки ўз
меҳнатинг ва ҳунаринг билан керил.
«Оталар сўзи»

* * *

Ҳар кимки меҳнат қилса, охири пушаймон бўлмайди.
“Махзан ул-улум”дан

* * *

Инсон учун фақат биргина бахтсизлик мавжуд. У ҳам
бўлса, ҳаётга ҳеч бир фойдаси тегмайдиган ёки меҳнатдан
чалғитадиган ғоя билан банд бўлиш.

Йоханн Вольфганг Гёте

Халол касбдан чар
қўлаган одам гуноҳлари кечирилган
қолда тунайди.

Ҳадис

* * *

Халол касб қилиш тоғни кўчиришдан оғирдир.
Абдуллоҳ ибн Аббос

* * *

Зўр қувончга фақат катта меҳнат билан эришиш мумкин.
Йоханн Вольфганг Гёте

* * *

Изчил меҳнат ҳамма тўсиқларни енгади.
Михаил Ломоносов

* * *

Меҳнат оғриқни ўтмаслаштиради. Тежамкорлик –
фаровонликнинг муҳим манбаи.
Цицерон

* * *

Ҳаётда энг асосийси – меҳнатдир. Ҳамма касофатлар,
ҳамма қийинчиликлардан фақат бир йўл – меҳнат
билан қутулиш мумкин.
Эрнест Хемингуэй

* * *

Меҳнат билан қўлга киритилган оромдан лаззатлиси йўқ.
Беғам бўлманг, гафлатда қолманг! Навқирон, кучлисиз,
тетик куч-қувватингизни яхши ишларга сарфланг.
Антон Чехов

* * *

Бекорчи ҳаётга одатланиш инсон учун энг оғир
кулфатдир.

Лев Толстой

* * *

Инсон илми, одоби ва тавозеси билан ёқимли, меҳнати
билан шарафли.

Ҳикмат

* * *

Инсон танвишлар йўқ жойга боришни истаса, марҳамат
қилиб ер куррасини бўшатиб қўйсин.

Бернард Шоу

* * *

Яхшилик йўлида чекилган меҳнат ерда қолмайди.

«Оталар сўзи»

* * *

Икки нарса дунёда энг азиздир. Бири – меҳнат билан
тошилган бойлик. Иккинчиси – дилда дўстлик
барқарор бўлган садоқатли дўст.

Муъиниддин Жувайний

* * *

Вазифаси юксак одамнинг заҳмати ҳам кўп бўлади.
Заҳмат чекмаган хушбахт бўлмайди.

«Оталар сўзи»

* * *

Бўлса тапбаллик пешаси,
Теккай оёғина хорлик тешаси!

Фаридиддин Аттор

***
Ҳаётда муваффақиятга эришиш учун уч нарса керак:
диққат, интизом ва ҳаракат.

Жалолиддин Румий

***
Дангасалик ҳар вақт инсонни хор қилур.

Абдулло Авлоний

***
Роҳат муяссар ўлмас то чекмасанг машаққат.

Оразий

***
Бахт ҳавода эсмайди, меҳнатдан келади.

Абу Абдуллоҳ Рудакий

***
Олтин ўтда билинади,
Одам – меҳнатда.

***
Билмас кишига иш йўқ,
Ишсиз кишига ош йўқ.

***
Билган билганини ишлайди,
Билмаган бармоғини тишлайди.

***
Тек тургунча текин ишла.

***
Бекор тургунча бекор ишла.

* * *

Ҳар бир ишнинг чамаси бор,
Ҳар дарёнинг кемаси бор.

* * *

Қаловини топса, қор ёнар.

* * *

Бугунги ишни эртага қўйма.

* * *

Эртага ош қолса – давлат, иш қолса – меҳнат.

* * *

Гўзаллик меҳнатдан топилар.

* * *

Дарё сувини баҳор тоширар, одам қадрини
меҳнат оширар.

* * *

Илмин меҳнатсиз эгаллаб бўлмас.

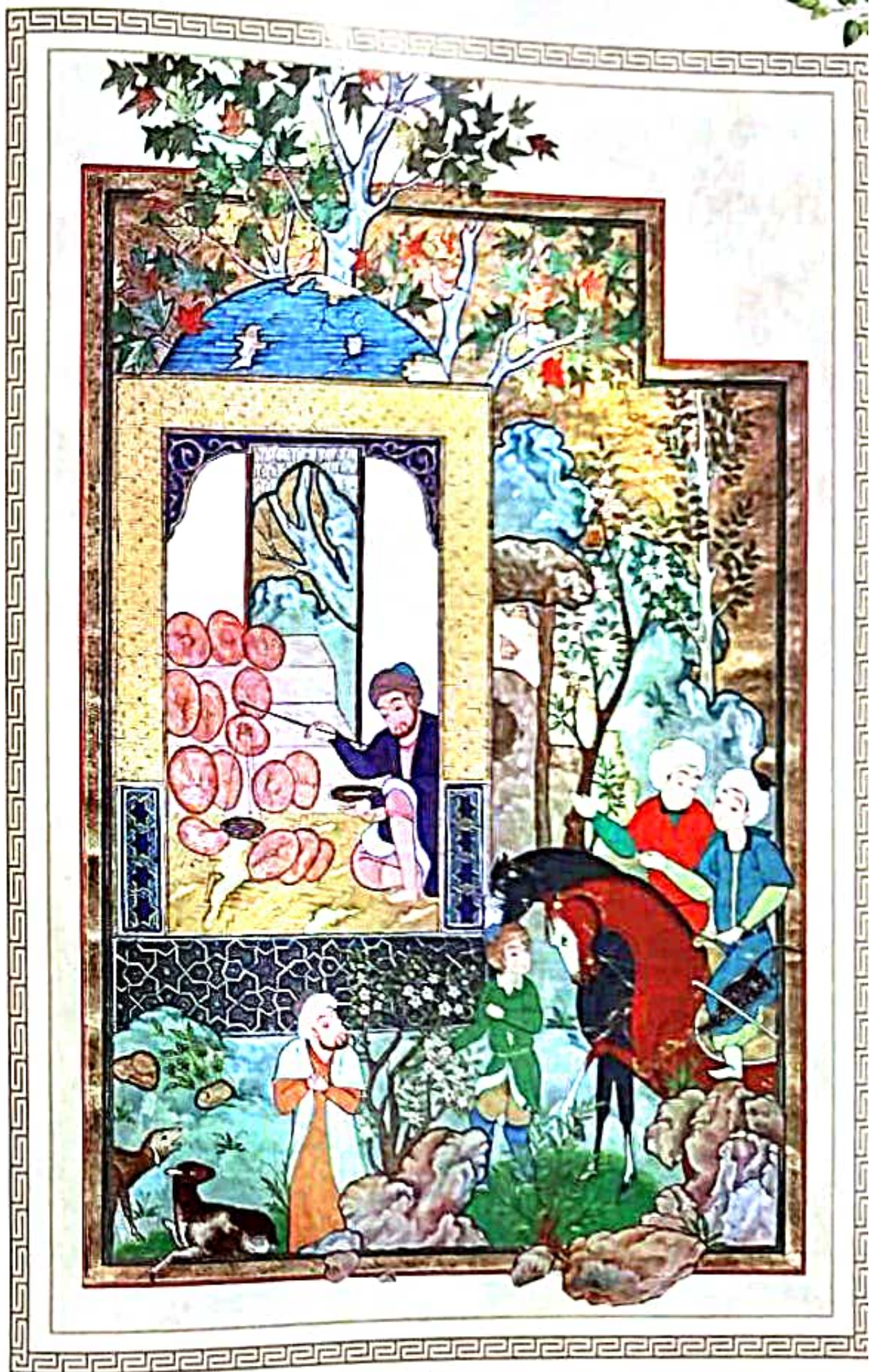
* * *

Меҳнатсиз тошилган ошдан, меҳнатда топилган тош яхши.

* * *

Ҳаракат – ҳаракатда баракат.

САХИЙЛИК ШАРАФ КЕЛТИРАДИ

Халқнинг етуги сахий кишидир, сахийлик
шараф келтиради.

Аҳмад Югнакий

* * *

Доимо мардлик билан мардона бўл,
Ким сахийдир, қўллар уни барча қўл.

Фаридиддин Аттор

* * *

Ақл ила олам юзин обод қил,
Хулқ ила олам юзин шод қил.

Алишер Навоий

* * *

Яхшиликларнинг энг фойдалиси садақадир.

Абу Али ибн Сино

Ҳар қандай истакка қатъий ғайрат ва олийҳимматлик
билан эришилади.

* * *

Бўл сахий сен, эй биродар, бўл сахий,
Бўлмагай ҳар хил бало бошга дағи!

Абу Мансур Мотуридий

* * *

Бахил бўлма, эй саховатли киши,
Саховатли деган мангу қолади, ўлмайди.

Юсуф Хос Ҳожиб

* * *

Ҳақимлар айтмишлар, яхшиликни асоси уч нарсада:
биринчи, барчага нисбатан риёсиз камтарликда,
иккинчи, мишнатсиз саховатда, учинчи,
ҳақ талаб қилинмайдиган хизматда.

Абдулбаракот Қодирий

* * *

Ҳақимларнинг айтишича, хушмуомалаликнинг ўнта
белгиси бор: инсоф, ақл, илм, ҳилм, олийжаноблик,
кўркам феъл, яхшилик, сабр, шукр, мулойимлик.

«Фавоқиҳ ул-жуласо»дан

* * *

Яхшиларни тақдирлаш орқали, биз эси йўқ
одамларни жазолаймиз.

Дени Дидро

* * *

Қалбларни қурол билан эмас, меҳру муҳаббат ва
олийжаноблик воситасида забт этиш мумкин.

Барух Спиноза

***
Яхшилик ва ёмонликни ҳар ким қилиши мумкин,
бало ва бахтни ўзинг топгайсан.

Хитой халқ мақоли

***

Ҳар қанча яхшилик кўрсатилса ҳам, душман қўлидан
душманликдан бўлак иш келмайди.

Абдураззоқ Самарқандий

***

Олийжаноблик кишида шундай бир ажойиб фазилат ва
шон-шарафни оширадиган хислатки, ҳатто бунга эришган
одам ундан ҳам юқори даражалардаги шон-шуҳрат мақо-
мига эришишга интилади. Бундай интилиш ундайларда
чекланмаган бўлади.

Абу Али ибн Сино

***

Агар инсон бошқа инсонга яхшилик қилса, унинг қалби
хурсандчиликка тўлишига мен аминман.

Томас Жефферсон

***

Саломат чоғингда эзгулик қидир,
Мол-дунёнг борида эҳсон қил, едир.

Юсуф Хос Ҳожиб

***

Кимнинг халққа фойдаси тегиб, шу фойдаси тусфайли
ҳаловат топса, ўша одам эзгудир.

Юсуф Хос Ҳожиб

* * *

Яхшилик ҳаммага бевосита севимли. Агар шундай бўлмаганда эди, ҳар ким ўз истаган ёки орзу қилган ва ёки ўзича яхшилик деб тасаввур қилган бирор нарсасини ўз олдига мақсад қилиб қўймаган бўларди.

Абу Али ибн Сино

* * *

Бу гулшан ичра йўқдур бақо гулига сабот,
Ажаб саодат эрур қолса яхшилик била от.

Алишер Навоий

* * *

Яхши киши қўлидан ёмонлик келмайди, ёмон киши эса яхшилик қайтариш учун жавоб топа олмайди.

Аҳмад Юғнакий

* * *

Хўб эл била суҳбат тутубон хўб ўлғил,
Яхшини талаб қилғилу матлуб ўлғил.

Алишер Навоий

* * *

Имкони бор ҳар бир яхшилик – сўз орқалидир.

Алишер Навоий

* * *

Яхшидин ёмонлар ҳам ёмонлиқ кўз тутмас,
Яхши ёмонларга ҳам яхшилиқни унутмас.

Алишер Навоий

* * *

Агар яхшилик уни амалга оширувчи учун қандайдир мақсадни кўзлаб қилинаётган бўлса ёки мажбурий равишда қилинаётган бўлса, у ҳолда яхшилик бўлмай

қолади, чунки коми. яхшилик доимо мажбуриятсиз,
бирор нарсанинг эвазига қилинмаган яхшиликдир,
бундан чиқди у чинакам яхшилик саналади.

Абу Али ибн Сино

* * *

Яхши била туриб ёмонлар ичига кирса, уларга аралашса,
ёмонларнинг яхши бўлишларига йўл очади.

Юсуф Хос Ҳожиб

* * *

Ёмон била яхши орасида фарқдур,
Икки кеманинг учин тутган фарқдур.

Алишер Навоий

* * *

Яхшиликқа ўрганган бир банда осонлиқ билан
ўз яхшилигини қўймайдир.

Абдулла Қодирий

* * *

Бори элга яхшилиғ қилғилки, мундин яхши йўқ –
Ким, дегайлар даҳр аро қолди фалондин яхшилиғ!
Заҳриддин Муҳаммад Бобур

* * *

Ки ҳар ким аён этса яхши қилиқ,
Етар яхшилиқдин анга яхшилиқ.

Алишер Навоий

* * *

Тирик одам боласи фойда келтирадиган бўлиши керак,
фойдасиз киши туғилса, унинг яшаганидан кўра
ўлгани яхшироқ.

Юсуф Хос Ҳожиб

* * *

Ким олимнинг олдига келиб, у билан бирга ўтирса,
унинг илмини эгаллашга қодир бўлмаса ҳам, унга
етти яхшилик бордир.

Абу Лайс Самарқандий

* * *

Сени ким ёмонласа, сен уни мақтагин, ўшанда
у ярамас, тубан, сен яхши одамлар қаторида бўласан.

Юсуф Хос Ҳожиб

* * *

Сенга эзгулик кўрсатган кимсага эзгулик қилгин.

Маҳмуд Замахшарий

* * *

Яхши феъл билан одамлар кўнглини олиб, ўзингни
ёмон қилиқлардан сақлаб яша.

Аҳмад Юғнакий

* * *

Одамийга ёмон айб шуки, ўзига зиён етказадиган
нарсга эришганига шод бўлмай.

Ҳаким Термизий

* * *

Эй, хушхулқли, ҳеч ёмонлик қилма, амалда ва
сўзда фақат яхшилик қил.

Юсуф Хос Ҳожиб

* * *

Ҳожат чиқаришни буюк амал, деб бил.

Имом Мотуридий

* * *

Халқни бошқариш шарафига эришсанг, амалда ва
сўзда фақат эзгулик қилгин.

Юсуф Хос Ҳожиб

Сенга иши тушган одамни ранжитма.

Имом Мотуридӣ

***

Яхшилик қила олмасанг, борий ёмонлик ҳам қилма. Яхшиликни ёмонлигдин яхшироқ билмасанг, борий ёмонроқ ҳам бўлма. Яхшиликни билмасанг, яхшиларга қўшул, яхшилик теграсида эврула олмасанг, яхшилар теграсида эврул.

Алишер Навоӣ

***

Яхшиларга – яхшилик қилдим, ёмонларни эса ўз ёмонликларига топширдим. Ким менга дўстлик қилган бўлса, дўстлиги қадрини унутмадим ва унга мурувват, эҳсон, иззату икром кўрсатдим.

Амир Темур

***

Яхшилик қилсанг, бўлур жонинг омон,
Яхшиликдан ҳеч киши қилмас зиён,
Яхши сўз бирлан илон индан чиқар,
Сўз ямон бўлса, пичоқ қиндан чиқар.

Абдулла Авлонӣ

***

Киши агар киши бўлса ўзин киши демагай,
Қилурда ҳеч ишни ҳам киши иши демагай.

Алишер Навоӣ

***

Яхшилик томонда бўлгин. У жуда серҳосил водийдир.

Маҳмуд Замахшарӣ

* * *

Яхшиликни жондан азиз бил.

Абу Мансур Мотуридий

* * *

Дунёда яхшиликдан кўра, оғир юк йўқ. Чунки сенга
яхшилик қилган сени ўзига боғлаб қўйган бўлади,
ёмонлик қилса, сени ўз ҳолингга эркин қўйган бўлади.

Ҳаким ат-Термизий

* * *

Ҳаё кишиларни ёмон йўлдан қайтарувчи ва яхшилик сари
ундовчидир. Кимнинг ҳаёси бўлмаса, унинг уяти бўлмайди.
Барча қабих ишларни қилишдан ҳам қайтмайди. Кишида
ҳаё бўлса, нафс унинг устидан ҳоким бўлолмайди ва
ўз йўлига сололмайди.

Муҳаммад Жавҳар Заминдор

* * *

Яхши манбадан фақатгина яхшилик келади.

Маҳмуд Замахшарий

* * *

Яхши бўлсанг муродингга етарсан,
Печа манзил, хавфли жойдан ўтарсан,
Ёмон бўлсанг, оҳу фиғон этарсан,
Ёмонни учратсанг даф қил халқ учун.

Бердақ

* * *

Кулиб боққан кишиларга сочмагин кул,
Яхшиликка улар учун табассум қил.

Маҳмуд Кошгарий

***

Севимли нарсаларга машаққат билан ва яхшиликка
эса ўзига сеvimли бўлган нарсаларни (бировга) сарф
қилиш билан эришилади.

Абу Райҳон Беруний

***

Хурмат қилсанг, хурмат кўрасан.

***

Одам борки, одамларнинг нақшидир,
Одам борки, ҳайвон ундан яхшидир.

***

Яхши топиб сўзлар,
Ёмон қопиб сўзлар.

***

Оқ кўнгилликнинг юзи кўркам.

***

Яхшининг боши оғримас, оғрисаям ҳоримас.

***

Навосиз улуснинг навобахши бўл,
Навоий ёмон бўлса, сен яхши бўл.

Алишер Навоий

***

Яхшини кўриб фикр қил,
Ёмонни кўриб шукр қил.

***

Қўли очиқнинг йўли очиқ.

***

Ўзингга яхшилик тиласанг,
Ўзгага ёмонлик қилма.

* * *

Яхши одам ош ер,
Ёмон одам бош ер.

* * *

Яхшидан от қолади,
Ёмондан – дод.

* * *

Яхшига ёндаш,
Ёмондан қоч.

* * *

Яхшининг шарофати тегар,
Ёмоннинг касофати.

* * *

Яхшининг қурбони бўл.

* * *

Яхши одамнинг яхшилиги тегар тор ерда,
Ёмон одамнинг зарари тегар ҳар ерда.

* * *

Ёмон билан юрдим, қолдим уятга,
Яхши билан юрдим, етдим муродга.

* * *

Яхши отга бир қамчи,
Ёмон отга миңг қамчи.

* * *

Яхши инсон ҳеч қачон яхшиликни унутмайди.

***
Инсонларни озодлигидан айирмаган яхшилик
ҳақиқий яхшиликдир.

***
Инсоннинг яхши ёки ёмон бўлиши, ундаги яхши-ёмон
фикрларнинг қайси бири устунлигига боғлиқ.

***
Яхшилик инсонни омонликка олиб келади.

***
Энг катта ёрдам инсонни ҳаётга ҳозирлаш, унинг
эркинлигини тўла ўзида қолдиришдир.

***
Яхшиликни яхши кишиларга қил.

***
Яхшиликни биладиган кишиларга яхшилик қилсанг,
сен энг бахтли одамсан.

***
Яхшилик чиримайди ва ёмонлик унутилмайди.

***
Яхшилик қилган яхшилик кўради, ёмонлик қилган
жазосини топади.

***
Яхши феъл аёл қулни вазир қилади,
Ёмон феъллиги вазирни қул қилади.

***
Яхшидан боғ қолар, ёмондан доғ қолар.

* * *

Яхшиликдан кўра ёмонликнинг оёғи илдам.

* * *

Яхшилик қила олмасанг, ёмонлик ҳам қилма.

* * *

Яхши одам ой бўлар, ҳар ерга борса жой бўлар.

* * *

Яхши ва ёмон хулқнинг ҳаммаси шароит, тарбия,
одатларини натижасида вужудга келади. Яхши хулққа
ҳам одат туфайли эришилади.

Абу Али ибн Сино

* * *

Дарёга яхшилик қилсанг, ажрини биёбондан топасан.

* * *

Яхшининг гапи – мой, ёмоннинг гапи – лой.

* * *

Ўзинг яхши – олам яхши.

* * *

Яхшилик – юзда, ёмонлик кўзда.

* * *

Яхшилик икки жаҳонни орттирар.

* * *

Яхшидан – назар, ёмондан – ҳазар.

* * *

Яхшида гина бўлмас,
Ёмондан гина кетмас.

***
Яхши ўзини ёмоннинг ёнида ташитар.

***
Яхши эл гамида,
Ёмон ўз гамида.

***
Яхши хунук либос билан ҳам яхши.

***
Яхши жонингга ўртоқ,
Ёмон – нонингга.

***
Хайрли ишнинг хайрихоҳи кўп.

***
Яхшиликни ўйла – унга эришасан.

***
Яхшилик – узрлик билан комил бўлади.

***
Яхшидур аччиқ ҳақиқат, лек ширин ёлғон ёмон,
Шу ширин ёлғонга лекин алданиб қолғон ёмон.

Эркин Воҳидов

***
Дунёда топайин десанг омонлик,
Бировга заррача қилма ёмонлик!

Муҳаммад Жабалрудий

***
Яхши одамлар ишдан ибрат ол,
Ибратомуз хизмат айлаб, иззат ол.

Анбар Отин

* * *

Ёмон, ёмонликни ҳар кун таҳқирла,
Яхши, яхшиликни ҳар кун тақдирла.

Юсуф Хос Ҳожиб

* * *

Ўзинг яхши – ўзга яхши.

* * *

Яхшиликни одамлар билмаса ҳам уни
ўзларида сақлайди.

Конфуций

* * *

Яхшилар келишишга интилади, ёмонлар эса
уқдириб қолишга интилади.

Лао Цзи

* * *

Яхшилик йўлда ётмайди, уни тасодифан топмайсан.
Яхшиликни одамлар одамлардан ўрганади.

Чингиз Айтматов

КИШИНИҢ БЕЗАҒЫ – ОДОБҒА

Одоб шундай тожки – поку беғубор,
Бошинга қўйгину қайга борсанг бор.

Бархурдор ибн Маҳмуд

***

Ота-она беҳад бўлади хурсанд,
Фарзанд бўлолса муносиб фарзанд!

Муҳаммад Жавҳар Заминдор

***

Тўрт нарса тўрт нарсага, яъни улуғлик – одоб, тарбияга,
хурсандлик – хотиржамликка, яқинлик – дўстликка,
ақл – тажрибага муҳтождир.

Жолинос

***

Киши чиройига ички дунёси эшдир,
Юз кўрки билан унинг феъл-атвори тенгдир.

Юсуф Хос Ҳожиб

* * *

Одамийлик аломати тўрт сифатдир: яхши сўз,
яхши иш, яхши хулқ ва маърифат.

Шайх Азизиддин Насафий

* * *

Эй биродар, мунофиққа бўлма улфат,
Ким улфатдур, боши узра юз минг кулфат.

Аҳмад Яссавий

* * *

Киши икки нарса туфайли қаримайди,
Бирини – эзгу хулқи, бирини – эзгу сўзи.

Юсуф Хос Ҳожиб

* * *

Сени кўрган киши гўзал хулқингдан ўртак олсин.

* * *

Адаб кичик ёшдагиларни улуғлар дуосига сазовор этади
ва улар бу баракотдан умрбод баҳраманд бўлади.

Алишер Навоий

* * *

Кишининг одоби унинг бойлигидан яхшидир.

Хитой халқ мақоли

* * *

Фазилат наслу насаб билан эмас, балки одоб
билан топилади.

Муҳаммад Зеҳний

Ҳақ сўз – гуллар ҳидини
Тонг намолидан ҳам ширин.

“Оталар сўзи”

***
Хулқ гўзал бўлса, барча халқ севади,
Хулқи тўғри бўлган киши тўрға чиқади.

Юсуф Хос Ҳожиб

***
Кимки шарму ҳаёни ўзига касб этибди,
Билки, ул ахлоқ бобида камолга етибди.

Алишер Навоий

Илм бир дарахт бўлса, одоб унинг мевасидир.
Одобсиз олим мевасиз дарахтдир.

Муҳаммад Зеҳний

***
Илм ва одоб тубсиз хазина. Кимки унга эга бўлса,
қадру қиммати баланд бўлади.

«Оталар сўзи»

***
Шундай кишилар борки, улар одоб-ахлоққа худди айрим
архитекторлар ўзлари яратаётган уйларга қандай
муносабатда бўладиган бўлса, шундай муносабатда
бўлиб, биринчи ўринга қулайликни қўяди.

Люк де Клапье Вовенар

***
Донишманд ва олимларнинг хулқларидан ўрнак олиш
яхши хулқни тирилтиради, ёмонни йўқ қилади.

Абу Райҳон Беруний

***
Кишида одоб бўлса, илм ҳам бўлиши лозим. Одоб ақлга
боғлиқ нарса. Ақл устига одоб ҳам қўшилса нур устига
нур бўлади. Улуғлик ақлу одоб билан вужудга келади.

«Фавоқиҳ ул-жулис» дан

* * *

Одамлар, энг аввало эзгу ахлоққа эга бўлишга ҳаракат қилинг, чунки ахлоқ қонуниинг асосидир.

Пифагор

* * *

Билим, маърифат албатта яхши ахлоқ билан безатилмоғи лозим.

Абу Наср Форобий

* * *

Одобсизлик ота-она уйини хароб қилади.

«Оталар сўзи»

* * *

Ўз фарзандингни яхши хулқ-одобли ва ақлли бўлишга ўргат. Кимки ёшлиқдан яхши хулқ-одоб эгалламас экан, улғайганда ундан билим талаб қилма.

Мажидиддин Ҳавофий

* * *

Болалар ўз оталаридан мерос қилиб оладиган уч афзал нарса бор: хушмуомалалик, одоб ва садоқат.

Муҳаммад Зеҳний

* * *

Инсон гўзаллигининг асоси унинг чиройли хулқидир.

Хуррабий

Ҳақимлардан ба
ёмонсан деса

«Кўпчилик сенга,
сан, агар яхшисан деса,
шисан».

Муҳаммад Зеҳний

***

Бордир инсон зотида онча шараф,
Ким ёмон ахлоқин этса бартараф.

Алишер Навоий

***

Ким фанда илгарилаб, ахлоқда оқсаса, у олдинга эмас,
кўпроқ орқага кетади.

Арасту

***

Ахлоқийлик феъл-атворда бўлиши лозим

Иммануил Кант

***

Донишманд ва олимларнинг хулқларидан ўрнак олиш
яхши хулқни тирилтиради, ёмонни йўқ қилади.

Абу Райҳон Беруний

***

Хулқнинг мувозанатда бўлиши бадан
саломатлигини сақлайди.

Абу Али ибн Сино

***

Кишидаги энг яхши хулқ-атвор одамларнинг
мотам (яъни қайғу) ва ҳасратига шерик бўлишдир.

Абу Али ибн Сино

***

Ёмонлик бутун нуқсонлар мужассамидир.

Ҳусайн Воиз Кошифий

***

Яхши феъл билан одамлар кўнглини олиб,
ўзининг ёмон қилиқлардан сақлаб яша.

Аҳмад Юғнакий

* * *

Одобнинг боши – тил.

Маҳмуд Қошғарий

* * *

Одамлар олдида уялиш яхши фазилат, аммо бундан ҳам яхшироғи ўзингдан ўзинг уялишингдир.

Лев Толстой

* * *

Одобсиз юз киши билан ҳам ёлғиз.

Шоҳид Балхий

* * *

Фазилат наслу насаб билан эмас, балки одоб билан топилади.

Муҳаммад Зеҳний

* * *

Қизнинг оилада олган тарбияси кейинги ҳаётининг асосини белгилайди.

* * *

Ота-онаси ўлган одамни эмас, одоб-ахлоқи бўлмаганни етим де.

* * *

Одоб талабида бўлиш – дунё талаб этишдан авлодир.

* * *

Одамларга инсон табиатидаги тажриба ва инсоний ахлоқ жуда зарурдир.

Клод Андриан Гельвеций

***
 Элга шараф келмади жоҳу насаб,
 Лек шараф келди ҳақ-у адаб.

Алишер Навоий

***
 Яхши тарбия нодонни ҳам одам қаторига қўшади.

Биссарион Белинский

***
 Инсон – одоби билан,
 Осмон – офтоби билан.

***
 Бола – азиз, одоби – ундан азиз.

***
 Одоб бозорда сотилмас.

***
 Одоб – инсон зийнати.

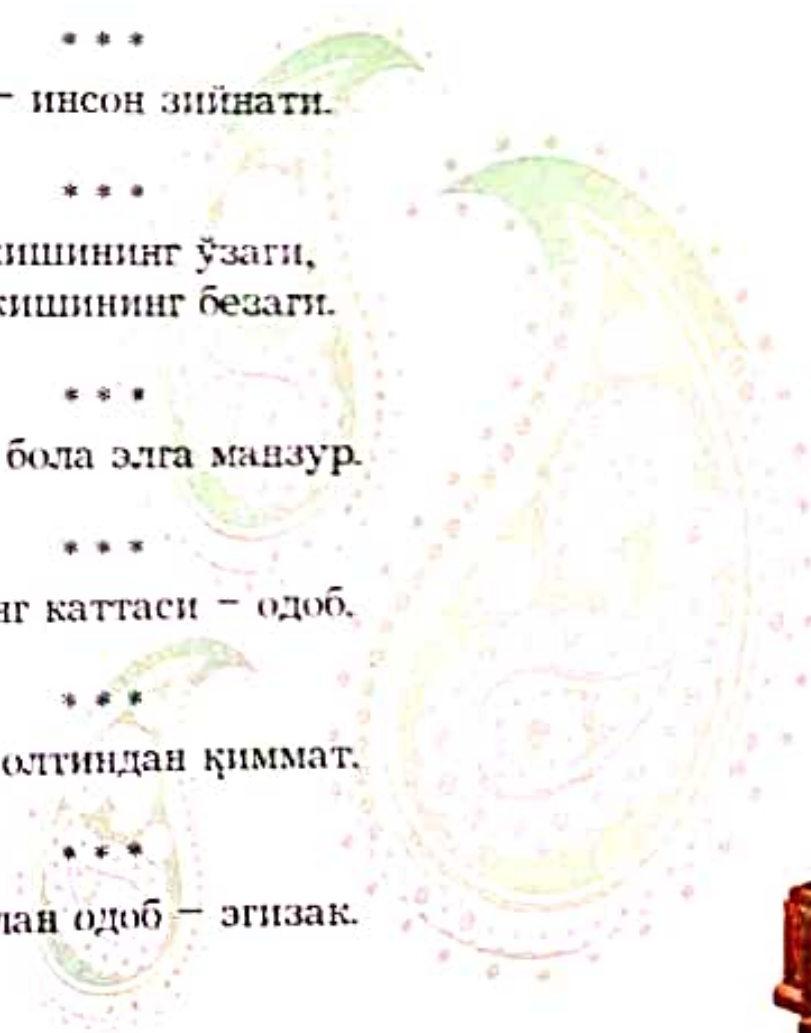
***
 Сўз кишининг ўзаги,
 Одоб кишининг безаги.

***
 Одобли бола элга манзур.

***
 Илмнинг каттаси – одоб.

***
 Одоб – олгиндан қиммат.

***
 Ақл билан одоб – эгизак.

* * *

Ақл – ёшдан,
Одоб – бошдан.

* * *

Одоб бор ерда – тинчлик, шодлик ва мукамаллик бор.

* * *

Одобли – ҳамманинг меҳрини қозонувчидир.

* * *

Одоблининг орқасидан раҳматлар эргашиб юради.

* * *

Одоб – муҳитнинг файзидир.

* * *

Дўстлик уйини одоб ёритади.

* * *

Одобли – зебу зийнатсиз ҳам гўзал.

* * *

Одобнинг мезони тилда.

* * *

Ахлоқ ойнадир, шунга кўра ҳар бир киши ўз
одобида акс этади.

* * *

Одобнинг кучи ахлоқни белгилайди.

* * *

Одобнинг нима эканини одобсизни кўрганда биласан.

***

Киши учун тож ва ошқалар зийнат бўлмайди, балки
унга зийнат ўзида бўлган адаб ва ҳаёдир.

Алишер Навоий

***

Одамнинг мартабали бўлиши унинг ҳаёли ва
адабли бўлишидадир.

Алишер Навоий

***

Хулқнинг мувозанатда бўлиши бадан
саломатлигини сақлайди.

Абу Али ибн Сино

***

Айбингни кўрсатувчи кишига дам урма,
чунки у ойнадир. Ойна дам уриш билан хиралангач,
бошқа айбингни кўрсата олмайдиган бўлиб қолади.

Алишер Навоий

***

Хулқларнинг барчаси ўз табиати билан гўзал бўлади,
ёмон хулқ-атворларга эса кейин эришилган бўлади.

Абу Али ибн Сино

***

Ҳар қанча зебо суратларда ҳам яхши ахлоқ, ширин
сўз бўлмаса, халқ уларни истамайди.

Алишер Навоий

* * *

Кишидаги энг яхши хулқ-атвор – одамларнинг
қайғу ҳасратига шерик бўлишдир.

Абу Али ибн Сино

* * *

Топтинг чу иёл яхшилик еткурғил,
Ўргат адабу яхши қилиқ ўргатғил.
Ушоқ қанд оқ тузга монанд эрур,
Ва лекин бири туз, бири қанд эрур.

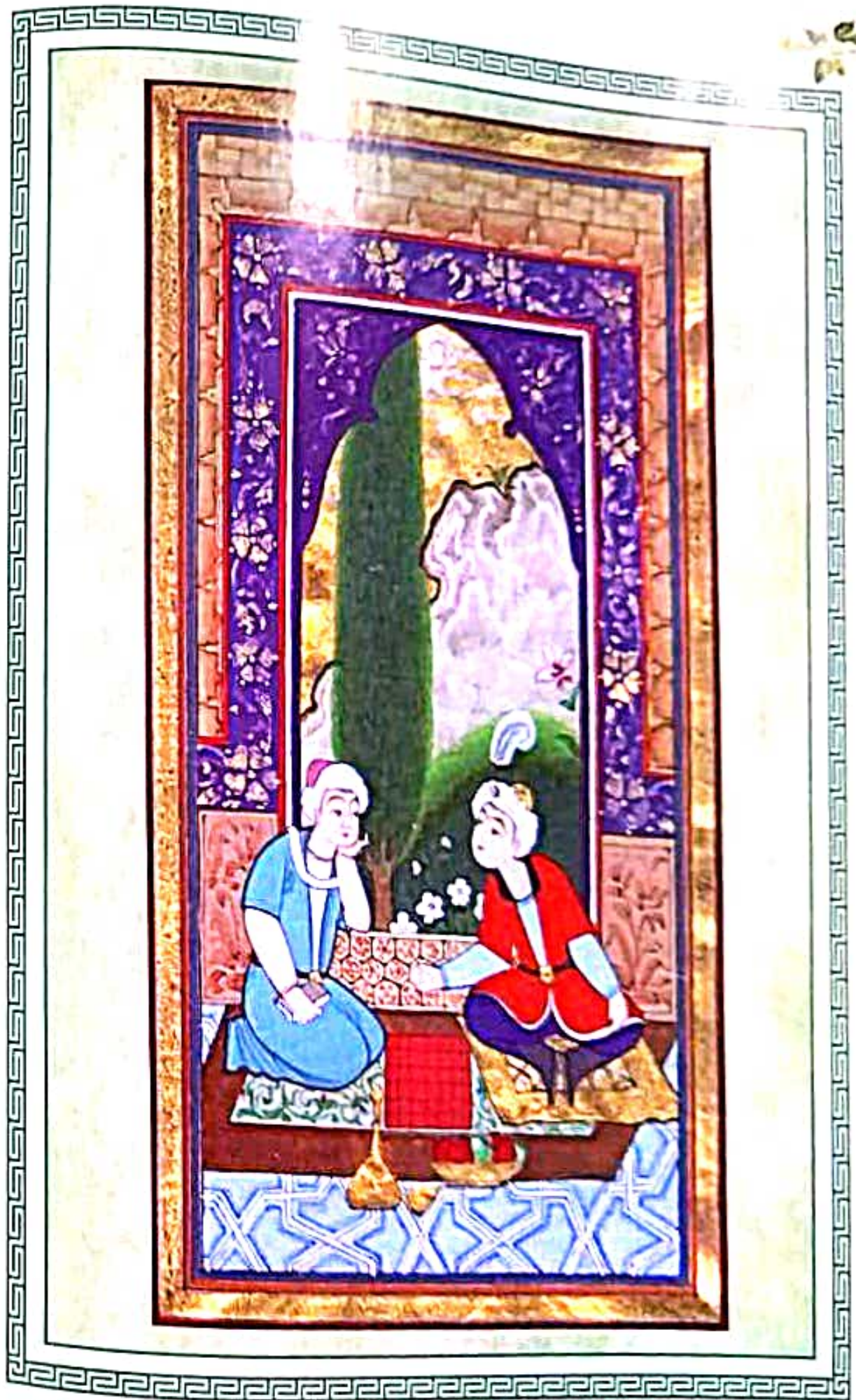
Алишер Навоий

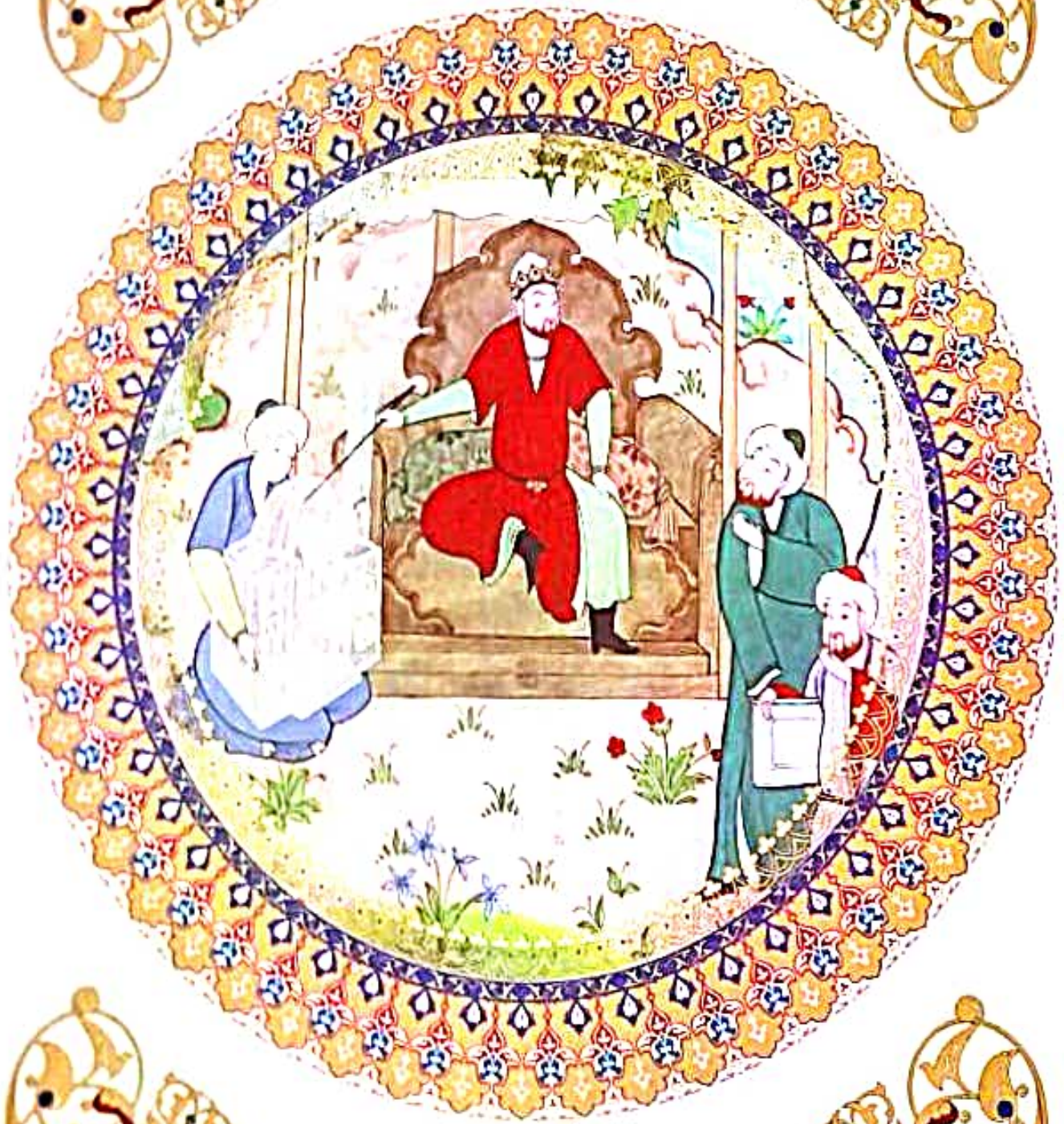
* * *

Жамиятдан ташқари одам ахлоқдан
узоқроқ бўлади.

Вольтер

БИЛИМ ВАХТ КЕЛТИРАР

Дунёда илмдан бошқа нажот йўқ ва бўлмагай.

Имом ш-Бухорий

***

Илм ибодатдан афзал.

Ҳадис

***

Ҳақиқатни очинг, тўғри йўлдан юринг.
Бир-бирингиздан илм ўрганиб, камол топишингиз
учун дил пардасини очиб ташланг.

Абу Али ибн Сино

***

Илм аҳлини вақти-вақти билан зиёрат қилиб, ҳолидан
хабар олиш савобдир. Бу юмуш ҳар қандай султону
хонларга ҳам қарз, ҳам фарз бўлмоғи даркор.

Мирзо Улуғбек

* * *

Оқил ва донолар билан суҳбатдош бўлинг. Илмингиз ҳар
қанча кўп бўлса ҳам, ўзингизни илмсиз ҳисоблаб,
яна илм ўрганишга киришинг.

Абу Язид Бастомий

* * *

Фарзандни жаҳл зимистонидан рўшнолик томон етакла,
илм – инсон фахри, жоҳиллик эса – гафлатдир.

Муҳаммад Жомий

* * *

Кўнгилларнинг сурури илмдандир,
Кўрар кўзларнинг нури илмдандир.

Фурқат

* * *

Илм бир хазина, бу хазина калити савод.

Шавқий Самарқандий

* * *

Заковат қаерда бўлса, улуғлик бўлади,
Билим кимда бўлса, буюклик бўлади.

Юсуф Хос Ҳожиб

* * *

Ёмонликнинг шаҳобчалари кўп бўлса ҳам, уларнинг энг
асоси – тама, ғазаб ва илмсизликдир.

Абу Райҳон Беруний

* * *

Ўқиш – инсонни билимли, суҳбат – зукко,
ёзиб бориш одати – аниқ бўлишга ундайди.

Френсис Бекон

Ҳар кимнинг *з* - кўрали бор: сўз, гиёҳ ва тир.

Абу Али ибн Сино

***

Сўз - либос, маъно шу либос остидаги сир.

Жалолиддин Румий

***

Билимлар мўллигига эмас, фикрлар мўллигига
интилмоқ жоиз.

Демокрит

***

Ақл - қалб посбонидир. Ақл яна уч кўриқчи: тил, кўз,
қулоқнинг устидан ҳам посбонлик қилувчидир. Зеро,
эзгулик ва ёвузлик айнан ана шу уч аъзо орқали
қалбга кириб боради.

Абу Носир Форобий

***

Илмга ихлос қўйсанг, иккиланма.

"Зуо қиссалари" дан

***

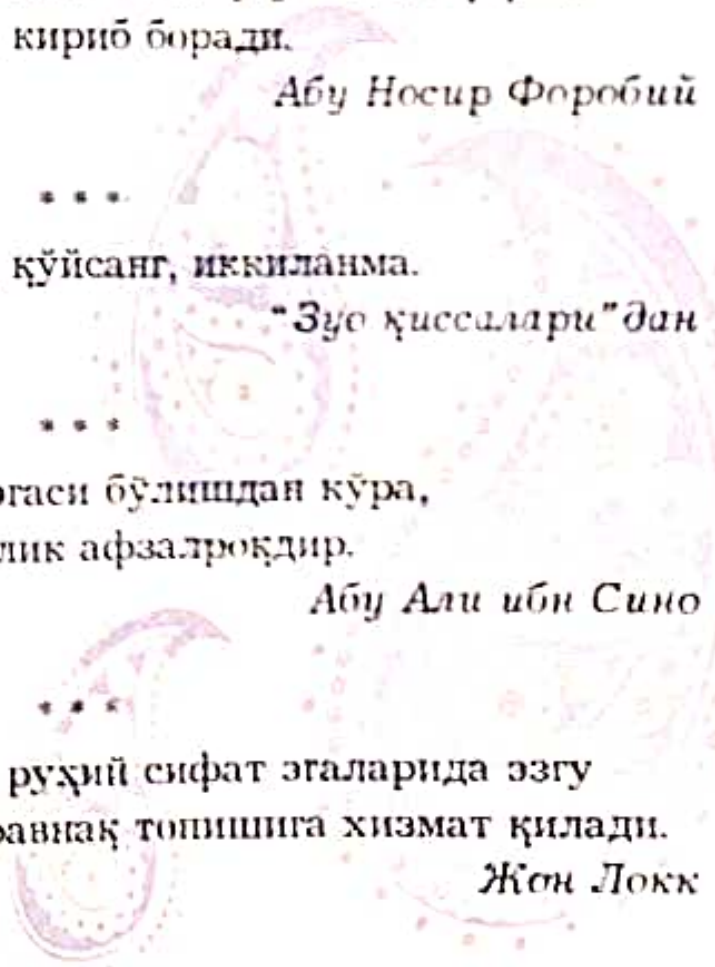
Чала билим эгаси бўлишдан кўра,
билимсизлик афзалроқдир.

Абу Али ибн Сино

***

Илм олмоқлик яхши руҳий сифат эгаларида эзгу
фазилатларнинг янада равнақ топишига хизмат қилади.

Жон Локк

* * *

Ўқи, илмли бўл, ёки илмга таяниб иш тутадиган бўл,
лоақал илми тинглаб эшитадиган бўл, аммо тўртинчиси
бўлма, чунки касодга учраб ҳалок бўласан.

Абулқосим Замахшарий

* * *

Истамай мутолаа қилаётган талаба – қаноатсиз қуш.

Саъдий Шерозий

* * *

Оз-оз ўрганиб доно бўлур,
Қатра-қатра йиғилиб дарё бўлур.

Алишер Навоий

* * *

Ҳақиқий илмда аниқ бўлганки, ҳар бир нарсани билиш
унинг сабабларини, агар шундай сабаблари бўлса ва туб
асосларини ўрганиш билан ҳосил бўлади. Агар сабаблари
бўлмаса, ҳолатига қараб ва ўзига хос нарсаларни ўрганиш
билан илм тугалланади.

Абу Али ибн Сино

* * *

Ўзини гуноҳ ва бадхулқликдан сақлай олмаган
кишига илм фойда бермайди.

Имом Шофезий

Олмаганни ўрганиш – олим ва орланиб
қолганга золим.

Алишер Навоий

Илм инсоннинг аввалидир.

Мирзо Бедил

***

Илм ўрганиш нафл ибодатидан афзалроқ.

Имом Шофеъий

***

Илм – нарсаларни инсон ақли ёрдами
билан ўрганишликдир.

Абу Али ибн Сино

***

Оламда билимдан кучли нарса йўқдир. Билим ҳар
қандай ҳузур-ҳаловатдан ҳам, бошқа нарсалардан
ҳам таъсирчанроқдир.

Афлотун

***

Бир киши илм ўрганиб, сўнг уни бошқаларга
ўргатиши ҳам амал ҳисобланади.

Ҳасан Баерий

***

Билмаган нарсаларимни оёғим остига қўйганимда
бошим кўкка етарди.

Имоми Аъзам

***

Инсоннинг кийимига эмас, билимига қара.

Маҳмуд аз-Замахшарий

* * *

Барча инсоннинг ақлининг шарофати билан юзага чиқади.
Жалололдин Румий

* * *

Донолик ўз камчиликларини билиб, қунт билан билим олишдир, ор қилиб сўрамаслик шармандалиқдир.
Лин Бу

* * *

Илм ила кимнинг дили равшан эрур,
У замин ичра саломат тан эрур.
Фаридиддин Аттор

* * *

Камолотга эришиш учун, аввало қалб покизалиги ҳақида ўйлаш керак. Қалб покизалигига эса юрак ҳақиқатни излаганда ва Руҳ орифликка интилган тақдирдагина эришилади. Буларнинг барчаси ҳақиқий билимга боғлиқдир.
Конфуций

* * *

Илмнинг чеки йўқ, қанча кўп ўқисанг, билмаган нарсаларнинг шунчалик кўпаяверади.
“Фавоқиҳ ул-жуласо” дан

* * *

Билим, ўйлаб кўрилса, мисоли бир жилов. У барча ёмон, ярамае ишлардан тийиб туради. Билим эгаси ўз тилакларини топади, орзу-мақсадларига эришади.
Юсуф Хос Ҳожиб

* * *

Илм толиби учун ҳамма нарса, ҳатто денгиздаги балықлар ҳам гуноҳини сўраб истиффор айтади.
Ҳадис

Яна бир ҳикоят ёрда: Ҳазрати Одам –
Билим, ақлу идрок сабаб муҳтарам.

Юсуф Хос Ҳожиб

***

Луқмони Ҳакимдан «Адабни кимдан ўргандинг?» деб сўра-
дилар. Луқмони Ҳаким жавоб берди: «Адабни беадабдан
ўргандим, уларнинг ҳаракатларидаги менга маъқул бўл-
маган нарсалардан ўзимни сақладим».

Ҳикмат

***

Инсоннинг шарафи ақлдан маҳкам,
Ундан обрў топар ҳар қандай одам!

Ҳожа Салманбар Термизий

***

Ақл фақат инсонгагина хос бўлган туғма қувват –
руҳий куч билан боғлиқдур.

Абу Наср Форобий

***

Илмга амал этишни ўзингга одат қил; агар олим илмини
амалиётга татбиқ этмаса, у руҳсиз баданга ўхшайди.

Имам Аъзам

***

Кишининг тафаккури узайса – билади,
билса амал қилади.

Ваҳб ибн Мунаббах

***

Донолар сўзига қулоқ илмасанг,
Энг нодон сендирсан – билгил, билмасанг.

Абулқосим Фирдавсий

* * *

Ҳамма нарса ақлга муҳтождир, ақл эса амалиётга,
иниҳилол қилганга эҳтиёж сезади. Шунинг учун ҳам
амалиётни ақлнинг ойнаси, дейишади.

Ҳусайн Воиз Кошифий

* * *

Жаҳонда бор нарса – ақлга, ақл эса тажрибага
муҳтождир.

Муъиниддин Жувайний

* * *

Бойликдан керилмоқ – ақлдан нари,
Чулки у ўткинчи булут сингари.

Абдурахмон Жомий

* * *

Луқмони ҳаким айтади:

– Кишининг ақли шараф ва улуғлик асосидир!
Кимнинг ақли кўп бўлса, айблари яширин ва
дўстлари ундан рози бўлади.

«Фавоқиҳ ул-жуласо»дан

* * *

Қанчадан-қанча одамлар ақл билан пастликдан юқорига
кўтарилади, қанчадан-қанча қадрли одамлар подонликка
йўл қўйиб, тубанлик сари қулайди.

Байт:

Эй ўғил, бу сўзим синлаган бешак,
Бошида ақли йўқ – мисоли эшак!

«Оталар сўзи»

* * *

Улуғликнинг сабаби ақл ва одобдир. Кимки соф
қалб билан фаросатга эга бўлса, тубанлик даражасидан
улуғлик мартабасига эришиши мумкин.

Кимда ўткирлик ҳиссиёт бордир,
Ғалаба байроғини тикар осмонга.

***

Азизим, узоқни кўрувчи ақлни ва оламни безатувчи тафаккурни ҳар қандай ишда ўзинг учун одил ҳоким ва комил синовчи қилиб олки, инсонийлик шарафининг жавҳари бошқа ҳайвонлардан ақлнинг ўткирлиги билан ажралиб туради.

Ҳожа Самандар Термизий

***

Ақлли кишида учта хислат бўлади: биров нарса сўраса, одоб билан жавоб беради, бировдан ёмонлик кўрса ҳам яхшилик қилади, халқни учун фойдали фикрларни олға суради.

«Оталар сўзи»

***

Бахт белгиси илм ва ақлдир.

Маҳмуд Қошиғарий

***

Фикр инсоннинг шарофатли, ғайратли бўлишига сабаб бўлади.

Абдулла Авлоний

***

Ақлли бўлишнинг ўзи етарли эмас, энг асосийси — ақлни амалда қўллай билишдадир.

Рене Декарт

* * *

Ақлли кишилар – бебаҳо қомус.
Йоханн Вольфганг Гёте

* * *

Сезги – тасаввурга, тасаввур – тафаккурга, тафаккур –
ақл-идроққа, ақл-идроқ – фикргаэврилади.
Жордано Бруно

* * *

Чуқур фикрлар бамисоли мияга қоқилган ва ҳеч нарса
суғуриб олиши мумкин бўлмаган пўлат
михларга ўхшайди.
Дени Дидро

* * *

Ақл-идроқли бўлишининг уч йўли бор: мулоҳаза юритиш –
энг мардонавори; тақлид қилиш усули – энг осони;
шахсий тажриба йўли – энг оғири.
Конфуций

* * *

Тафаккурни нобуд этган одам уч карра қотилдир.
Ромен Роллан

* * *

Фикрдаги хатолар сўздаги хатоларни вужудга келтиради,
сўздаги хатолар эса ишдаги хатоларни келтириб
чиқаради.
Дмитрий Писарев

* * *

Ақл ёшда эмас, бошда.

* * *

Ақл – бахт дарвозасининг калити.

Ақл - урпақ, соқтиси.

***

Қалб хоҳишига ақл мураббий.

***

Қўл етмайдиганга ҳам ақл етади.

***

Йигитнинг зеҳли бўлгани -
Адашмай йўлидан юргани.

***

Олим бўлсанг, олам сеники.

***

Олтин олма, билим ол,
Билим олсанг, билиб ол.

***

Илм истасанг, такрор қил.

***

Илм олишнинг эрта-кечи йўқ.

***

Илми борни ёш дема,
Илми йўқни бош дема.

***

Илми меҳнатсиз эгаллаб бўлмас.

* * *

Энг хавфлиси – ҳамма парсани биламан деб ўйлаш.

* * *

Хусси тўйда керак, ақл кунда керак.

* * *

Ақлли одам ақлсиз иш қилмайди.

* * *

Ақлнинг кўз, қулоқ ва тил деган хизматкорлари бор.

* * *

Ақлу заковатга еру осмон бўйсунгандир.

* * *

Одамнинг ақли ҳар қандай ёвузликни ҳам занжирбанд қила олади.

* * *

Ақл қанча калта бўлса, даъво шунча катта бўлади.

* * *

Ақл тақдирдаги нохушликларга ҳам чап бера олади.

* * *

Ақл – хазина, калити – тил.

* * *

Одамнинг тизгини – ақл.

* * *

Инсон ақли – олмос.

* * *

Идрок – ақл жилови.

...
Нақл – ибрат улови,
Ақл – фикр пичови.

...
Ақл ўлчови – сўз,
Сўз ўлчови – нақл.

...
Ой нури тунни ёритар,
Одам ақли – ҳаётни.

...
Ақлдан ортиқ бойлик йўқ.

...
Ақлли ўзини айблар,
Ақлсиз – дўстини.

...
Ақлли дўст – роҳат,
Ақлсиз дўст – офат.

...
Ақл – одамнинг кўрки.

...
Айтилган сўз – отилган ўқ.

...
Ақл – Ҳасандир, одоб Хусандир.

...
Яхши билмаган нарсага уришган киши шарманда бўлади.

* * *

Инсон ҳаётида зарурат, эҳтиёжлар уларда илмларга бўлган талабларни келтириб чиқаради. Бу эҳтиёжларга кўра илмлар ҳар хил тармоқларга бўлинади.

* * *

Илмларнинг фойдаси очкўзлик билан олтин-кумуш тўплашда бўлмай, у орқали инсон учун зарур нарсаларга эга бўлишдадир.

* * *

Ҳар бир илм ва санъатнинг бошланиш нуқтаси бор. Шу нуқтага яқинлашган сари у соддалашиб боради.

* * *

Илм мажлиси жаннат боғидир.

* * *

Илмли шоҳга заволи йўқ.

* * *

Илмнинг камоли – мулойимликдир.
Илмнинг заволи – ўзбилармонликдир.

* * *

Илмнинг мартабаси барча мартабалардан улуғдир.

* * *

Ўрганиш – жафо, ўргангач шифо.

* * *

Ақллини йиғлатиш ҳам қийин, кулдириш ҳам.

...
Жаҳон равшан лиёфи илмдандур,
Кўнгил софи сафойи илмдандур

Амбар Отин

...
Илм ила кимнинг дили равшан эрур,
У замин ичра саломат тав эрур

Фаридиддин Аттор

...
Илмнинг чеки йўқ, қанча кўп ўқисанг, билмаган
нарсаларнинг шунчалик кўпаяверади.

"Фавоқид ул-жумласо"дан

...
Билим, маърифат албатта, яхши ахлоқ билан
безатилмоғи лозим.

Абу Наср Форобий

...
Ақл-идрокли одамларнинг нафи ҳар доим кўпчиликка
тегиб туради. Билим эгалари эса элда азиз бўлади,
ҳурмат қозонади. Бутун ишлар уқув-идрок билан амалга
ошади. Барча мураккаб ишлар билим билан ҳал этилади.

Юсуф Хос Ҳожиб

...
Илм ва ҳикмат ҳалол луқмадан ҳосил бўлади, ишқ ва
марҳамат ҳам ҳалол ризқдан пайдо бўлади.

Жалилiddин Румий

- ...
– Агар илм ўргансам нима тошаман?
– Агар кичик бўлсанг, улдуғ ва машҳур бўласан, кам-
бағал бўлсанг, бойлик орттирасан, машҳур бўлсанг, янада
машҳурроқ бўласан.

Бузургмеҳр

* * *

Инсон илми, одоби ва тавозеси билан ёқимли,
меҳнати билан шарафли.

* * *

Илм бир чироқдурким, сени роҳат ва фароғатга
ҳеч бир заҳматсиз етказади.

* * *

Илм – бу ота, балки у сунт беришда онадан
фойдалироқдир. У ёмонликни тузатиш учун
ҳамма нарсадан яхшироқдир.

Маҳмуд аз-Замахшарий

* * *

Чала билим эгаси бўлишдан кўра, билимсизлик
афзалроқдир.

Абу Али ибн Сино

* * *

Инсон билим туфайлигина барҳаётдир. Билим,
тафаккур инсон ҳаёти, барҳаётлиги негизидир.

Фридрих Гегель

* * *

Илмсиз тажриба – боши берк кўча.

* * *

Билганингни элдан аяма.

* * *

Билим – ақл чироғи.

• • •
Билим давлатдан қиммат.

• • •
Билим – ёруғлик, билимсизлик – жаҳолат.

• • •
Билими бор – қанотли қуш.

• • •
Билишни истасанг,
Сўрашдан қайтма.

• • •
Одобли киши зийнатли, зийнатли киши ҳурматли.

• • •
Илмли бўлиш ўқиш, ёзиш билан ҳосилу мукаммал
бўладиган бир сабоқдир. Агар олим киши чиройли,
хушхат ёзувга эга бўлса, бу унинг камолотга
етганидан далолатдир.

Маҳмуд аз-Замахшарий

• • •
Одамзод наслининг улуғлиги билимдан. У ақл-идрок не-не
тугунларини ечишга қодир. Уқув – идрок ва билим эгаси
бўлган ҳар қандай одам шарафлидир.

Юсуф Хос Ҳожиб

• • •
Шарму ҳаёсиз бўлсанг,
Ҳар ерда ерсан шатта.
Маъқул билимдон бўлсанг,
Иззат-ҳурматинг катта.

* * *

Билим йўқ экан, фикр доираси кенгая олмас.

* * *

Ер қуёш билан, инсон илм билан чароғон.

* * *

Илм олишининг эрта-кечи йўқ.

* * *

Илм эгаси учун – дўст, мол эса душмандир.

* * *

Илмни ўғри ола олмайди, молни эса ўғри олади.

* * *

Оламни қуёш, инсонни илм ёритади.

* * *

Пул топгунча ақл топ.

* * *

Ақлни беақлдан ўрган.

* * *

Ақлсиз оғзидагини олдиран.

* * *

Бешикдан қабргача илм изланг.

Ҳадис

* * *

Хитойгача бориб бўлса ҳам илм изланг.

Ҳадис

* * *

Ақл ҳам қўлланилмаса, заифлашади.

Япон халқ мақоли

...

Ақл учун ўқиш худди тана учун жисмоний
машқлар кабидир.

Жозеф Абдисон

...

Ақлли киши ҳеч қачон кучли киши билан тортишмайди.

Пьер Огюстен Бомарше

...

Ақлли бўлишнинг эрта-кечи йўқ.

Даниэл Дефо

...

Ақли пастликни хотира заифлиги билан
изоҳлаб бўлмайди.

Клод Анриан Гельвеций

...

Ер юзида энг ҳурматга лойиқ нарса – ақлдир.

Клод Анриан Гельвеций

...

Билимсизлик ақли ноқислик эмас, билим эса ақли
расолик, комилликнинг белгиси эмас.

Люк де Клапье Вовенарг

...

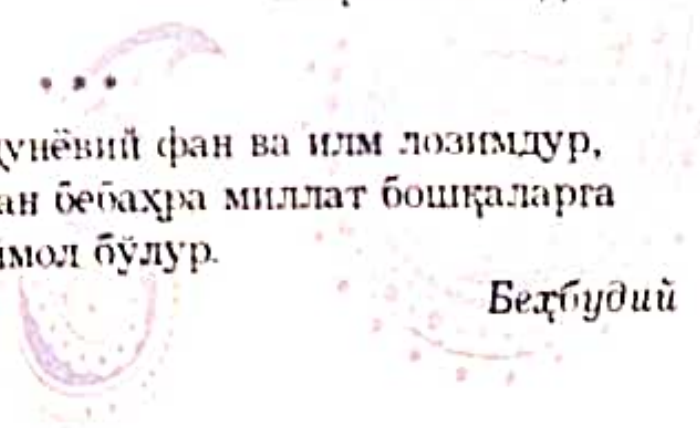
Билимсизликнинг (жаҳолатнинг) уч усули бор: умуман ҳеч
нима билмаслик; ўзгалар билган нарсани ҳам ёмон билмоқ;
билиш керак бўлмаган нарсани билиш.

Шарль Пино Дюкло

...

Дунёда турмоқ учун дунёвий фан ва илм лозимдур,
замона илми ва фанидан бебаҳра миллат бошқаларга
поймол бўлур.

Бехбудий

ҲАСАДГУЎГА РОҲАТ ЎЗК

Кимки ҳасад ўтин ёқса жаҳонда,
Бу ўт унинг ўзин қўймас омонда.

Хожа Самарқанд Термизий

...

Ҳасадчиларнинг ҳолига вой.

...

Ҳасад душманлигидан бошқа ҳамма
душманликнинг иложи бор.

...

Ҳасадчи ҳалокатига
ҳасадининг ўзи кифоядир.

...

Жанжалкаш одамларгагина
дунё тордир.

* * *

Ҳасад балоси улкан фасодлар пайдо қилур.
Чуки ҳасад бағоят жирканч хислатдир.

Кошиц җў

* * *

Ўзингга бино қўймасдан, допо,
ақл-заковатли бўлишга интил.

Эпикур

* * *

Азобда қолишни истамасанг, ҳасадгўй бўлма.

Ал-Маали

* * *

Дошишмандларга ҳасад қилма, ўз ақлингдан мағрурланма.
Япон халқ мақоли

* * *

Тўрт нарсани тўрт нарсдан, яъни дилни ҳасаддан, тилни
ёлғондан ва гийбатдан, қилган ишингни мунофиқликдан,
қоринингни ҳаром-ҳаришдан пок тут, шундагина
чин одам ҳисобланасан.

Фаридиддин Аттор

* * *

Хусни хулқдан яхшилик устига яхшилик қўшадиган,
ҳасаддан кўра ёмонлик устига ёмонлик қўшадиган
нарсанга кўрмадим.

Нажмиддин Кубро

* * *

Ҳасад – юракнинг занглаши, қайсарлик –
мағлубият сабабчисидир.

* * *

Дўстларнинг ҳасади, душманларнинг
хусуматидан ёмондир.

...
Ҳасад ва адоватдан сақланайлик. Ҳасаднинг қандай
ёндирса, ҳасад ва адоват оловиданги ишларимизни
куйдириб кулини кўкка совуради.

...
Бошқаларнинг бахт-саодатларини кўролмаган ҳасадчи
киши доимо қайғу-алам остида бўлади. Узгаларнинг яхши
турмушлари унинг юрак-бағрини ёндиради.

Байт:
Дилни аввал сан ҳасаддан пок қил,
Ўзни сўнгра соҳиби идрок қил!
"Доншар ўғити" дан

...
Кетар бировдин инсофу диёнат,
Кеча-кундуз бўлур фикри хиёнат.

Ҳувайдо

...
Қаерда хиёнат оёққа турса,
Ўша ердан диёнат йироқлашади.

Юсуф Хос Ҳожиб

...
Хиёнаткор қаерга қўл урса,
Денгизни симиради, ерни қурилади.

Юсуф Хос Ҳожиб

...
Ҳар кимки илм-ҳикматни ўрғанаман деса, уни ёшлиги-
дан бошласин, саломатлиги яхши бўлсин, яхши ахлоқ ва
одобли бўлсин, сўзининг устидан чиқсин, ёмон ишлардан
сақланадиган бўлсин, хиёнат, макр-ҳийладан узоқ бўлсин.

Абу Наср Форобий

***

Мумин киши бировнинг ҳақиға хиёнат қилмайди.

Ҳадӣ

***

Хорлик истасанг хиёнатчи бўл.

Абу Мансур Мотуридӣ

***

Кимки жиноят (хиёнат)ни кечирса, у ҳам шу
инга шерикликка айланади.

Вольтер

***

Халққа хиёнат қилдинг,
Ўзингга жиноят қилдинг.

***

Олга қилма хиёнат,
Туролмассан саломат.

ВАҚТНИНГ КЕТДУ - НАҚДУНИНГ КЕТДУ

Вақт — ақлий меҳнат кишисининг сармояси.

Оноре де Бальзак

* * *

Вақт орқага қайтмагани учун ҳам, ҳар дақиқа ганимат.

* * *

Вақтни сотиб оладиган бозор йўқ.

* * *

Вақт билан бирга қадам ташлаш — ҳаёт талаби.

* * *

Босилган қадамларни вақт ўлчайди.

* * *

Одамлар вақтга қарайди, вақт эса ҳеч кимга.

* * *

Вақт ишонтирмайди ҳам, алдамайди ҳам.

* * *

Биздан – ҳаракат, вақтдан – баракат.

* * *

Баҳорги ҳаракат – кузги баракат.

* * *

Фасллар дунё тусини ўзгартириб туради.

* * *

Вақт қуёши ҳар қандай метинни
ҳам эритиб ташлайди.

* * *

Инсоният хатоларини вақт тузатади.

* * *

Ҳар қандай мушкулни ҳам вақт осон қилади.

* * *

Вақтсиз одамни синаб бўлмайди.

* * *

Яширилган сирни вақт очади.

* * *

Мева – фақат дарахтнинггина ҳосили эмас,
вақтнинг ҳам ҳосилидир.

* * *

Йилларни аямай совурган дақиқаларга зор бўлади.

* * *

Доно вақтини қизғанади, нодон нақдини.

Йўқотилган вақт зарари бир куни тош
бўлиб бошига тушади.

Худонинг куни кўп, лекин баъзида бир лаҳзага
зор бўласан.

Кимки ёшлигида илм ўрганмаса, қариганда
ҳурмат тополмайди.

Муҳаммад Зеҳний

Кимки бефойда умрин ўтказди,
Ҳеч нарса олмай, олтин кетказди.

Саъдий Шерозий

Вақтни бекор ўтказиш аҳмоқликдир. Бекор юргандан
кўра, душманга тош ташиган афзал.

“Оталар сўзи”

Молу пулинг кетса кетсин, аммо вақтингни зое кеткизма.
“Оталар сўзи”

Учта қийин иш бор: сирни сақлаш, зулмни унутиш ҳамда
вақтнинг қадрига етиш.

Саъдий Шерозий

Йигитлик мавсуми, даврон ганимат.

Сайқалий

* * *

Ҳакимдан сўрадилар:

– Шунча илми қандай ҳосил қилдинг?

У айтди:

– Илм ўқиётган пайтларимда ёндирган чироқ мойини ҳисобласанг, еб-ичган нарсаларимдан кўпроқ бўлади. Бундан маълум бўладики, вақтни еб-ичиш ва ўйнашга сарфлашдан кўра илмга сарфлаш зарур экан.

«Фавоқиҳ ул-жуласо»дан

* * *

Билим қидиришга урдим бошимни,
Бекорга ўтказмадим умримни бир дам.
Қайдаки эшитсам илму донишни,
Эшиги тагида ўлтирдим маҳкам.

Носир Хисрав

* * *

– Йигит йигитдан нимаси билан ортиқ?

– Ҳушёрлиги билан!

Ҳушёрлик – улкан бойлик, танбаллик эса – вақтни бекорга ўтказишдир.

«Оталар сўзи»

* * *

Қувватим борида фойдам билмадим,
Тушунган вақтимда кучим бўлмади.

Фаридиддин Аттор

* * *

Қуёшнинг ҳар ботишида бир парча камайишинг бор.

Ҳасан Басрий

* * *

Кўрдимки, вақтини «эсиз», «қанийди», «кошки»лар билан ўтказган кишининг умри энг қисқа экан.

Нажмиддин Кубро

..

Бенаф умрдан бевақим афзал.
Йохани Вольфганг Гёте

***

Илм эгаллаш асносидаги энг кераксиз нарса –
димоғдорлик, энг зарур нарса эса вақтдир.

Зенон

***

Фурсатни бой берманг, вақт ортга қайтмайди.
Хитой халқ мақоли

***

Ёшликни беҳуда ўтказмасанг, қариганда ҳеч
нарсадан афеусланмайсан.

Юз Фэй

***

Энг оғир йўқотишлардан бири – вақтни йўқотишдир.
Жорж Бюффон

***

Вақт – ақллироқ, яхшироқ, етукроқ ва мукамалроқ
бўлиб етишишимиз учун бизга инъом этилган
қимматбаҳо совғадир.

Томас Манн

***

Пул – азиз, инсон ҳаёти – ундан ҳам азиз, вақт эса
жуда кўп нарсадан азиздир.

Александр Суворов

***

Вақт – ақлий меҳнат кишисининг сармоёси.

Оноре де Бальзак

* * *

Вақтни бой бераётганида хуноб бўладиган одам
энг бой одамдир.

Дитте

* * *

Оқил одамлар – вақтнинг гурбатини ўзи билан қўшиб
ўтказиб юборади, хурсандчилигини эса
олиб қолишга ҳаракат қилади.

* * *

Ўтган кун ҳақидаги: “Мен уни қандай ўтказдим, нималар
қилдим-у, нималарга улгуролмадим?” – деган саволларга
жавоб топмагунча кўзларинг уйқуга кетмасин.

Пифагор

* * *

- Инсон учун тотли нарса нима?
- Умид.
- Энг яхши маслаҳатчи ким?
- Вақт.

Тривналик Биант

* * *

Вақт олий ҳакам.

Эдмунд Бёрк

* * *

Ўтаётган вақтнингдан шундай фойдаланки, токи қарига-
нингда бекор кетган ёшлигинг учун ўзингни койимайдиган
бўлишинг керак.

Жованни Боккаччо

* *
Вақт бу – ҳазинсондир.
Пьер Огюстен Бомарше

* * *
Энг оғир йўқотишлардан бири – бу вақтни йўқотишдир.
Жорж Луи Леклерк де Бюффон

* * *
Кимки вақт қадрини англамас экан, у машҳурлик
учун яралмагандир.
Люк де Клапье Вовенарг

ШИТҚАЛРАП ТОЛЕ ЁР!

Умид билан яшашга одатлан.

Абу Мансур Мотуридий

* * *

Бахт – қадрига етмаганни ташлаб кетади.

* * *

Орзу интилиш билан амалга ошади.

* * *

Гулни севган тиканига чидайди.

* * *

Кўчатни ўтқазмасанг – кўкармас,
Мақсадни истамасанг – топилмас.

* * *

Қимирлаган қир ошар.

* * *

Аҳд қилган бахт топар.

* * *

Йўл юрган хазинага йўлиқар.

* * *

Тиришганинг тўқмоғи,
тошга чега қоқади.

* * *

Тиришган тоғдан ошар.

* * *

Тиришдим, тоғдан ошдим,
Асир эдим, қутулиб қочдим.

* * *

Ҳаракат инсон қиёфасини очиб берувчи энг аниқ
воситадир. Инсон қандай ҳаракат қилса ўшандайдир.
Дунёга ақл кўзи билан боққан одамга дунё ҳам
оқилона қарайди.

Ҳаким ат-Термизий

* * *

Бирон ишни қилишга қасд қилган бўлсам, бутун зеҳним,
вужудим билан боғланиб, битирмагунимча ундан
қўлимни тортмадим.

Амир Темур

* * *

Илмга, ижодга, кашф этишга интилиш – бу
олийжаноб интилишдир.

Ислом Каримов

* * *

Файрат қилган, тоғни кесар,
Файрат темирдай арқонни узар.

Ўзбек халқ мақоли

Кимда-ким ўз изланишларининг афзаллиги қонуниятларини излаб топишда деб ўйларкан, ул албатта, ўз қарашларини амалда исботлаш йўлидан боради.

Абу Райҳон Беруний

* * *

Инсон юксак камолотга эришиш йўлида ҳаракат қилганидек, ақлий билишга ҳам ҳаракат қилса, ҳеч шубҳасиз ўзини тилаётган сўнги даражадаги бахт-саодатга эришади.

Абу Наср Форобий

* * *

Бўлар одам ёшида бош бўлар,
Бўлмас одам қирқида ҳам ёш бўлар.

«Амир Темур ўғитлари»дан

* * *

Жондан кечиб майдон сари сурган от,
Бахту иқболига бўлур муяссар!

Хожа Самандар Термизий

* * *

Аллоҳ ғайратли одамни яхши кўради.

Ҳадис

* * *

Инсон курашчи демакдир.

Йоханн Вольфганг Гёте

* * *

Мўмин кишининг яхши нияти қилган амалидан
ҳам афзалдир.

Ҳадис

* * *

Мақсадни қўлга киритишда ғайрат иш беради. Ҳар кимда
ғайрат бўлмаса, унда ўзгаларга ибрат бўла олиш
қобилияти бўлмайди.

Муҳаммад Жавҳар Заминдор

* * *

Ишбилармон, мардлик ва шижоат соҳиби, азми қатъий,
тадбиркор ва ҳушёр бир киши, минг-минглаб тадбирсиз,
лоқайд кишилардан яхшидир.

Амир Темур

* * *

Ҳаракатинг эрта бўлса, кузда эрта ўрасан,
меҳнатингни ҳалол қилсанг, ҳузурини кўрасан.

* * *

Тиришдим тоғдан ошдим,
ёруғлик сари йўл очдим.

* * *

Илм ўрганмасдан туриб,
улуғликка интилган кишига ҳайронман.

Абдуллоҳ ибн Аббос

* * *

Мақсад талаби йўлида ҳимматингиз онқадар бўлсинким,
башарти менинг бошимга оёқ қўйиб ўтишга тўғри келсаю
ва сиз ўтмасангиз – асло кечирмасман.

Баҳоуддин Нақшбанд

* * *

Сен орзуларга таяниб қолишдан эҳтиёт бўлгин,
чунки у аҳмоқликнинг бўлакларидир.

Али ибн Абу Толиб

* *
Яхшилар кетидан кетар чопарсан,
Истагинг, бахтингни шунда топарсан.

Саъдий Шерозий

* * *
Бугуннинг чорасини кўриб, эртага эҳтиёжи
қолмаган киши ақллидир.

Абу Райҳон Беруний

* * *
Кимки интилмаसा, у ҳеч нарсага эришмайди,
Кимки шижоат кўрсатмаса, ҳеч нарсади бўлмайди.

Биссарион Белинский

* * *
Ўз кучига ишонган одамнинг қўлидан ҳамма нарса келади.

Александр Гумбольдт

* * *
Ким машаққат чекди – топди газна ҳам,
Ким тиришқоқ бўлди – кўп топди карам.

Жалалиддин Румий

* * *
Излаган – топгай, деган гап тўғридир.

Жалалиддин Румий

* * *
Олимларга яқинлаш, баҳра олгил тутиб дил.

Маҳмуд Қошғарий

* * *

Ҳар бир киши – ўз саодатининг ижод ори.

Ричард Стил

* * *

Инсон ўз кучига ишонган жойдагина, бирор нарсага эриша олиши тайин.

Людвиг Фейербах

* * *

Тиришқоқлик илм сари ягона йўлдир.

Бернард Шоу

* * *

Мақсади улуглашган сари одам ҳам улуглашиб боради.

Фридрих Шиллер

* * *

Умр бағоят қисқа ва у моҳият-эътибори билан зўр саодатдир.

Сергей Ценский

* * *

Секинликдан қўрқма, тўхтаб қолишдан қўрқ.

Хитой халқ мақоли

* * *

Мингга суян, туманга суян, яхшиси ўзингга суян.

Хитой халқ мақоли

* * *

Тириклик жиемнинг идрок ва ҳаракати асраб турадиган эга бўлмоғи демакдир.

Абу Али ибн Сино

* * *

Бахт – яхши кайфият, фаровонлик, уйғунлик,
мутаносиблик ва вазминликдир.

Демокрит

* * *

Эзгуликнинг асосий белгиси – ҳаракат.

Цецерон

* * *

Доимо олға интилиш – инсон табиатининг асоси.

Блез Паскал

* * *

Ҳеч шубҳа йўқки, бемаъни хатти-ҳаракатлар яхши
қоидалардан кўра кучлироқ таъсир кўрсатади.

Жон Локк

* * *

Инсоннинг хатти-ҳаракатлари унинг
фикрлари таржимонидир.

Жон Локк

* * *

Ўз хоҳиш-истакларининг чегарасини билмасликдан
ортиқ бахтсизлик бўлмайди.

Лао Цзи

* * *

Ҳаёт доимо ҳаракатда бўлиши учун –
истаклар ҳар доим зарур.

Самюэл Жонсон

* * *

Яшаш – тўхтамай ҳаракатланиш демакдир.

Самюэл Жонсон

* * *

Агар давлатда тўғри тамойиллар жорий этилмаган бўлса, ҳаракатларни тўғри қилиш мумкин, аммо эҳтиёт бўлиб сўзлаш керак.

Конфуций

* * *

Буюк ишларни амалга оширишга барқарор сергайратлик керак бўлади.

Вольтер

* * *

Кишилар ўзлари учун одатий ҳолга айланиб қолган хатти-ҳаракатлардан виждони қийналмайдиган бўлиб қоладилар.

Вольтер

* * *

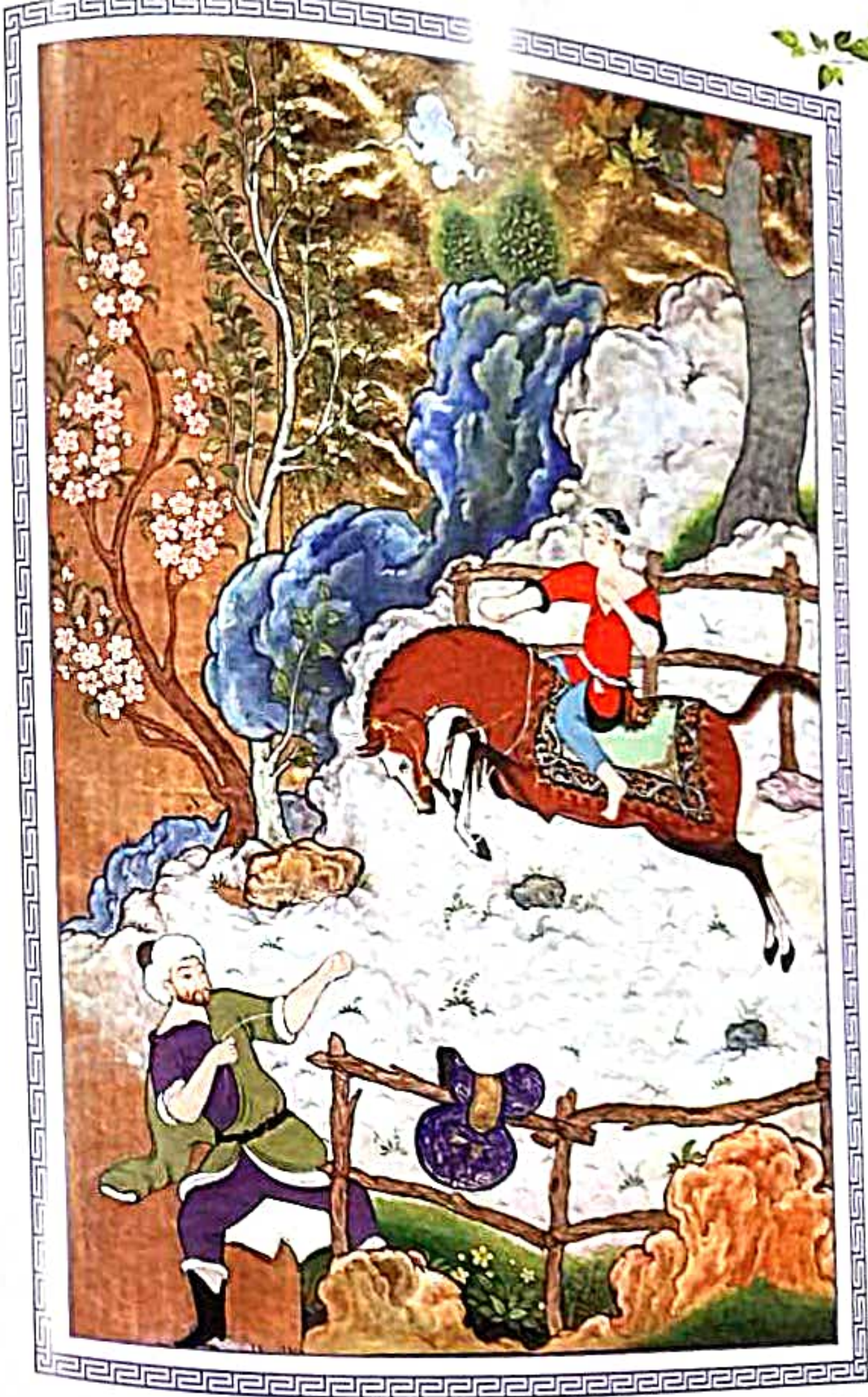
Умидга ўрап, ишонч билан интил – қайта туғиласан.

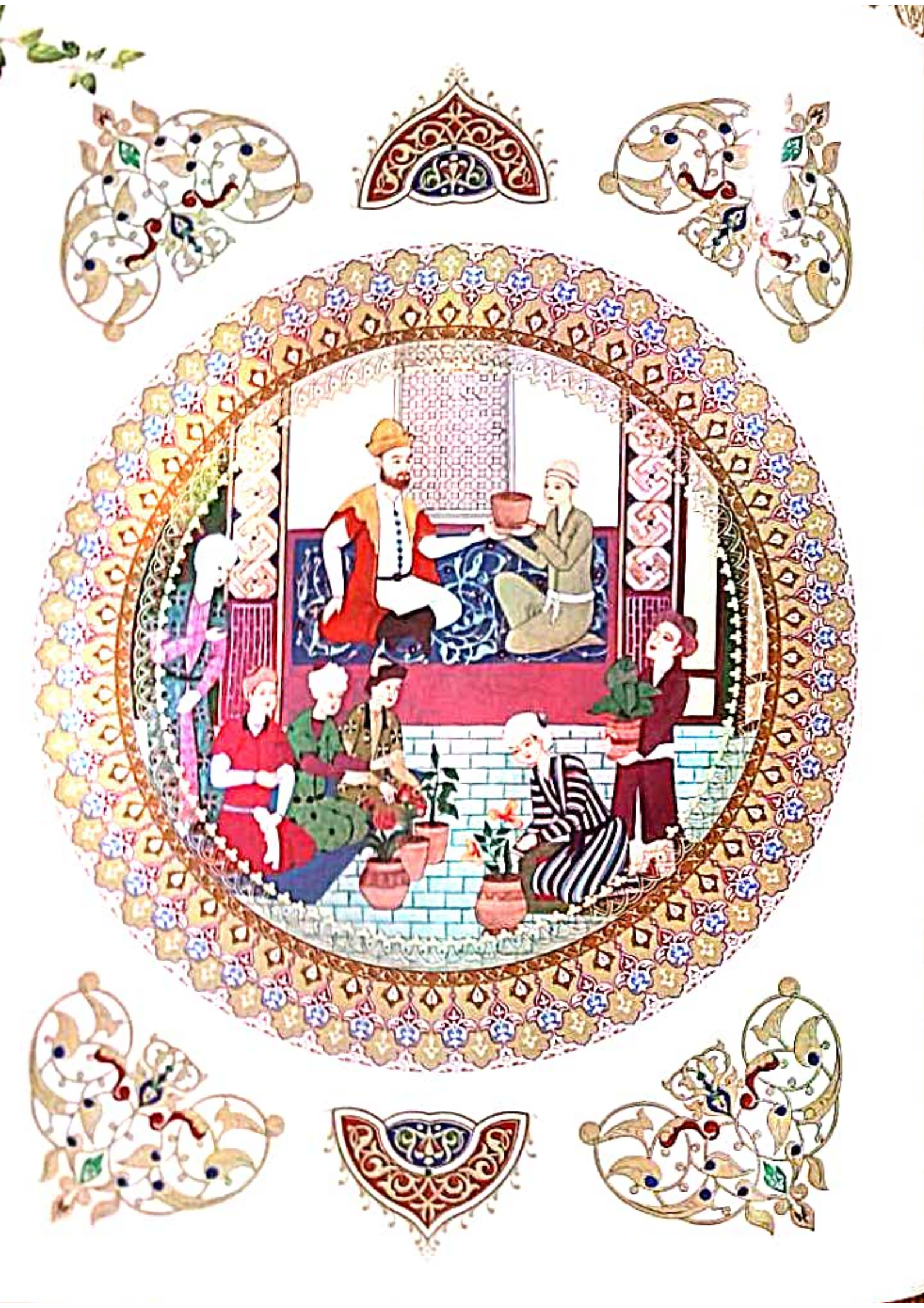
* * *

Ҳаётнинг бир қаноти – саломатлик, иккинчи қаноти эса ҳаракатдир.

ҲУНАРЛИ КИШИ ХОР БУЛМАС

Тўрт нарса саодат далилидир: тўғри сўз,
камтарлик, ҳалол касб-ҳунар, сир сақлаш.

Ҳусайн Воиз Кошифий

***

Ҳунарни ўрганишга ҳам ҳунар керак.

***

Ҳунар – ҳунардан унар.

***

Йигит кишига етмиш ҳунар ҳам оз.

***

Ҳунарли – ўлмас,
Ҳунарсиз – қун кўрмас.

***

Ҳунар тўйғизар,
От миндириб, тўн кийғизар.

* * *

Хунарли эр хор бўлмас,
Дўст-душманга зор бўлмас.

* * *

Хунар ва билим – мулкдир.

* * *

Хунарга эга бўлиш – конга эга бўлишдир.

* * *

Касбини тўғри танлаш – бахтдир.

* * *

Хунар – бугунида эртасини ўстиради.

* * *

Хунарманд – ўз касби билан тақдир яратади.

* * *

Билим ва хунар – инсоннинг доимий ҳамроҳидир.

* * *

Касбини севган киши учун қилаётган иши ҳаётдир.

* * *

Мутахассис – ўз касбининг шифокори.

* * *

Хунар темирни ҳам тирилтира олади.

* * *

Дехқон – экиннинг ёнига орзу ҳам қўшиб эккан.

* * *

Кулол оддий лойдан мўъжиза ярата олади.

***
Ҳар касбининг ўз гашти бор.

***
Санъаткор – дилларга нур олиб кирувчидир.

***
Зар қадрига – заргар етади.

***
Касби борнинг – бахти бор.

***
Хунарманд одам – элга ҳамдам.

***
Жамиятни хунарлар безайди.

***
Текин бойлик ахтаргунча,
Ўзингга боп хунар топ.

***
Жони борнинг фами бор,
Касби кори, номи бор.

***
Юз хунарни чала билгандан
Бир хунарни тўла бил.

***
Қизнинг кўрки – ноз,
Йигитнинг кўрки – хунар.

***
Қўнг билан ўрган хунар,
Хунардан ризқинг унар.

* * *

Хунарлик кишилар гапирмайди,
Қараб тур: хунарнинг ўзи гапирар.

Аҳмад Дон ш

* * *

Ўз ўғлини ҳеч бир фойдали ишга ўргатмаган одам бутун
кучини ўғрига сарфлаётган бўлади.

Томас Фуллер

* * *

Олтин ва кумуши бўлмаган одам камбағал эмас, балки
эс-ҳуши ва касб-ҳунари бўлмаган киши камбағалдир.

Мажидиддин Ҳавофий

* * *

Хунар ва санъат шундай парсаки, у кераксиз бўлиб қол-
майди, ишлатмасанг ҳам йўқолиб кетмайди, керак пайтда
эса сенга кўмакчи бўлади. Эркак кишига қирқ хунар ҳам
оз. Эркак бўла туриб, «мен буни билмайман»
дейиш уятдир.

«Ҳавоқиҳ ул-жуласо»дан

* * *

Кинида бўлмаса фазлу хунардан,
Ундайнинг сувратдан нима фарқи бор.
Хунар дунё тўнлаш учун эмасдир,
Ўзгалар кўнглини шод қилгин такрор.

Муҳаммад Жавҳар Заминдор

* * *

Эй ўғил! Бу насиҳатларга қулоқ сол, касбу хунар
ўрганишдан ор қилма, меҳнат қилишни ўрган. Юрт ва
алнинг ривожки ҳам хунарга боғлиқ. Ҳалол ва энг ёқим-
ли емин ва кийин хунардан ҳосил бўлади. Куни келиб

дунё тасодифлари туфайли мол-мулкдан ажралсанг ҳам,
хунардан ҳеч қачон ажралмайсан. Хунар сенинг доимий
ҳамроҳинг, маладкорингдир.

Муҳаммад Жавҳар Заминдор

***

Инсоннинг хунари – унинг бойлиги,
Пул тугайди, бироқ хунар тугамайди.

«Оталар сўзи»

***

Эй ўғил! Дунёда ёқимсиз ва энг ёмон хислатлардан бири
ишламасдан бировларнинг инъом-эҳсонига таъма кўзини
тикиб ўтиришдир. Касбу хунар эгаси таъмадан холидир.

У ўз хунарининг фазилати туфайли ўз меҳнати
билан ҳалол топиб, ҳалол ейди.

Муҳаммад Жавҳар Заминдор

***

Одамнинг баракали ва бадавлат бўлиши учун касбу
хунардан қимматроқ мато йўқ ва улуглик ҳамда саодат
осмони учун эса қобилиятдан ёрқинроқ юлдуз йўқдир.

Хунар суви билан суғорилмаган киши гўёки мева ва
сояси йўқ қуруқ дарахтга ўхшайди. Ёки ҳид ва рангдан
холи гулга монанддир. Билим ва ҳақиқат боғининг
боғбонлари касбу хунарсиз кишиларни жамиятнинг
разил ва пасткаш кишилари, деб ҳисоблаганлар. Касбу
камолсиз кишининг муҳаббати ҳеч бир дилдан жой
олмайди ва ҳеч ким касбу хунарсиз кишига
ёрдам қўлини чўзмайди.

Байт:

Хунар билан ҳаёт нахлин эгаллаганларга,
Саодат хазинаси калити муяссардир.

Бархурдор ибн Маҳр 18

* * *

Хунарларни топмоқ – едурмакдур ва айбларни
ёпмоқ – кийдурмакдир.

Алишер Навоий

* * *

Халқлар ва шаҳар аҳллариини тарбиялаш касб-хунарни
эгаллашга ва камолотга эришишга ўз ихтиёрлари билан
интиланган кишилар ҳақиқий фазилат эгалари, ҳақиқий
санъат аҳлларидир.

Абу Наср Форобий

* * *

Йўқ хунари, ёлғиз эса ўз киши,
Қайда киши сонда – ёлғиз киши.

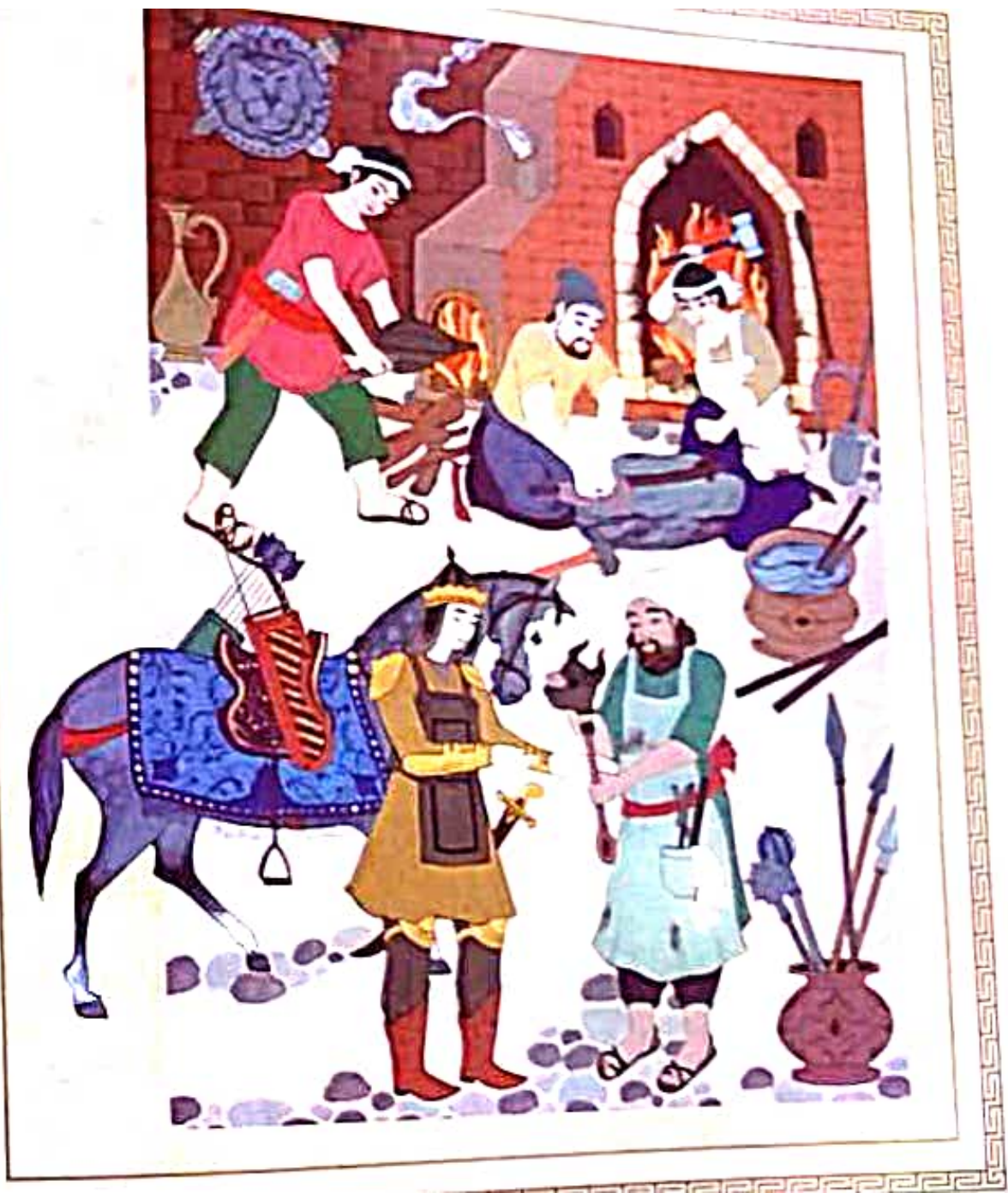
Алишер Навоий

* * *

Инсоний хислатлар тўрт қисмга бўлинади: назарий
фазилатлар, тафаккур фазилатлари, яралма (ҳаёт
жараёнида вужудга келувчи) фазилатлар ва
амалий санъат (касб) фазилатлари.

Абу Наср Форобий

ОТА-ОНАГА МУҲАББАТ

Ҳар бир фарзандки, оқил ва доно бўлса,
ота-она меҳр-муҳаббатини адо этмакдин бош тортмагай.
“Қобуснома” дан

***

Отага итоат – Аллоҳга итоат қилишдир.

Ҳадис

***

Таниқлиг-у шарафинг отангдандир, меҳрибонлик,
мушфиқлик онангдандир.

Маҳмуд аз-Замаҳшарий

***

Ўғил доно бўлса, ота роҳатга етади.

Маҳмуд Кошгарий

***

Отасини оғритган эл ичинда хор бўлур,
Опасини оғритган – парча нонга зор бўлур.

* * *

Ота – ақл, она – идрок.

* * *

Онали уйнинг ори бор,
Отали уйнинг зари.

* * *

Амри падар – аршдан улуғ.

* * *

Ота рози – худо рози.

* * *

Ота қарғиши – ўқ,
Она қарғиши – дўқ.

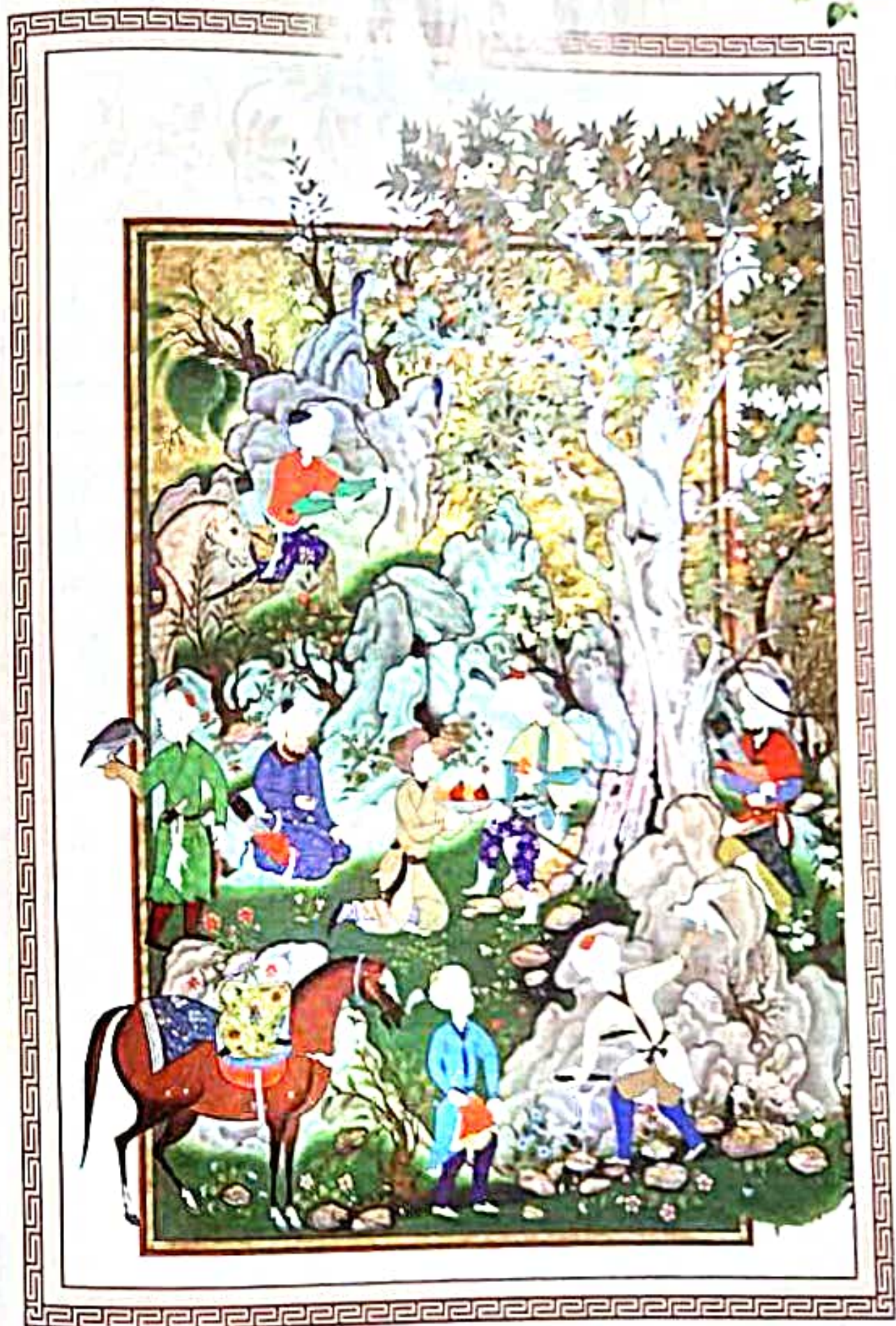
* * *

Олти оға йиғилиб ота бўлмас,
Етти янға йиғилиб она бўлмас.

* * *

Отанинг сўзи – олмоснинг юзи.

* * *

Ҳақ йўлида ким сенга бир ҳарф ўқутмиш ранж ила,
Айламак онинг ҳаққин бўлмас адо юз ганж ила.

Алишер Навои

* * *

Агар одам илм ва ҳунар таҳсили билан уллуғ кишиларнинг
ҳунарини ўрганса, вужуд матосининг қадри ҳаёт дўконида
аъло даражага етиб, топиш-тутиши ҳам кўпроқ бўлади.

Бархурдор ибн Маҳмуд

* * *

Донио суҳбати ҳар икки жаҳон учун фойдалидур.

Ҳасан Басрий

* * *

Донишманд – баққолнинг дўконига ўхшайди: борини
индамайгина кўрсатади-қўяди, нодон эса лашкар
ноғорасининг ўзи: овози баланду ичи бўм-бўш ва ғариб.

Саъдий Шерозий

* * *

Устознинг олдида камтар бўл.

* * *

Энг катта мерос – бу тарбияланганликдир.

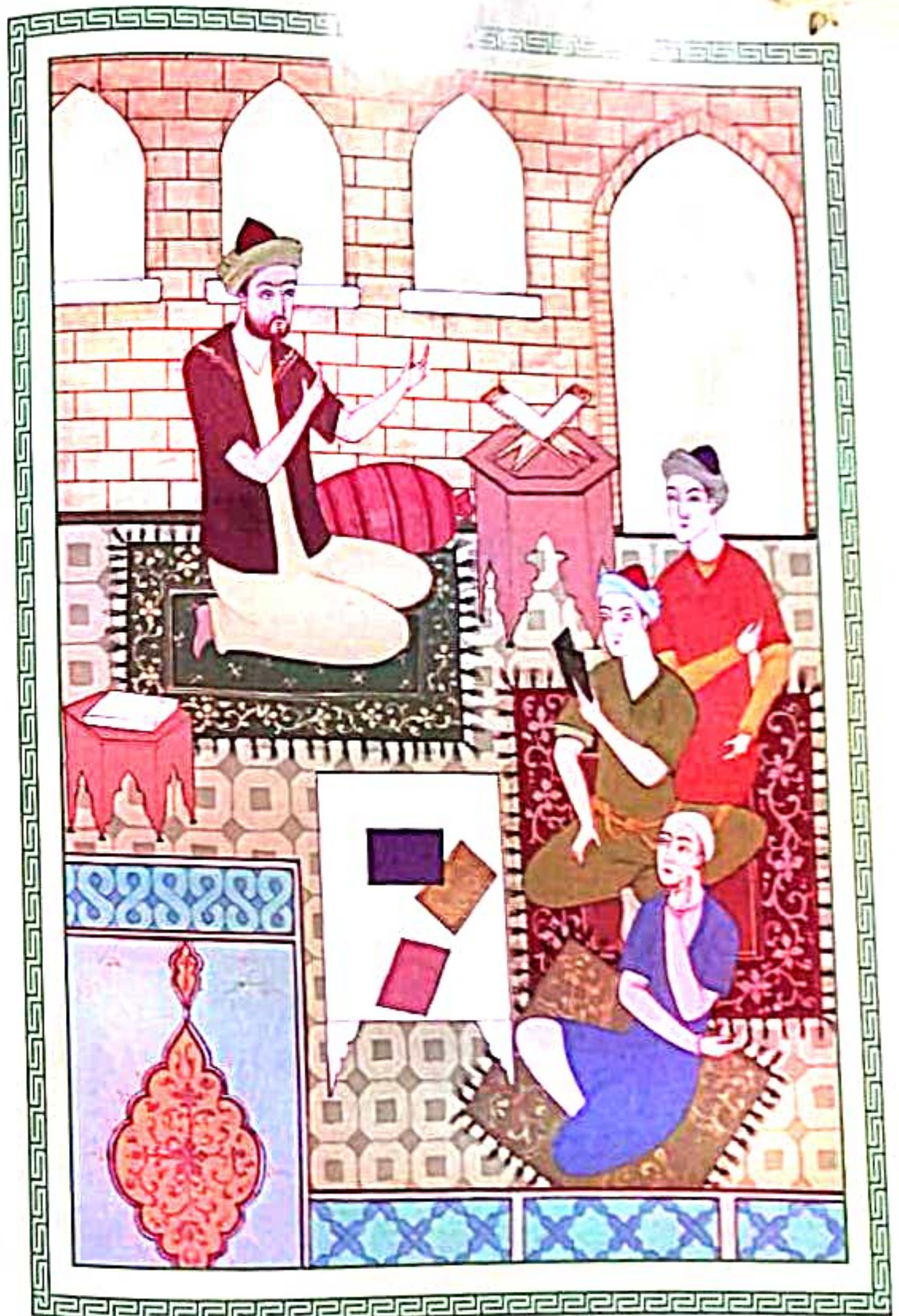
Али ибн Абу Толиб

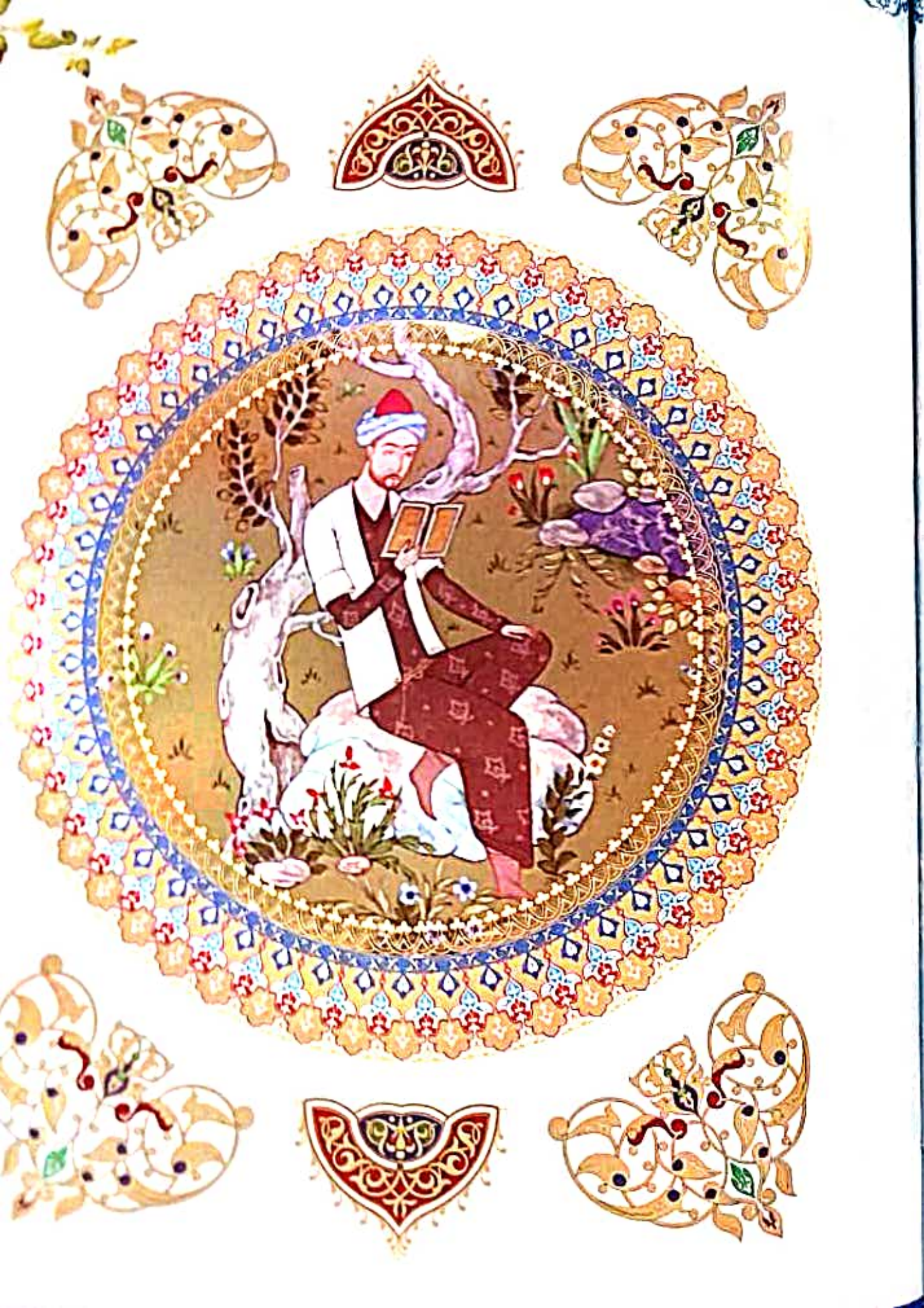
* * *

Уста кўрмаган шогирд,
Ҳар мақомга йўрғалар.

* * *

Устознинг зулми ота меҳридан афзал.

КҮТӨБ – БИЛИМ ЎЙРОҒИ

Китобсиз уй қалбсиз танага ўхшайди.

Цицерон

***

Кўп китоб йиғиш ва кўп дўст орттиришда маъно йўқ,
гап китоб ва дўстни танлашдадир.

***

Китоб – билим сарчашмасидир.

***

Китоб – билим калитидир.

***

Китоб – улкан хазинадан фойдалироқдир.

***

Китоб – маънавий озиқадир.

***

Юзга кирсанг, юз йил ўқи.

* * *

Кўп ўқиган кўп билади.

* * *

Ўқиган – олим, ўқимаган – ўзига золим.

* * *

Ўқиш бошқа, уқиш бошқа.

* * *

Китоб – барча бунёдкорлик, яратувчилик ва
ақл-идрокнинг, илму донишнинг асосидир.

Ҳаётни ўргатувчи мураббийдир.

«Амир Темур ўғитлари»дан

* * *

Одамлар китоб ўқимай қўйсалар –
фикрлашдан тўхтайдилар.

Дени Дидро

* * *

Бу дунёда китобга юз ўгиргил,
Китоб фикри, китоб зикрида бўлгил.
Агар ёлғиз эсанг ҳамдам китобдур,
Билим субҳидаги нур ҳам китобдур.

Абдурахмон Жомий

* * *

Китоб олимлар фикрининг паноҳгоҳи, доно кишилар
бўстонининг чамани, оддий кишиларнинг томошагоҳидир.
У кимсасиз кишиларга дил очувчи боғ, кўнгли шикаста-
ларга раҳнамодир. У ҳамма ерда барча билан ошно,
дардли кишилар дилига даводир.

Муҳаммад Жабалрудий

Кимки китобга кўп китоб унинг зеҳнини очади,
завқини оширади, сўзга чечан қилади.

* * *

Китоб – ёлғизликдаги энг муноси ҳамдамдир.

* * *

Китоб – ўтмишдан ҳам, келажакдан ҳам
хабар берувчидир.

* * *

Китоб – инсондан ҳеч нарса тиламайди, аммо
уни камолга етказади.

* * *

Китоб – одоб-ахлоқнинг қони, билимнинг эса бўлоғидир.
«Оталар сўзи»

* * *

Соҳибқордан боғ қолар,
Донодан – китоб.

* * *

Қўлида яхши китоби бор одам ҳеч қачон ёлғиз бўлмайди.
Карло Гольдони

* * *

Инсон билим туфайлигина барҳаётдир. Билим, тафаккур
инсон ҳаёти, барҳаётлиги негизидир.
Фридрих Гегель

* * *

Яхши китобларни ўқиш – бу ўтган даврларда яшаб ўтган
инсонлар билан гаплашишдир. Яна қандай гаплашишлиги-

ни биласизми – улар ўзларининг энг яхши
фикрларини бизга етказиб бергандек бўлишади.

Рене Декарт

* * *

Билим – қайтариш ва такрорлаш меvasидир.

Абу Райҳон Беруний

* * *

Китоб сўзлари кишининг қўлидан тутади, уни эзгу
йўлга бошлайди. Бу ҳикматни кўплаб китобларни
ўқиган одамгина англаб етади.

Юсуф Хос Ҳожиб

* * *

Китоб қадрини ҳамма эмас, билимдон, доно кишиларгина
билади. Подон кишилардан билимсизликдан бошқа
нима келади?

Юсуф Хос Ҳожиб

* * *

Дунёда турмоқ учун дунёвий фан ва илм лозимдур,
замона илми ва фанидан бебаҳра миллат
бошқаларга поймол бўлур.

Беҳбудий

* * *

Китобни қадрламоқ керак, бу тафаккур қасрига
иззат-эҳтиром билан оҳишта қадам қўймоқ лозим.

Александр Гумбольт

* * *

Умрининг поёни бор, билим эса чексиз.

Жуангзи

* * *

Билим билан ҳатто кўкка ҳам йўл топса бўлади.

Юсуф Хос Ҳожиб

Билим олишни , уни билгандан афзал, билим
олишни бахт деб билган билимни севгандан афзал.
Конфуций

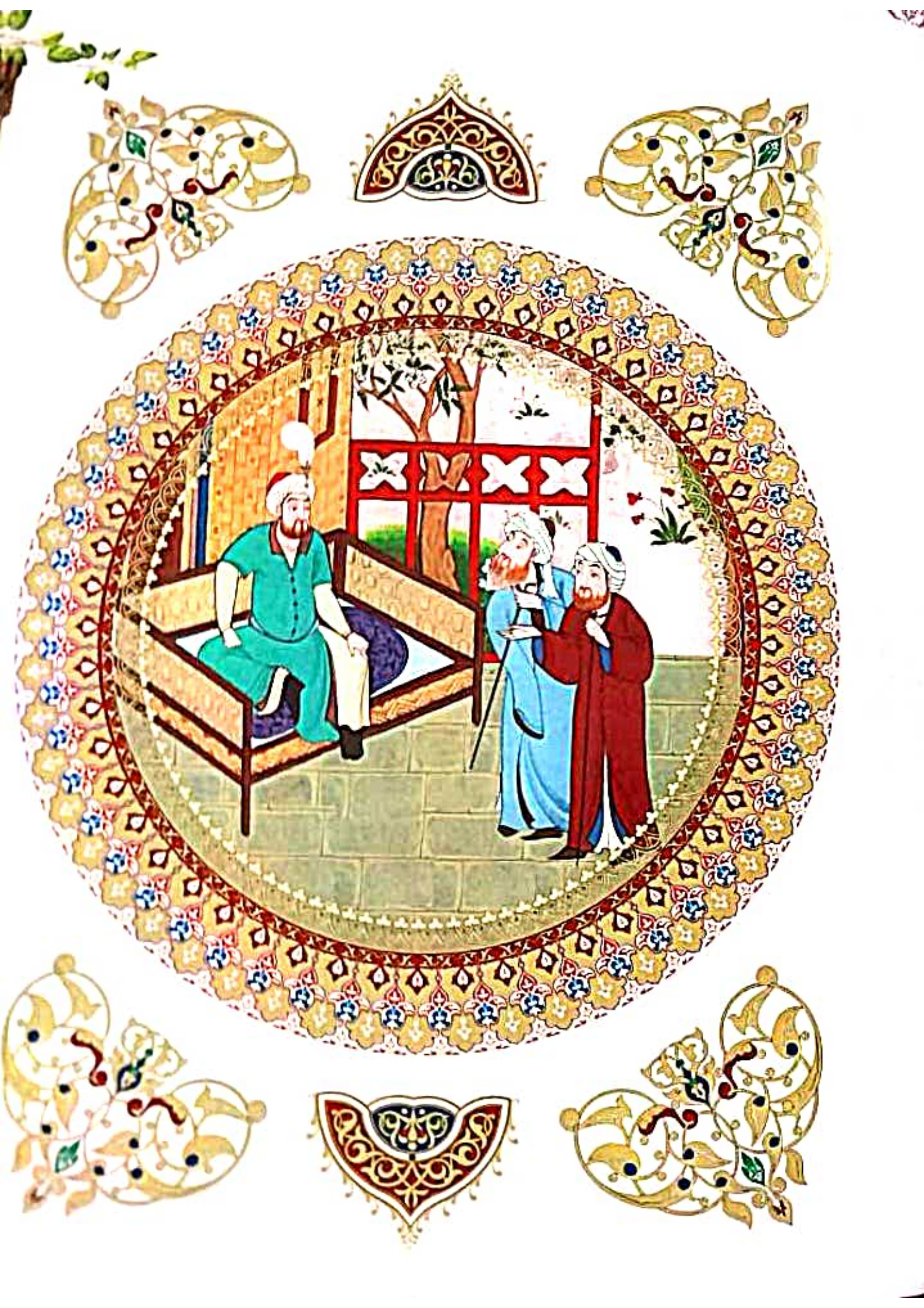
***
Китоб ўқисанг юз бор такрор,
Маъно-маъзи бўлар ошкор.

Чен Шоу

***
Китоб сўзлари кишининг қўлидан тутади, уни эзгу
йўлга бошлайди. Бу ҳикматни кўплаб китобларни
ўқиган одамгина англаб етади.
Юсуф Хос Ҳожиб

***
Юз миллатнинг китобин ўқиса ҳам омидир,
Одамийлик китобин ўқимаса ҳар киши!
Абдулбаракот Қодирий

КУҶ – АДОЛАТДА

Адлу эҳсон билан жаҳон гулшани обод бўлади.

Амир Темур

***

Ҳалол молнинг қулфи ўзида бўлар.

***

Тўғри – ўзар, эгри – озар.

***

Ўзи тўғрининг – сўзи тўғри.

***

Ақл эгалари, виждон соҳиблари ҳар вақт кўрган, қилган
ва билганларининг ҳақиқатини ва тўғрисини сўзлайдилар.

Абдулла Авлоний

***

Ҳақиқатга интилиш – қаҳрамонга хос бўлган ягона ишдир.

Жордано Бруно

* * *

Ўзгаларга ёлғон гапирмаслик учун, ўзинг ростгўй бўл.
Френсис Бекон

* * *

Ҳақиқат – ҳақиқатга зид бўлолмайди.
Жордано Бруно

* * *

Кимки бир кўнгли гарибнинг хотирин шод айлагай,
Ошча борки, Каъба вайрон бўлса, обод айлагай.
Алишер Навоий

* * *

Умр – қисқа. Ҳақиқат узоқ яшайди. Келинг,
ҳақиқатни сўзлайлик.

Стендаль

* * *

Ҳақиқатни англашга иштилувчилар чин файласуфлардир.
Афлотун

* * *

Ҳалол ризқ негаш ҳар бир мусулмон учун вожибдир.
Ҳадис

* * *

Адолатли зотларни туғишганингиздан ҳам аъло кўринг!
Антисфен

* * *

Янглишини доимо ўзига ўзи зид, ҳақиқат эса – ҳеч қачон.
Клод Андриан Гельвеци

* * *

Бир кунлик адолат юз кунлик тоат-ибодатдан афзал.
«Амир Темур ўғитлари»дан

...
Хайрли ва сўли ишлар инсонни турли
ҳалокатлардан сақлайди.

Ҳадис

...
Ҳар кимки вафо қилса, вафо топқусидур,
Ҳар кимки жафо қилса, жафо топқусидур.
Яхши киши кўрмагай ёмонлиғ ҳаргиз,
Ҳар кимки ёмон бўлса, жазо топқусидур.

Заҳририддин Муҳаммад Бобур

...
Виждон олийжаноб одамнинг одил ҳакамидир.

Арасту

...
Тўғрилиқ, агар у тўғрилиғи исботланаётган нарсанинг
бевосита ўзида топилса, у ўша нарсани
мустаҳкамлайди, яхшилайди.

Абу Али ибн Сино

...
Тўғри ва ҳақ йўлдаги кишининг юриши арслон
юришидан ҳам маҳобатлироқдир.

Абулҳосин Замахшарий

...
Қандай бўлсанг, шундай кўрин, қандай кўринсанг,
шундай бўл.

Жалолиддин Румий

...
Инсон тарбиясининг даражаси бошқанинг ҳуқуқини
ҳурмат қилиш билан белгиланади.

Муҳаммад Камол Пилав

* * *

Адолат – охиратда пажот, дунёда саодат бошидир.
Али ибн Абу Толи

* * *

Ҳалол одамни таъқиб қилиш мумкин, аммо уни
шарманда қилиб бўлмайди.

Вольтер

* * *

Дунё (юрт) ободлиги тўртта нарса сабабидан: раҳбарлар
адолати, олимлар илми, бойлар саховати,
муҳтожлар дуоци.

Абу Ҳомид Фаззолий

* * *

Адолат йўқолган пайтда кишилар ҳаётига қадр-қиммат
бера олиши мумкин бўлган ҳеч нарса қолмайди.

Иммануэл Кант

* * *

Тўғрилиқдан келмиш ҳамма яхши от,
Эгриликдан фойда кўрмади бир зот.

Абулқосим Фирдавсий

* * *

Тўғрини де, тўғрини кўр, тўғри юр,
Тўғри гапир, тўғри эшит, тўғри тур.

Абдурахмон Жомий

* * *

Қуош нурларини беркитиб бўлмаганидек, ҳақиқатнинг
чироғини ҳам сўндириб бўлмайди.

Абулқосим Замахшарий

...
Ёлгон гапир...
...рик қолгандан кўра, рост
...аб ўлган яхши.

«Авесто»дан

...
Ростгўйликда хавфу хатар кўрсангиз ҳам,
рост сўзлангиз.

Ҳадис

...
Эй ўғил, бу дунё корхонасида шундай йўл тутки,
кийган кийиминг ва еган овқатинг ҳалолдан бўлсин!
Абдибек Шерозий

...
Тўғри бўлким, ундан топарсан камол.
Тўғрига зафар ҳам кўрсатур жамол.
Рост йўлдан тойилмай юрса гар киши,
Жаҳонда бўлмағай асло ташвиши.
Низомий Ганжавий

...
Ҳар кимки сўзи ёлгон,
Ёлғони зоҳир бўлғоч уёлгон
Алишер Навоий

...
Ҳалоллик, тўғрилик – катта бахт.
Эмиль Золя

...
Мен ўзимга қарши чиқишим мумкин, лекин ҳеч қачон
ҳақиқатга қарши боролмайман.
Мишель Монтен

...
Дунёда ҳалол одамдан ҳам буюкроқ зот йўқ.
Ромен Роллан

* * *

Бир умр бахтли бўлишни истасанг,
ҳалол одам бўл.

Томас Фуллер

* * *

Адолат элни яшнатади.

Юсуф Хос Ҳожиб

* * *

Ёмонликни заррача бўлса ҳам қилма; заррача бўлса
ҳам яхшиликдан эринма. Одамларнинг яхшиликларини
ёдингда тут, хатоликларини унут.

Чен Шоу

* * *

Ҳақ сўз – аччиқ сўз.

* * *

Тўғри сўзнинг заҳри йўқ.

* * *

Тўғри сўз қиличдан ўткир.

* * *

Тўғри тил тошни ёради,
Эгри тил бошни ёради.

* * *

Бошингга қилич келса ҳам тўғри гапир.

* * *

Эгри кўчадан юрсанг ҳам тўғри юр.

* * *

Эгри ўтирсанг ҳам тўғри гапир.

***
Ту таёқ – балага тўғон.

***
Қинғир иш – қирғин иш.

***
Қинғир ишнинг қирқ йилдан кейин ҳам қийиғи чиқади.

***
Ёлғончининг рост сўзи ҳам ёлғон бўлар.

***
Ёмон ўлди деса – ишон, ёмонлигини қўйди деса – ишонма.

***
Ёлғонни эмас, ҳақиқатнинг ортидан қув.

***
Асло алдай олмайсан, фақат ўзингни алдайсан.

***
Ҳамиша ҳақли бўлишни унут.

***
Яратган тўғри сўзлаган инсонни севади.

***
Тўғри сўз аччиқ бўлур.

***
Тўғри сўз туққаниннга ёқмас.

***
Тўғрисўзлик ва ҳалол меҳнат кишини хавфнинг ортидаги балодан қутқаради.

* * *

Тўғрилиқ, ҳалоллик, тиришқоқлик, умидворлик, тежамкорлик, меҳнатсеварлик, шахсий ибрат – айнан мана шу етти хислатга амал қилиш – тарбия самарадорлигининг тамал тоши ҳисобланади.

Абу Али ибн Сино

* * *

Ёлғончи чин дея олмас,
Чин деса ҳам, эл инонмас.

* * *

Ёлғончига инонч йўқ.

* * *

Ёлғончининг ёнидан ўтма,
Ростгўйининг ёнидан кетма.

* * *

Рост гапга завол йўқ.

* * *

Ханақдан ҳашам бичма,
Ёлғондан қасам ичма.

* * *

Тухмат тош ёрар,
Тош ёрмаса бош ёрар.

* * *

Рост сўз ҳаққа қарор топар.

* * *

Кичини ростгўйлик билан улуғлар даражасига етади.

***

Ёлғончида ор бўлмас, тўғри сўзли хор бўлмас.

***

Ёлғончиликдан четланиб, ростгўйликка юз тутган кишини бошқа одам у ёқда турсин, ёлғончининг ўзи ҳам севиб мақтайди.

***

Баъзилар исбот кучсиз бўлса ҳам, ўзларига ёққан нарсани тан олади, гарчи рост бўлса ҳам, эътиқодларига тўғри келмайдиган нарсадан қочади.

***

Ростгўйлик лаззатини тотмаган ёки лаззатини билса ҳам, тотишни истамаган киши уни севмайди.

***

Ёлғончилик кишини адолатдан юз ўтиртиради: у зулм, ёлғон гувоҳлик, омонатга хиёнат, бошқалар мулкани ҳийла билан ўзлаштириш, ўғрилик ва халқларнинг бузилишига сабаб бўладиган бошқа ёмон хулқларни кишига яхши қилиб кўрсатади.

***

Юнон файласуфлари ҳақиқатни баён қилишга уринса ҳам, авом халққа тегишли тушунчаларда уларнинг эътиқодлари ва шариатларидаги ишоратлардан четга чиқа олмади.

***

Шундай кишилар бўладики, уларнинг табиатига ёлғон хабар тарқатиш одати ўрнашиб қолиб, гўё унга шу вазифа юклангандек бўлади ва ёлғон хабар тарқатмаса

тинчий олмайди. Бу эса ёмон хоҳишлардан ва табиатига бузуқ фикрларнинг жойлашганидан келиб чиқади.

* * *

Ҳар бир тўғрию нотўғри, ютуғу нуқсонни унинг ўз жинсидан қидир.

* * *

Ёлғончилик билан машҳур бўлган кишиларнинг биридан: "Ҳеч рост гапирганмисан?" деб сўралганида: "Рост гапириб қўйишдан қўрқмасам, йўқ дер эдим", деб жавоб берган экан.

* * *

Хабар хабарчилар туфайли рост ва ёлғон тус олади.

* * *

Тенглик ҳукм сурган жойда сотқин, алдамчи эҳтирослар, ғам-ғусса бўлмайди.

* * *

Ҳамманинг табиатида адолат бевосита севикли ва ҳамма унинг яхшилигини билгани каби, ростгўйлик ҳам шундай.

* * *

Адолат қиличи кескир бўлар.

* * *

Арзон бўлса, олувчидан инсоф кетар,
қиммат бўлса – сотувчидан.

* * *

Даъвогар сует бўлса, қози муттаҳам бўлур.

* * *

Инсоф – сари барака.

* * *

Ноинсофга эрк берсанг, элни талар.

* * *

Адолат – кучсиз, куч эса адолатсиз –
бир-бирисиз иккови даҳшатлидир.

Жозеф Жубер

* * *

Адл ила олам юзин обод қил,
Хулиқ ила олам элини шод қил.

Алишер Навоӣ

* * *

Шоҳки, иш адл ила бунёд этар,
Адл бузуқ мулкни обод этар.

Алишер Навоӣ

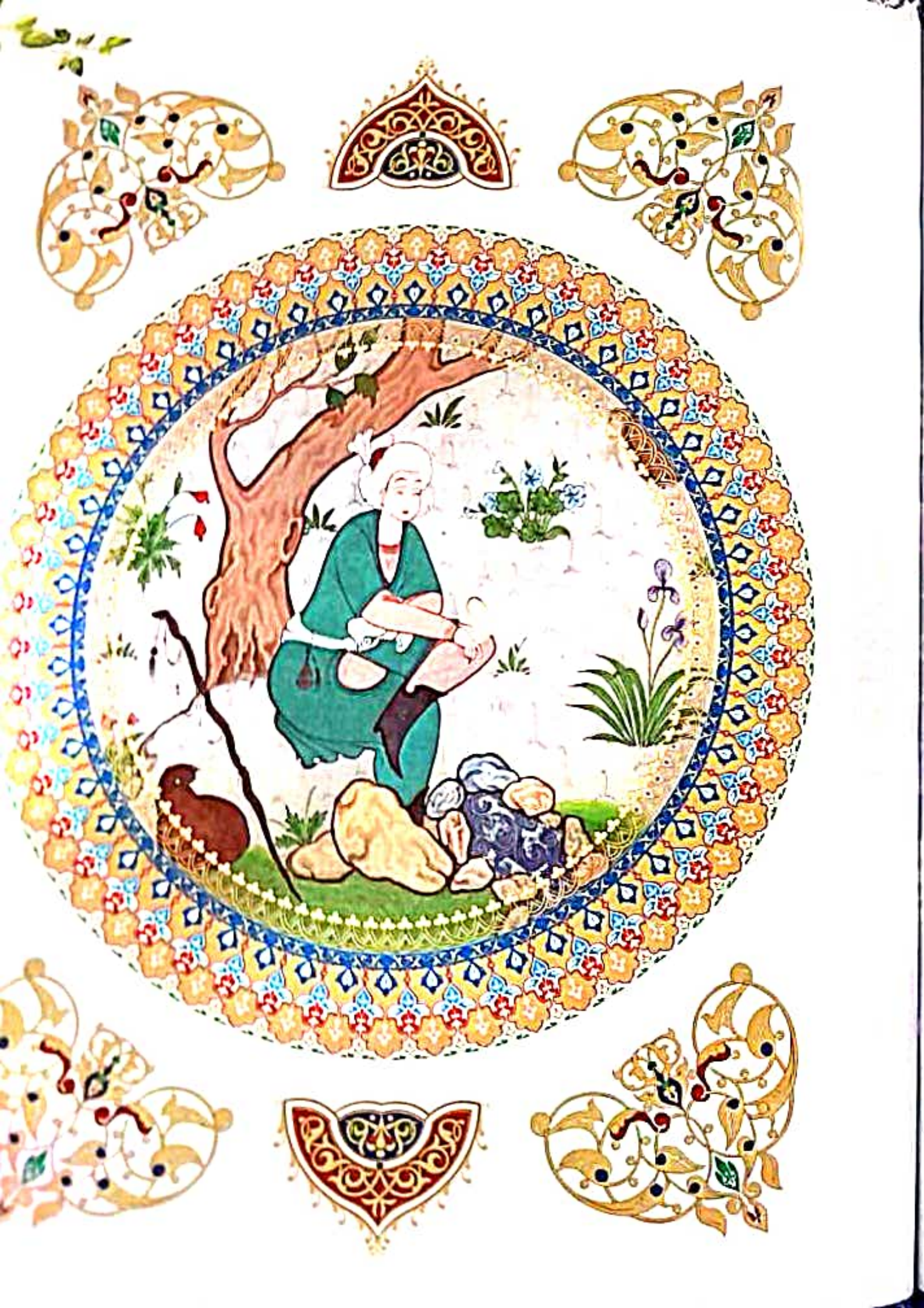
* * *

Одамгарчилик қилганга одамгарчилик қил,
одамгарчилиги баробарида адолат
билап жавоб бер.

Юсуф Хос Ҳожиб

САБР – УМР ХАЗИНАСИ

Неъматга шукр этиш ўша неъматнинг ўзидан
ҳам яхшироқдир.

Жалолиддин Румий

* * *

Сабр – гавҳардан қиммат.

* * *

Сабр қилганидан садаф ичидаги томчи дурга айланган.

* * *

Бой бўлишни истасанг, қаюватли бўл.

“Оталар сўзи”

* * *

Сабр-тоқатимиз куч билан эришилганидан кўра кўпроқ
нарсга мушарраф этиши мумкин.

Эдмунд Бёрк

* * *

Сабр ила боғлиқ иш очилур,
Ишда ошиққан кўп тойилур.

Алишер Навоий

* * *

Бесабрлик одат бўлса инсонга,
Отган ўқи тегмас асло нишонга.

Хаёлиддин ал-Ҳасаний

* * *

Қаноат меваси – роҳат, камтарлик меваси – муҳаббат.

Муъиниддин Жувайний

* * *

Исрофгарчилик ақлга зид ишдир. Исроф деганда,
кераксиз нарсаларга беҳудага пул сарф этиш, фойдасиз
сарфлаш тушунилади. Исрофгарчиликнинг охири
ҳалокат билан тугайди.

Хаёлиддин ал-Ҳасаний

* * *

Насъматим ошсин десанг уст-устига,
Нон ушюғин сочма оёқ остига!

Фаридиддин Аттор

* * *

Чидамли одамнинг ғазабидан қўрқ.

Жон Драйден

* * *

Сабр шундай бир кучли нарсадирки, ғазабни – шижоатга,
шиддатни – ҳилмга, катталиқни – тавозега, ёмонликни –
яхшиликка айлантирмакликка қуввати етар.

Абдулла Авлоний

Камга қаноат қилган киши қий бэй саналади.
Карло Гольдони

Томчи тошни куч билан эмас, балки муттасил
томчилагани учун тешиб ўтади.

Жордано Бруно

Дунёю охират яхшилигини қаноатда, ёмонлигини
тамада кўрдим.

Нажмиддин Кубро

Киши учун энг фойдали, дилни ёритувчи нарса қаноатдир.
Энг зарарли ва нафратли нарса ҳирс ва ғазабдир.

Абу Али ибн Сино

Ўз кучини зарур бир меъёрда ушлаб туриш ҳам
қаноат саналади.

Абу Али ибн Сино

Сабр билан ишлар битар, шовқалоқлик бошга етар.

Хусайн Воиз Кошифий

Қаноат кишини қудратли қилтур.

Савдий Шерозий

Сабрли шод бўлар, сабрсиз мот бўлар.

Сабр қилсанг, гўрадин ҳалво битар.

* * *

Сабр – гўзалдир, у инсонлар шикоят
қила олмайдиган ягона нарсадир.

Бишр Хофий

* * *

Қаноат – туганмас хазина.

Ҳадис

* * *

Курашда волиб чиққан паҳлавон эмас, ғазабда
ўзини тийган паҳлавон.

Ҳадис

* * *

Киши сабр-қаноатли бўлса,
у албатта доно бўлиб етишади.

Абу Наср Форобий

* * *

Инсонларнинг доимий тобе бўлиб яшашлари, бошқалар
томонидан ўз нафсини масхара қилинишига чидаш,
жабр-зулмда тоқат қилиш, етишмовчилик кабилар
кишининг қизиққон бўлишига сабаб бўлади.

Абу Али ибн Сино

* * *

Сабр эт, ҳушёр бўл, иш қилма бўлиб танг,
Шошилиб қилинган иш сўнги аттанг.

Юсуф Хос Ҳожиб

* * *

Учма бахт деб, сабр эт, неклик қил кунда,
Бил, бахт бугун бунда, эртага унда.

Юсуф Хос Ҳожиб

Сабр деб инсон бошига тушган алам ва чидаб бўлмайдиган
оғриқни то енгунга қадар ушлаб туришга айтилади
Абу Али ибн Сино

...

Сабр билан яшаш – анчайин оғир,
аммо роҳати бошқача.

...

Сабрли киши албатта муродига етади.

...

Душманингга сабр қилиш – унинг устидан ғалаба
қозондиг демакдир.

...

Сабр ғалаба келтиради.

...

Сабрнинг аввали аччиқ, охири эса ширин!

Муддимило Зеҳрий

...

Сабр йўқ ҳар кишида, ҳикмат йўқ.

Салбий Шерозий

...

Мусибат етганда сабр қилувчи, берилган неъматларга
шукр қилувчи, бировларнинг қилмишини кечирувчи
ўзи бировга озор етказса тавба қилувчи кишиларга
хотиржамлик ва ҳидоят ато этилуру.

Ҳадис

* * *

Эй қаршимда ўтирган, сени кўриб турибман,
Билдимки қайғу-ғамдан, юрагинг тўла қондир.
Қийнамагин ўзингни, бордингга сабр айла,
Қаноатли кишидан, ғаму-кулфат ниҳондир.

Ибн ал-Ҳорис

* * *

Ўнгитлар учун – шарм-ҳаё ва баҳодирлик,
кексалар учун – сабр ва маърифат яхшироқдир.

Саъдий Шерозий

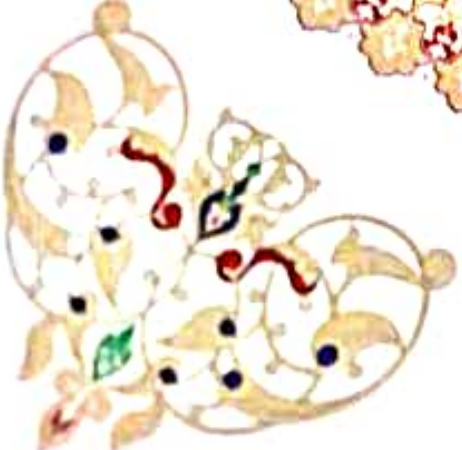
* * *

Қуш қаноти билан азиз,
одам – продаси билан.

Хитой халқ мақоли

ЯХШИЛАР БИЛАН ДЎСТЛАШ

Яхши кўрган дўстингга
яхши кўрган молингни бер.

* * *

Душман сирингни ўғирлар,
Дўст хатонгни тўғрилар.

* * *

Дўст бўлсанг, дўстингнинг айбини тузат.

* * *

Айбсиз дўст излаган дўстсиз қилади.

* * *

Дўстинг учун заҳар ют.

* * *

Дўст узоқда бўлса ҳам, кўнгли яқин.

* * *

Ёвга жонингни берсанг ҳам, сирингни берма.

* * *

Бу оламда дўстлар этмаса кўмак,
Насиб этмас мақсад гулини термак.

Саздий Шерошӣ

* * *

Дўстлар, дўст бўлсангиз, дўстликни сақланг,
Дўстликнинг қадрини, салмоғин оқланг.
Ўлганда юз соат йиғлаб тургандан
Тириклик чоғида бир соат йўқланг.

Мақсуд Шайхзода

* * *

Барқарорликсиз на севги, на дўстлик ва
на яхшилик бўлмайди.

Жозеф Аддисон

* * *

Шодлик ва қайғулик пайтларида дилини кудуратдан
тозалаб, соф дўстликни сақлаб қолган киши
чин дўст ҳисобланади.

Абу Али ибн Сино

* * *

Дўстлар ҳақиқатга кўрар кўз билан қарайди, кўнгилдан
ифлослик ва шак-шубҳа зангини кетказди,
чунки уларни холисанлиллоҳ дўстликдан
бошқа ҳеч нарса бирлаштирамаган.

Абу Али ибн Сино

* * *

Дўстлик инсоннинг шундай бир ҳолатидирки, бунда бошқа
бировга яхшилик етади. Шунда инсон яхшиликни ўзи
учун етмайди, балки уни бошқа биров учунгина
етади, холос. Шу ҳолатда кишида бошқага нисбатан ях-

шилик қилишга чақирувчи хусусият пайдо бўлади.

Дўст – бу яхши кўрувчидир. Дўст ўз дўстининг хурсандлигида ҳам, бахтсиз кезларида ҳам қайғу ва шодлигига шерик бўлади.

Абу Али ибн Сино

***

Аҳмоқ билан дўст бўлган фалокатга тайёрлансин!

***

Жиззаки табиатли кишилар дўстликда камдан-кам барқарор бўладилар.

Люк де Клапье Вовенарг

***

Оқил кишилар дўст билан душмани,
душман билан дўстни алмаштирамайдилар.

Абдураззоқ Самарқандий

***

Икки нарса дилдаги ҳам офати:
дўст дийдори, донишманд киши суҳбати.

Абу Шукур Балғий

***

Дўстлар фикридин ва душманлар макридин бепарволик
жоиз эрмас ва бу иш надоматдин ўзга натижа бермас.

Алишер Навоий

***

Кийимнинг янгиси яхши, дўстнинг – эскиси.

* * *

Ўз дўстига фойдаси тегмаган дўст, унинг учун
бегонага айланади.

Поль Анри Гольбаз

* * *

Бу оламда яхшилар ила дўстлашишни ҳамма ҳам хуш
кўради. Агар зўр бўлсанг, ёмонларни ҳам
дўстга айлантира бил.

Баҳоуддин Нақшбанд

* * *

Оқил дўсти бўлган кишининг кўзгуга эҳтиёжи йўқ.

Жалолоддин Румий

* * *

Яхшилар билан дўстлаш.

Абу Мансур Мотуридий

* * *

Ҳақимлар айтади: «Синалмаган дўстга ва синалган
душманга ишонмоқ – катта хато».

Хожа Самандар Термизий

* * *

Бир киши бир улуғ одамдан сўради: «Ака-ука дилга
яқинми ёки дўст?» У деди: «Ўз ака-укам садоқат
йўлини тутгандагина дилимга яқин».

Муъиниддин Жувайний

* * *

Суҳбатга арзимас ҳар бир қора дил,
Суҳбат учун яхши дўстлар пайдо қил!

Муҳаммад Ҳусайн

...
Содиқ ва вафодор дўст улким, ўз дўстидан ранжимаиди,
дўстининг душманини ўз душмани деб билади. Агар
керак бўлса, дўсти учун жонини ҳам аямайди.

«Амир Темури ўғитлари»дан

...
Ҳар дўстки, дилида уч хислат бўлмас,
Кеч ундан, дўстликка асло арзимас.
Бири – вафодорлик, бири – сир сақлаш,
Бири – молини сендан аямаса бас!

Муддимад Жабалрудий

...
Ҳар нарсанинг янгиси, аммо дўстнинг эскиси яхши.

«Оталар сўзи»

...
Бир ҳақимдан сўрадилар: «Қандай сафар энг узоқ
сафар?». Жавоб берди: «Садоқатли дўстни
қидириш сафари!»

Байт:

Қидирган нарсани топиш мумкиндир,
Бироқ содиқ дўстни топмоқ муаммо!

Муқимиддин Жувайний

...
Дўстнинг шапалоғи душман ошидан яхши.

«Оталар сўзи»

...
Дўст жамоли дардни аритади.

«Оталар сўзи»

* * *

Қалб – сирларнинг идишидир, лаблар – унинг қулфи,
тил эса – калитидир. Бас, ҳар бир киши сирининг
калитини сақласин.

Умар ибн Абдулазиз

* * *

Кимки кеккаяр манманлик билан,
Дўстлари охири бўлишар душман.

Фаридиддин Аттор

* * *

Икки душман бутун ер юзига сифмайди, аммо икки
дўст бир қарич ерга сифа олади.

Асмаий

* * *

Дўстлар дийдоридан ортиқ қувонч, фироқидан
ортиқроқ гам йўқ.

Абу Абдуллоҳ Рудакий

* * *

Аблаҳ дўст душмандан ёмондир, ёмон,
Не ҳийлани билса, ишлатар осон.

Жалолиддин Румий

* * *

Душман ҳам уч хил бўлади: душман, дўстингинг
душмани, душманинг дўсти.

Юсуфий

* * *

Жаҳоннинг шодлиги йиғилса бутун,
Дўстлар дийдоридан бўлолмас устун.

Абу Абдуллоҳ Рудакий

***

Ҳар қанча бўлса ҳам оламда ағчиқ,
Ағчиқроқдир доно дўстдан айрилиқ.

Абу Абдуллоҳ Рудакий

***

Дўстсиз яшаш мумкинмас, аммо ҳамма ҳам
дўстликка арзийвермайди.

Муъиниддин Жувайний

***

Дўстларинг кўнаяр фаровонликда,
Уларни синаб кўр нотавонликда.

Хусрав Деҳлавий

***

Икки кишидан сен яширма дардинг,
Бири – табиб эрур, бири – ҳамдардинг.

Фаридиддин Аттор

***

Дўст уйида меҳмон бўлган вақтингда қўлингни,
кўзингни, тилингни тия бил.

Ибодуллоҳ Маҳмуд

***

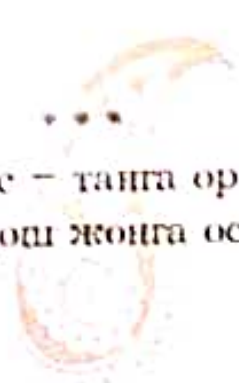
Кимки душмандан қилмади ҳазар,
Оқибат ундан кўради зарар.

Фаридиддин Аттор

***

Яхши либос – тапга оройиш,
Яхши қўлдош жонга осойиш.

Алишер Навоий

* * *

Дўстлар дилини ранжитиш –
душманини муродига етказишдир.

Ҳусайн Воиз Кошифий

* * *

Дунёда энг ёмон хислат дўстларга қилинадиган
макр билан ҳийладир.

Муҳаммад Жабалрудий

* * *

Оғир кунларда ёнингда турган одамгина
инъомга сазовордир.

Муъиниддин Жувайний

* * *

Самимий дўсти билан маслаҳатлашиб ишга тутиниш,
душман билан муроса қилиш, аччиқ сўзни ютиш ва
нафси тийиш одамни баркамол қилади.

Али Ризо

* * *

Ақлли, одобли, диёнатли одам билан дўст тутиниш керак.
Бундай гўзал сифатларга эга одам самимий дўст бўлади.
Самимий дўст ҳеч вақт сени унутмайди, сендан ёрдамини
аямайди, ҳождатингни адо этади.

Ибн Салом

* * *

Ғамгин қаро кунда ким сенга ёр,
Шодлик кунингда ҳам унутма зинҳор.

Фаридиддин Аттор

* * *

Дўстингдан бир жафо келса, минг марта
вафо қилганини унутма.

Жалолоддин Румий

• • •

Уйда ота-онанг – таянч-ардоғинг, ташқарида
дўстинг – суявар тоғинг

Хитой халқ мақоли

• • •

Чинакам дўст айтган ҳар ўғит, масал –
Сирти – заҳар эрур, томири – асал

Носир Хисрав

• • •

Ҳақиқий дўстлар қўл билан кўз кабидир. Қўл
огриси, кўз йиғлайди, кўз йиғласа, қўл уни артади.

Жалилиддин Румий

• • •

Душман сенга зоҳирда яхши маслаҳат кўрсатган каби
кўринса ҳам, ҳақиқатда унинг маслаҳатлари
бузғунчиликнинг худди ўзидир.

Алишер Навоий

• • •

Дўст кенгашда билинади,
Семиз – тобоқда.

• • •

Йўлга чиқсанг, йўлдошли чиқ.

• • •

Дўст ҳисоби кўнгилда.

• • •

Ҳисобли дўст айрилмас.

• • •

Қаторда норинг бўлса, юкинг ерда қолмайди.

* * *

Дўст сўзини ташлама,
Ташлаб бошинг қашлама.

* * *

Олисдаги душмандан,
Онгиб юрган “дўст” ёмон.

* * *

Дўст ачитиб гапирар,
Душман кулдириб.

* * *

Дўст бошга боқар,
Душман – оёққа.

* * *

Душманинг кулгани –
Сирингни билгани.

* * *

Дўстим деб, сирингни айтма,
Дўстингни ҳам дўсти бор.

* * *

Дўстга айтдим сўзимни,
Душман билди сиримни.

* * *

Сирингни сиртга чиқарма.

* * *

Ёмон ўртоқ ҳам ошингни ер, ҳам бошингни.

...
Инсоннинг ўзига берган энг
яхши сўзаси – бир дўстдир.

...
Дўстнинг энг яхшиси –
энг гўзал хулқлисидир.

...
Чин дўст – туғишганинг билан тенг.

...
Яхшига дўст кўп, ёмонга йўқ қардош.

Малтумқули

...
Дўсти йўқ билан сирлаш,
дўсти кўп билан сийлаш.

Абай

...
Агар одамларнинг кўзлари дўстлик назари билан
қараганда эди, ёмон деб юрадиган нарсаларини
ёмонламасдан, яхши деб ҳисоблаган бўлар эдилар.

Абу Али ибн Сино

...
Дўст бу яхши кўрувчидир. Дўст ўз дўстининг
хурсандлигида ҳам, бахтсизлик кезларида ҳам
шодлиги ва қайғусига шерик бўлади.

Абу Али ибн Сино

***

Ҳақиқий дўст сенинг дўстингга дўст, душманингга душман
булади. У дўстининг душманидан узоқлашади, дўстининг
дўстига яқинлашади. Бунинг акси бўлиши мумкин эмас.

Чулки бунинг акси бўлса, душманлик саналади.

Абу Али ибн Сино

***

Белни боғла, даврингни сур,
Дўсту душманини синаб юр,
Ёмон сўздан қулоқни бур,
Сен гафлатда қолма, болам.
Молим йўқ деб, қийнама жон,
Давлат тошилур ҳар қачон,
Душманингга берма омон,
Ҳар чоқ ҳушёр бўлгин, болам.

Бердақ

***

Агар дўстлик савдо-сотиққа ўхшаб, эҳтиёж талабига
қараб исталса, унга зарурат бўлмаганида назарга
олинмай тарк этилса, унда қандай дўстлик бўлади?

Абу Али ибн Сино

***

Дўст ўз дўстини бирор кулфат юз берганидан ўзга вақтда
ҳеч эиерат қилмаса, зарур бўлиб қолгандагина эслаб,
бошиқа вақт эсламаса, шу ҳам дўстлик бўлдимми, ахир?

Абу Али ибн Сино

***

Жуда ҳам ақллининг дўсти бўлмайди.

Япон халқ мақоли

***

Ахши тушушиб етини – муваффақиятга эришиш сиридир.

Ўзбек халқ мақоли

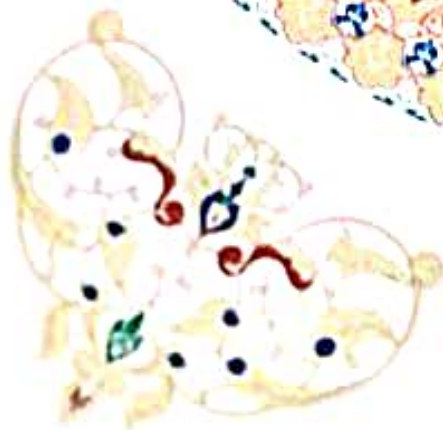
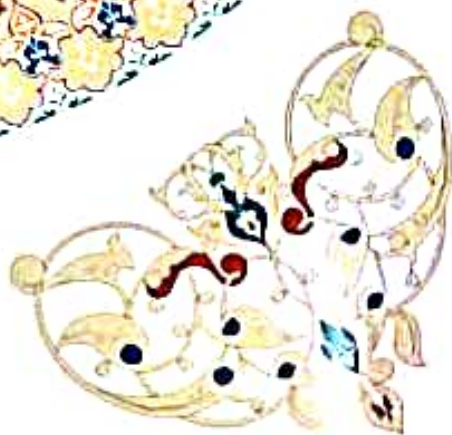
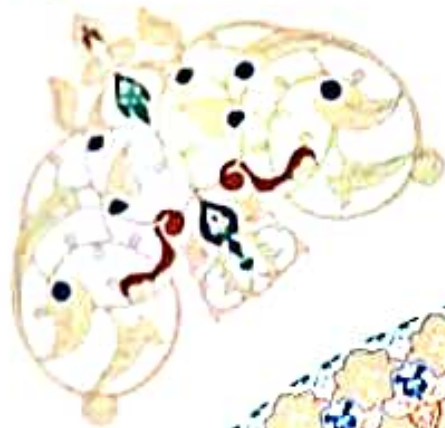

***

Инсондаги сир сақлай билиш хислати ошкор қилиш
хавфи туғилганда уни ушлаб тура билувчи кучдир.

Абу Али ибн Сино

ТИЛ – АҚЛ БЕЗАРИ

Ҳамма ишларингизда тўғри бўлинг,
одамларга муомалада хулқингиз чиройли бўлинг.

Ҳадис

***

Тил – дил калити.

***

Тилга эътибор – элга эътибор.

***

Тили шириннинг дўсти кўп.

***

Тилингда бўлса болинг,
Кулиб турушқолинг.

Тилни боғлаш билан,
Дилни боғда тил билан.

* * *
Тил жароҳати битар,
Тил жароҳати битмас.

* * *
Яхши сўз – мухтасар, чин сўз – мўътабар.

* * *
Бир ширин сўз битказар
Минг кўнгулнинг ярасин.

* * *
Яхши гап билан илон ишидан чиқар,
Ёмон гап билан пичоқ қинидан чиқар.

* * *
Ақллига бир сўз бас,
Ақлсизга минг сўз оз.

* * *
Тил билан тугилган тугун,
Тил билан ечилмас.

* * *
Тилдан чиққани – дилдан чиққани.

* * *
Сўзнинг боши қаттиқ бўлса,
Охири тотлик бўлар.

* * *
Бугдой пошинг бўлмаса ҳам,
Очиқ юзинг бўлсин.

...
Оғиздан келгани демак – индонинг иши,
Олдиға келгани емак – ҳайвонинг иши

Алишер Навоий

...
Хушмуомалаликнинг ишончли усули – юраги кенгликдир.
Бльятисар Грасиан

...
Кишининг хушмуомалалиги иккинчи яхшиликдир.

...
Тил зарбаси – найза зарбасидан-да кучлироқ

...
Тил – фикрлар либоси.

Сэмюэл Жонсон

...
Яхши сўз – жон озиғи,
Ёмон сўз – бош қозиғи.

...
Кўп тилни билмоқ, битта қулфни кўп қалит
билан очишга имкон беради

Вольтер

...
Тилинг бирла кўнглингни бир тут.

Алишер Навоий

...
Дили тўғривинг тили тўғри.

* * *

Ҳатто хушмуомалалик ҳам меъёридан ортиқ бўлса
таҳқирланганлик ҳисобланади.

Бальтасар Грасини

* * *

Яхши гап ҳам, ёмон гап ҳам бир оғиздан чиқади.

* * *

Ширинсўзлик ва мулойимлик балони қайтаришга қодир.

Бархурдор ибн Маҳмуд

* * *

Агар жиддий фикрларни баён қилмоқчи бўлсангиз,
аввал бемаъни парсаларни гапиришдан тийилинг.

Люк де Клапье Вовенарг

* * *

Ким кўп гапирса билингки, у бемаъни гапиради.

Унинг гапларидан наф йўқ.

Заҳириддин Муҳаммад Бобур

* * *

Сўз қаттиғи эл кўнглига озор айлар,
Юмшоғи кўнглиларни гирифтор айлар.

Алишер Навоий

* * *

Қалбдан чиққан сўз қалбга йўл олади.

Низомий Ганжавий

* * *

Гапирмаган гапинг ичингда ниҳон,
Ҳар томон ёйилар айтганинг замон.

Абулқосим Фирдавсий

Агар пинҳон хазина – ақл,
Унинг калити оғиздаги тил.

Амир Хусрав Деҳлавий

* * *

Одам тилидадир балонинг бари,
Тилда ҳар кимсанинг фойда-зарари.

Носир Хусрав

* * *

Ўз тилини идора қилолмаган одамда ҳақиқат бўлмайди.

Махатма Ганди

* * *

Айтур сўзни – айт, айтмас сўздан – қайт!

Алишер Навоий

* * *

Ҳеч бир айтилган сўз айтилмай қолган сўзчалик
фойда келтирган эмас.

Платарг

* * *

Ҳамма билан яхши муомалада бўл, ҳеч кимни
ўзингга душман қилма.

Азиз ибн Муҳаммад Насабий

* * *

Бир калима ширин сўз қилichni қинига киритади.

Амир Темур

* * *

Ҳар сўзки, яхшилаб ўйланган эмас,
Айтишу ёзишга ҳало арзимас.

Ҳожа Самандар Термизий

***
Кишининг бошига нима келса, тилидан келади.

***
Тилга кучи ета олган – дошишманд,
Сўзга эрк берган – пасткаш аҳмоқ.

Алишер Навоий

***
Тилим тинч бўлса, дилимда ўкинч бўлмайди.

***
Кўнгила махзанининг қулфи тил ва у тил калигин сўз бил.
Алишер Навоий

***
Мулојимлик – ризқ сари етакловчи калит.
Муҳаммад Зеҳний

***
Азизим, дилингда мулојимлик ва сабот нури билан оро
бергинки, ҳалим кишининг дили малоҳатли бўлади.
Хожа Самандар Термизий

***
Улуғлигинг ошса, хушхулқ бўлгил.
Маҳмуд Қодирий

***
Яхши хулқдек олий касб йўқ.

Ҳадис

***
Яхши хулқ энг яхши нарса дунёда,
Халқ севар барчадан шуни зиёда.

Фаридиддин Аттор

...
Ҳаётда муваффақият қозониш учун истеъдоддан кўра,
кишилар билан хушмуомалада бўлиш кўпроқ муҳимдир.
Жон Леббок

...
Ҳар бир гапни ўзгаларга сўзлашдан аввал ўзинга айт.
Сенека

...
Агар орадан шарму ҳаё кўтарилса ва киши
кишидан уялмаса, олам низомига халал етади.
Кошифий

...
Беҳруз Боқлий бундай деган эди: «Дунёда менга
икки нарса хушдир: бири – дилга ёқадиган сўз,
иккинчиси – сўз ёқтирадиган дил. Шодон кўнгилли
киши шундай кишики, унинг дили сўздан файз топа
олади. Ёқимли сўз шундай сўзки, у кишининг
дилига шодлик еткиза олади!»

Байт:
Жону таънинг қуввати ёқимли ширин сўздир,
Масиҳнинг нафасидан гувоҳлик берар элга!
Абдулбаракет Қодирий

...
Ширин сўз – одамларнинг қалбини боғловчи занжирдир.

...
Кишида илм билан ҳалимликнинг
бирга бўлиши буюк фазилат.

«Отлар сўзи»

***
Кишининг фазилати тилидан билинади.

«Оталар сўзи»

***
Тил ширинлиги – кўнгилга ёқимли, юмшоқлиги – фойдали.
Чулки тил аччиқликка айланса, зарари умумий бўлур.

Алишер Навоий

***
Сўз кишининг юрагидан дарак беради.

«Оталар сўзи»

***
Бузургмеҳрдан сўрадилар: «Эй ҳаким, киши учун энг
яхши нарса нима?» Айтди: «Жим турмоқ, беҳуда сўзларни
айтишдан кўра индамай турмоқ!» Яна сўрадилар: «Агар
у ҳам бўлмаса-чи?» Айтди: «Агар у бўлмаса киши учун
адаб яхшидир!» Яна сўрадилар: «Агар у ҳам бўлмаса-чи?»
Айтди: «Ёқимли хулқ, одамлар билан очиқ юзли бўлиш,
дўсту душман билан муроа қилиш!» Яна сўрадилар: «Бу
хислатлар ҳам бўлмаса-чи?» «У пайтда одамнинг
ўлгани яхши!»

Муҳаммад Жабалрудий

***
Яхшилар билан ҳамсуҳбат бўлиш ва донолар
билан мулоқот қилиш саодатга элтади.

Ҳусайн Воиз Кошифий

***
Инсонларга марҳаматли бўлинг, қадрингиз ошади.

Али ибн Абу Толиб

...
Яхшига қўшилган кишилар яхшилик томонга юради,
шунинг учун сен олим, фозил, доно ва билимдон
кишилар билан ҳамсухбат бўл, уларнинг суҳбати
кишининг дил ойнасидан ҳирс, таъма ва бахиллик
ғуборини супуриб ташлайди.

Назм:

Софдиллик, хушхулқлик булар ҳаммаси.
Билгинки, одобнинг берган меваси!

Бирхурдор ибн Маҳмуд

***

Ўзгалар гамини чекмаса одам,
Анга нолойиқдир инсон деган ном.

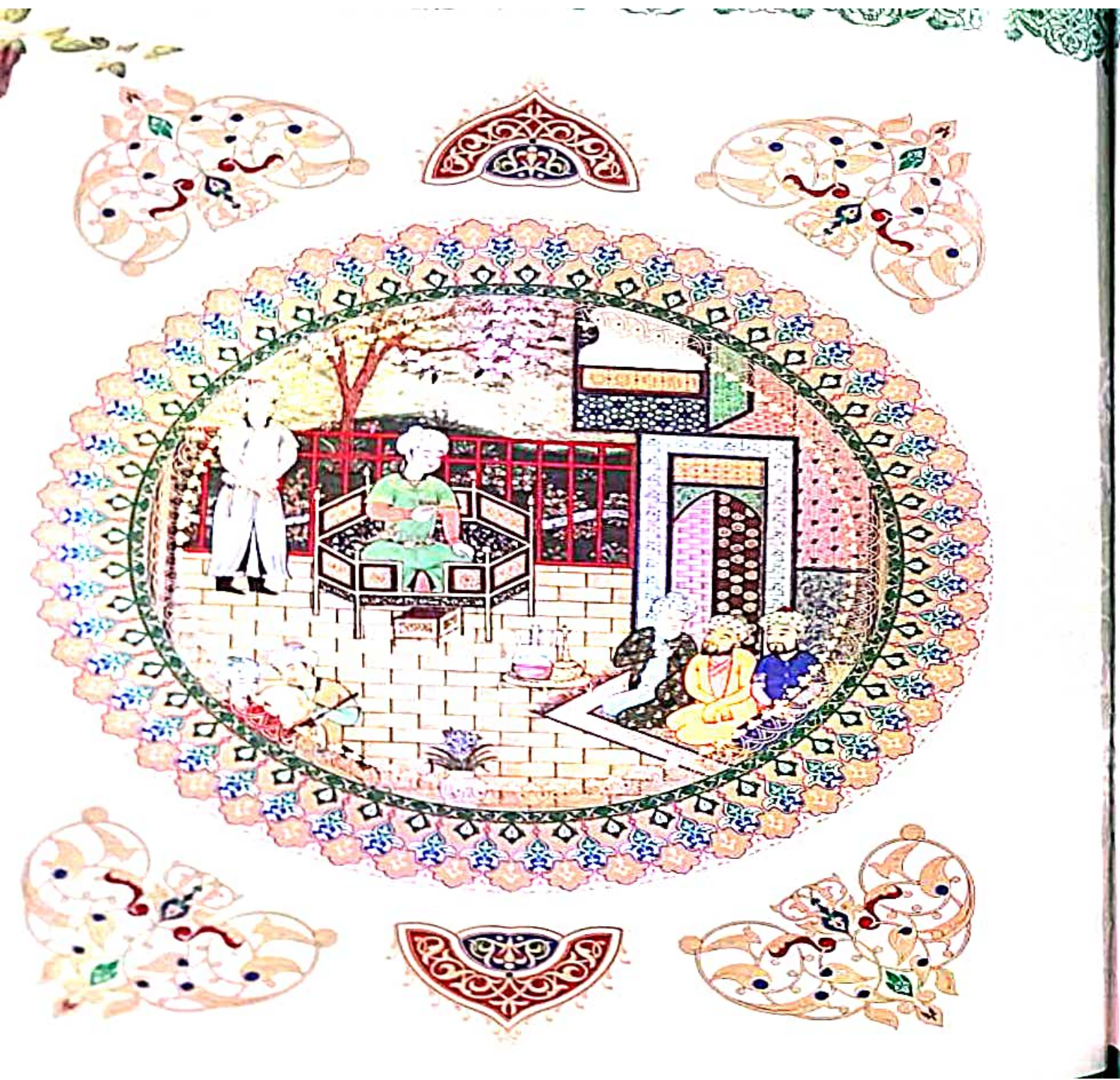
Саъдий Шерозий

***

Тилнинг вазифаси шуки, унда киши бир нарсани
айтса, бошқалар унинг мақсадини дарҳол
англаши керак.

Хитой тилиқ мўъаллими

ВАТАНГА СОДИҚЛИК – МУҚАДДАС БУРЧ

Кимки юртни севмаса, у ҳеч ким ва ҳеч нимани севмайди.
Мақмуд аз-Замалшарий

* * *

Ҳар бир одам учун ўз Ватани муқаддас.

* * *

Ҳар бир ниҳол ўзига хос тупроқда илдирилади.

* * *

Ўзга элнинг султони бўлгунча, ўз элнинг чўпони бўл.

* * *

Эли бақувватнинг – бели бақувват.

* * *

Ўз диёрини гуллатганинг бахти гуллайди.

* * *

Ватанпарварнинг юрагига –
Ватан харитаси илинган.

* * *

Ватан тақдири – ҳар бир кишининг тақдиридир

* * *

Ватан тинчлиги – жонлар ҳаловати.

* * *

Ватаншарварлик – боболардан қолган мерос.

* * *

Инсон – сийланган ерида азиз.

* * *

Туғилган дийрдан узоқлашган сари у юракка яқинлашади.

* * *

Сотқин – Ватанини сотиш билан ўз авлоду
аждодининг хокиши ҳам пуллайди.

* * *

Аскарнинг кўкси – эл учун қалъа.

* * *

Йигит – ҳарбий хизматнинг берган сифатларини
бошқа бирон ердан ололмайди.

* * *

Ҳарбий хизматни ўташ – юрт шаънини
қўриқлаш, демакдир.

* * *

Элим деб, юртим деб ёниб яшаш керак.

Ислом Каримов

* * *

Ватан қадрини билмаган ўз қадрини билмас.

***
Ватани борнинг бахти бор,
Меҳнати борнинг – тахти.

***
Кимки юртни севмаса, у ҳеч ким ва ҳеч нимани севмайди.
Мақмуд аз-Заматшарий

***
Ватан менинг жону таним, саждагоҳимдур. У менинг
тўлини ойим, тинч-омоним, иззатим, шарафим. Каъбам,
қиблам ҳамда гулистонимдур.

Фитрат

***
Одам эрсанг ташқи сурагга берма зеб,
Она юртингни ҳамиша айла зеб.

Анбар Отин

***
Она юртинг омон бўлса,
Ранги рўйинг сомон бўлмас.

***
Ҳар на яхшилик қилсанг, қилки юрт учун,
Ўзингдан орттириб ўзгага бермак учун.

Ҳайдар Хоразмий

***
Кимки элни шод этибдур – давлати кам бўлмасин.

Набиҳон Чустий

***
Элдан айрилгунча, жондан айрил.

***
Юрт қўрисанг, ўзарсан,
Қўримасанг, тўзарсан.

* * *

Еридан айрилган, етти йил йиғлар,
Элидан айрилган, ўлгунча йиғлар.

* * *

Юртдан айрилганни ёв чопади.

* * *

Юртдан чиқсанг ҳам, элдан чиқма.

* * *

Эл билан кесилган бармоқдан қон чиқмас.

* * *

Эр йигитнинг қадрини,
Оғаси эмас, эл билур.

* * *

Ёвдан қўрққан – ёвга дўст,
Элни суйган – эрга дўст.

* * *

Эл қочса бировдин, эл ёмони бил они,
Аҳволида идбор ниш они бил они.

Алишер Навоий

* * *

Инсон юраксиз яшай олмаганидай,
ватансиз ҳам яшай олмайди.

К.Г.Паустовский

* * *

Ватансиз инсон – куйсиз булбул,
баҳорсиз табиат – қалбсиз вужуд.

Эл-юрт агар сени яхши одам деб ҳисобласа,
инсонийлигинг ҳам шу бўлса керак.

Абдулла Орипов

* * *

Элга хизмат – олий ҳиммат.

* * *

Эр йигит ўзи учун туғилар, эли учун ўлар.

* * *

Ватаннинг вайронаси –
Умрнинг гамхонаси.

* * *

Йигит гами – элида,
Элнинг гами – дилида.

* * *

Туққан элга жон тортмаса ҳам, қон тортар.

* * *

Эл эгасиз бўлмас, тўн ёқасиз.

* * *

Элига вафо қилган ёвига жафо қилур.

* * *

Элинг сенга чўзса қўл,
Унга доим содиқ бўл.

* * *

Яхши йигит юрт тузар,
Ёмон йигит юрт бузар.

* * *

Ўзга юртнинг қозиси бўлгандан,
Ўз элининг тозиси бўл.

* * *

Ҳар гулнинг ўз иси бор,
Ҳар элнинг ўз туси бор.

* * *

Балиқ сув билан тирик,
Одам эл билан.

* * *

Бегона тупроқ – девона тупроқ.

* * *

Ватанга келган – иймонга келар.

* * *

Ватансиз инсон – куйсиз булбул.

* * *

Нон гадоси бўлсанг ҳам,
Юрт гадоси бўлма.

* * *

Она ернинг тупроғи она сутидан азиз.

* * *

Эл бошига тушгани –
Эр бошига тушгани.

* * *

Ҳар қуш ўз уясига қараб учар.

...
Қуриган юртта қул оқсоқол.

...
Юртинг омон – ўзинг омон.

...
Эл давлати – элида.

...
Элдан айрилгунча жондан айрил.

...
Элга манзур – эрга манзур.

...
Эл қудрати – чин қудрат.
Ватан тупроғи – қиммат.

...
Қимматли эр,
Ўз элин дер.

...
Қар гул ўз бутасида азиз.

...
Ўпкадан урган эл ёмон,
Элидан айрилган эр ёмон.

* * *

Айрилмагин элингдан,
Қувват кетар белингдан.

* * *

Булбул чаманни севар,
Одам – Ватанни.

* * *

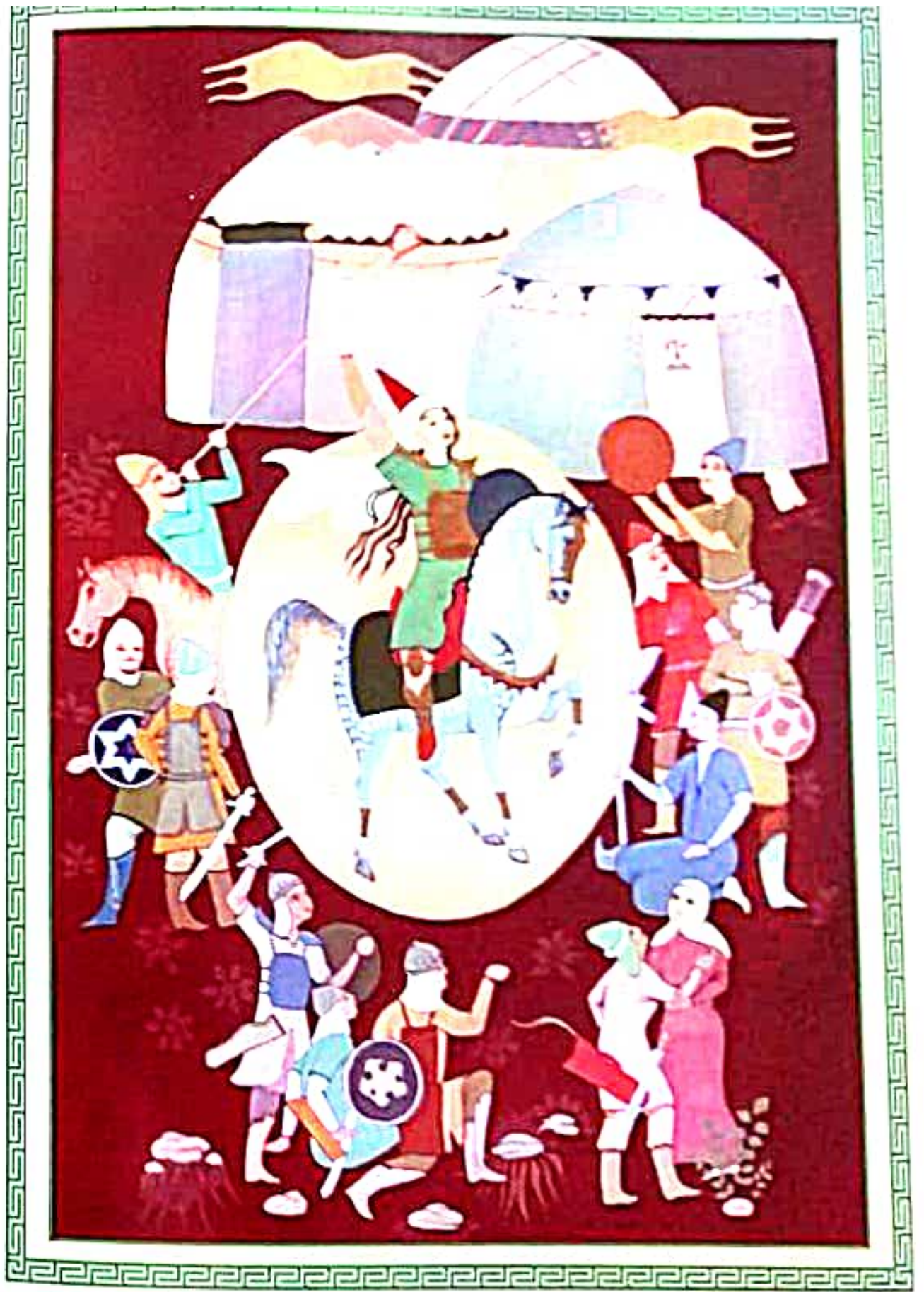
Эл ишига эринма,
Иш қилдим, деб керилма.

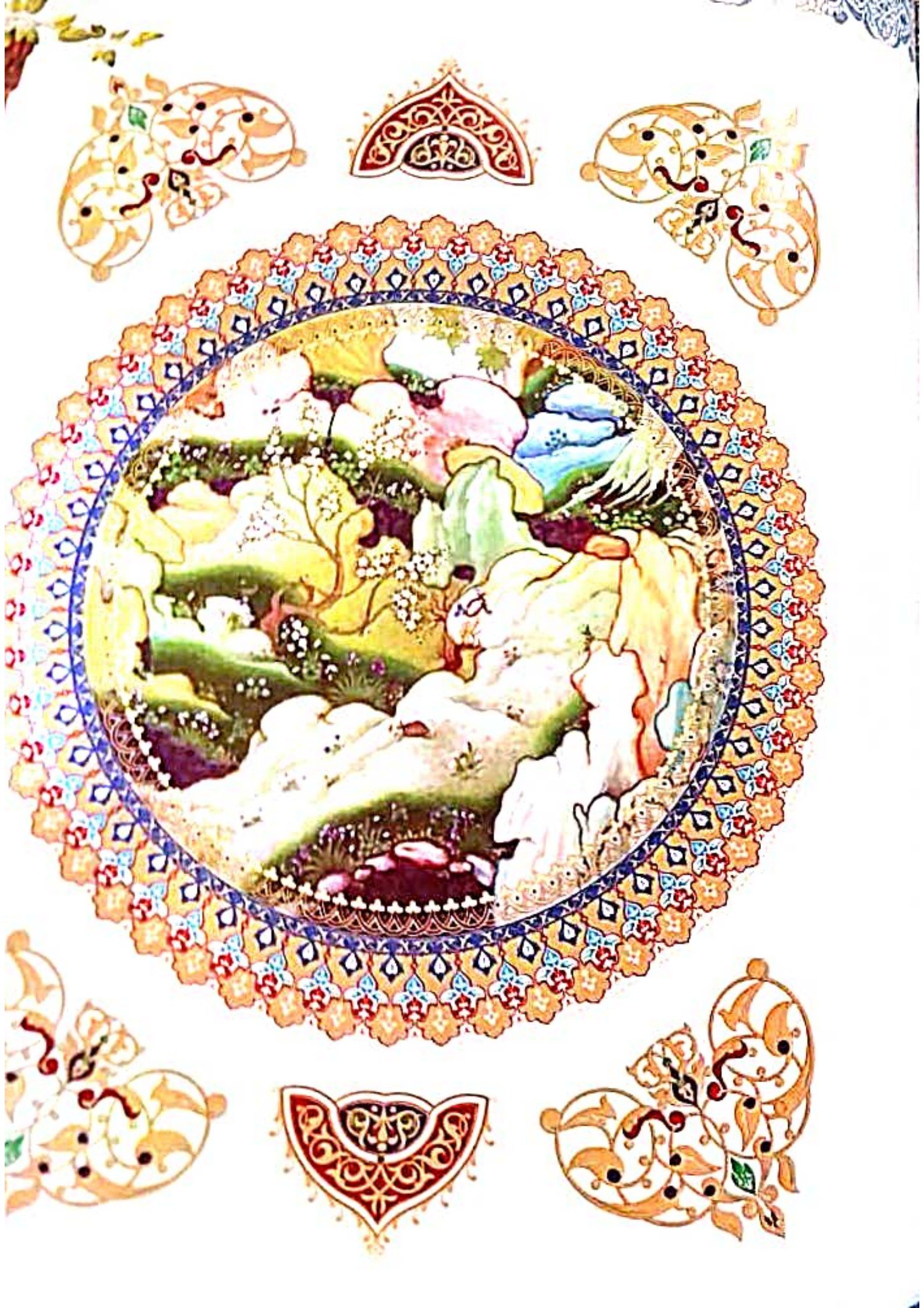
* * *

Жасоратли генералнинг қўрқоқ аскари, ватанпарвар
ҳукмдорнинг хоин фуқароси бўлмайди.

Япон халқ мақоли

ТИНЧЛИК – АЗУЗ НЕЪМАТ

Олам аҳли, билингизким, иш эмас душманлиғ,
Ёр ўлинг бир-бирингизгаким, эрур ёрлиғ иш.

Алишер Навоий

***

Тинч элнинг боғи гуллар.

***

Тинчлик – бахт, соғлиқ – тахт.

***

Тинчлик билан эл кўқарар,
Ёмғир билан – ер.

***

Тинчлик учун курашиш керак.

Ислом Каримов

***

Одам учта нарсанинг қадрини доимо кечикиб билади:
соғлиқ, ёшлиқ, тинчлик...

Ўткир Ҳошимов

***

Қўшнинг тинч, сен тинч.

* * *

Ўзи бемалолнинг, сўзи бемалол.

* * *

Уйида бахти борлар – ҳар ерда бахтиёрдир.
Маҳмуд Тоир

* * *

Уйида роҳати йўқнинг, кўчада фароғати йўқ.

* * *

Қўшнинг билан аҳил бўл, аммо ўртадаги
деворни олиб ташлама.

* * *

Саломдан сўнг тинчлик келгай ҳар жонга.
Юсуф Хос Ҳожиб

* * *

Одамларга нисбатан уларни бирлаштирувчи бошланғич
асос инсонийликдир, шунинг учун ҳам, одамлар инсоният
туркумига кирганликлари туфайли ўзаро тинчликда
яшамоқлари лозим.

Абу Наср Форобий

* * *

Салом демак – кимга бермак омонлик,
Алик олган билким, кўрмас ёмонлик.

Юсуф Хос Ҳожиб

* * *

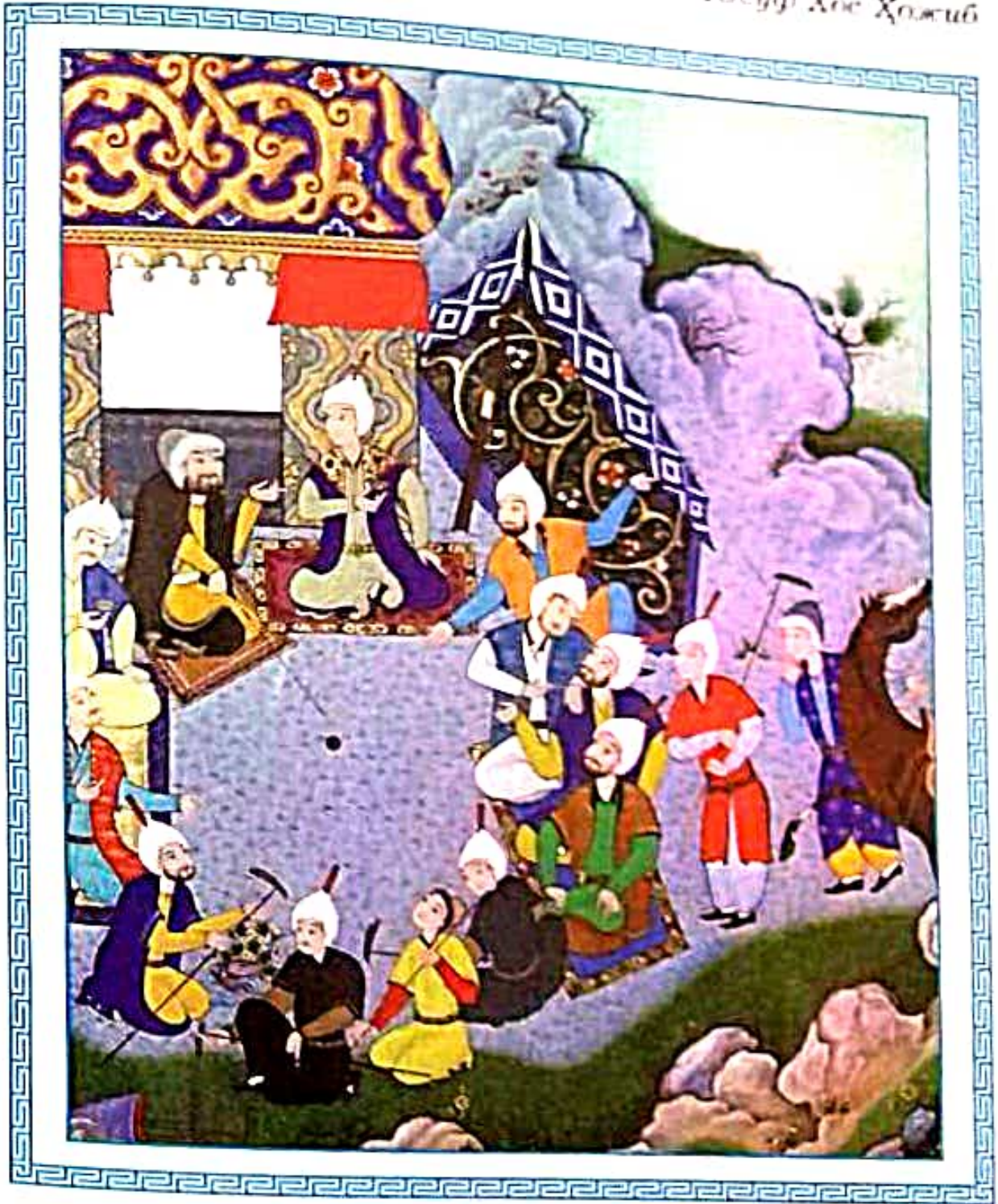
Саломни ёмонлик истамас айтар,
Жавоб саломатлик олгандан қайтар.

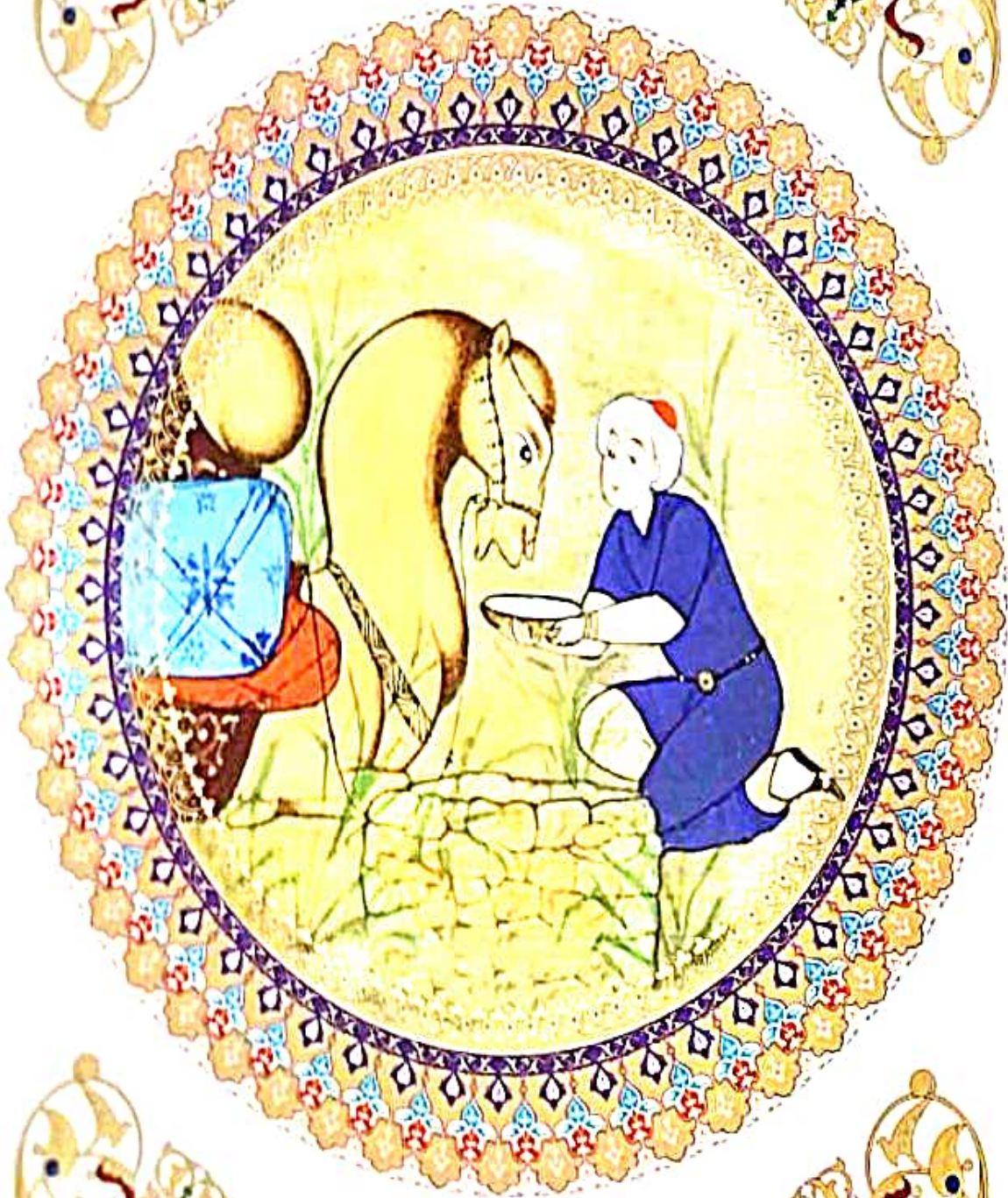
Юсуф Хос Ҳожиб

Кучлилар кучсизга саломни одат
Қилганда топарди дуне саодат.

Юсуф Хос Ҳожиб

КАМГАРГА – КАМОЛ, МАНМАНГА – ЗАВОЛ

Оқил ул сўзни ўрнида сўзлагай,
Ҳам жавобини муносиб кўзлагай.

Сайфи Саройи

***

Камгар етар муродга,
Манман қолар уятга.

***

Оқилу ҳушёр бўлсанг, гам ема,
Бангию тарёкини одам дема.

***

Оқилга ишорат,
Нодонга калттак.

***

Ҳақиқий инсон ташқи томонга қараб баҳо бермайди.
Юзаки томонгагина қараб мақтанувчи кишини одам
деб бўлмайди.

***

Мансабдор мол тўшмайди, оқил эса – фазилат.

* * *

Оқил йигит – подон қариядан яхшидир.

* * *

Оқил кишига фақирлик йўқдир.

* * *

Оқил бўлса, устоз ҳақ бўлар,
Шогидлари албат халқ бўлар.

* * *

Оқил ўғлон билгай оқил қадрини.

Толибий

* * *

Ҳали ҳеч ким камтарона яшаганидан афсусланмаган.
Виждонинг буюрмаган ҳамма нарсадан ўзингни тий.

Лев Толстой

* * *

Камтарлик – бу фақат безак эмас, балки эзгулик
қўриқчиси ҳамдир.

Жозеф Аддисон

* * *

Мағрурлик етарлича фикрламасликдан ва
ўзини ўзи билмасликдан келиб чиқади.

Жозеф Аддисон

* * *

Уа фазилатларимиз ҳақида қанча гапирсак, уларга
нишонини шунча қийин бўлади.

Эдм-Пьер Бошен

* * *

Кишининг камтарлиги унга ҳурмат келтиради.

Кимда-ким манман дун, ўзини баланд тутса,
Уни на халқ, на тангри севади.

Аҳмад Юғнакий

***

Такаббур ҳамиша нафратга лойиқ,
Мулојимлик эса – энг яхши қилиқ.
Ўзин катта тутса ким манмансираб,
Уни на халойиқ севар, ва Холиқ.

Аҳмад Юғнакий

***

Камтарлик дарахтин ўтқазсанг агар,
Муҳаббат мевасини ейсан ҳар қачон.

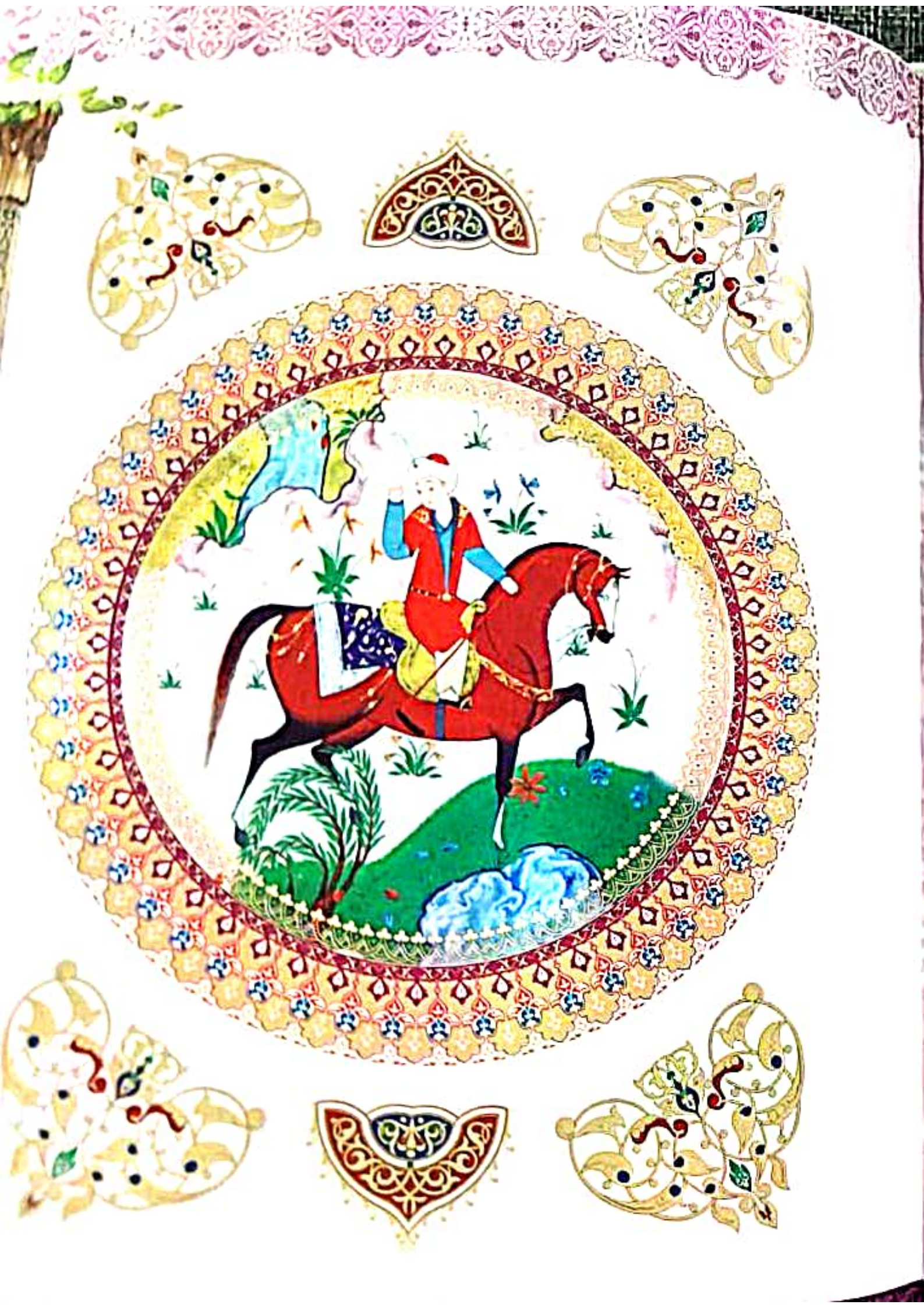
Муиниддин Жувайний

***

Камтарлик шундай бир хислатки, бу билан инсон
билим-маърифати, куч-қудратини яшириб, ўзини
табиатан ожиз, эзилган ва ўз жинсида юқори даражага
кўтарилишда бирор камчилиги бордек сездирадиган
бўлади. Яна бир хил одамлар бошқа бировдан нафсоний
ёки жисмоний томондан ўта ортиқлигини яшириб
келадиган бўлади.

Абу Али ибн Сино

ЎҒҒҒТ СҮЗҒДАН, АРСЛОН ҒЗҒДАН ҚАҒТМАС

Жасорат – сизда мавжуд бўлган
танлаш имкониятидир.

Терри Андерсон

* * *

Қийинчиликларни пинҳон тутмоқ мардлик нишонасидир.
Ғазаби келганда ўзини тия олган – марддир.
Кечира олиш – мардлик, кечира билмаслик – номардлик.
“Амир Темур ўғитлари”дан

* * *

Кимки санинг айбингни айтур санга,
Шафқат ила лутфи карам қил анга.

* * *

Нолиш билан иш битмайди,
Мард номардга тиз чўкмайди.

***
Мард келдинг, мард кетгил, тоқатинг тоқ бўлса ҳам,
Ўтма номард кўпригидан, сув сени оқизса ҳам.

Орази

***
Галаба қилишни эмас, қандай қилиб мағлуб
бўлмаслик ҳақида ўйла.

Япон халқ мақоли

***
Совут кийиб, маъракада жон берган,
Кетмон уриб, кеча-кундуз нон берган.

***
Юз номарддан юз қайтар,
Бир мардни ҳар ким мақтар.

***
Номарднинг жойи – жаҳаннам.

***
Ё эр бўл, эр бўлмасанг, қора ер бўл.

***
Арслоннинг ўлиги,
Сичқоннинг тириги.

***
Эрга – навбат,
Шерга – навбат.

***
Ботирнинг мушти ҳам яроқ.

Бир бир ёндан, юз бир ёндан – ботир юрар майдондан.

* * *

Эрнинг сўзи битта.

* * *

Ваъдага вафо – марднинг иши,
Ваъдасиз – субутсиз киши.

* * *

Эр йигитга икки номус – бир ўлим.

* * *

Ўзингни эр билсанг, ўзгани шер бил.

* * *

Жасур жангдан қўрқмайди,
ёвдан сира хурқмайди.

* * *

Жасорат – бу қўрқинишнингизни сиздан бошқа ҳеч
ким билмайдиган ҳолат.

Франклин П.Жокс

* * *

Қаҳрамон оддий одамдан унчалик фарқ қилмайди, фақат
у ўз жасоратини беш дақиқа кўпроқ сақлай билади.

Ральф Эмерсон

* * *

Мард бўлсанг – майдонга чиқ.

* * *

Қочоққа шафқат йўқ, қўрқоққа – хурмат.

***

Ақл ва жасурлик, агар содиқлик
ёддан чиққан бўлса, қуруқ сўзлардир.
Вишакжадапта

***

Кўрдимки, энг ноёб неъмат ростгўйлик ва мардлик,
энг оғир бало мунофиқ дўстлар экан.
Нажмиддин Кубро

***

Йўқотадиган нарсаси йўқ одам билан курашга
киришманг, бу – тенглар жанги эмас.
Бальтасар Грасиан

***

Одамларнинг ботири келажакдаги мушкулотдан
қўрқмайди. Камолга етишдан четланган киши
одамларнинг энг қўрқоғидир.
Абу Али ибн Сино

***

Бузилган ишни ботир тузар.

***

Ботир топса, барча ер.

***

Кўрни – кўр билади,
Зўрни – зўр билади.

***

Ориф ботир одам бўлади, шундай бўлмай ҳам бўлармиди?
У ўлимдан ҳам қўрқмайдиган, саховат эгаси бўлади.
Шундай бўлмай ҳам бўлардимиз! У барча беҳуда
нарсаларга ҳирс қўйишдан узоқ ва барча

адашганларга меҳрибон бўлармиди! У ўз нафсонини билан улугвор бўлади.
Шундай бўлмай ҳам бўлардими!

Абу Али ибн Сино

* * *

Мард билан улфат бўлган мардликка етади, номардга
яқин юрган киши гамдан боши чиқмайди. Мард одамнинг
ваъдаси ҳам нақд, ҳам тез бўлади.

«Оталар сўзи»

* * *

Тараққиёт фақат жасорат туфайлигина рўй беради.

Виктор Гюго

* * *

Жасорат қолган барча эзгу фазилатларнинг посбони ва
таянчидир. Кимки бу сифатдан маҳрум экан, ўз бурчини
қатъийлик билан бажариш ҳамда чин инсонга ҳос барча
яхши фазилатларни намоёниш этишдан ожиз қолади.

Барук Спимова

* * *

Қўрқув қалб ожизлигининг меvasидир.

Барук Спимова

* * *

Инсон – курашчи демакдир.

* * *

Яшаш учун галаба қозонишни ўрган.

* * *

Йигитга мардлик ярашар.

* * *
Мард – курашда, дўст – ташқишда,
доно ғазабда синалар.

* * *
Мард – майдонда билинар, номард – ишда.

* * *
Ўз айбини билган – мард.

* * *
Мардни эл севар,
Номардни ким севар.

* * *
Йигит омон бўлса, хавфу хатар йўқ,
Қалқон бор, қалъа – бут, қўрғон – саломат.

Ғафур Ғулом

МЕХР БЕРМАЎ. ОҚУВАТ КУТМА

Одамийликнинг белгиси ҳиммат билан мурувватдир,
одам ўз ҳиммати ва муруввати баробарида қадрланади.

Юсуф Хос Ҳожиб

***

Кишининг ҳусни – ҳалимлигидадир.

***

Мурувват бирла жонни висор эт,
Ҳамиша яхшиликни шюр эт.

Сайхатий

***

Ҳар бир инсоннинг қадр-қиммати ўз ишнини қойиб
қилиб бажаришида кўринади.

Абу Райҳон Беруний

***

Ўзгага мурувватли бўл, ўзинга қаттиққўл.

Хитой халқ мақоли

* * *

Тўрт нарса мурувватни бузади: улуғларни бахиллик ва олимларни кибр, маишанлик, хотинларни бешармлик, эркакларни эса ёлғончилик.

Хожа Аҳрор Валий

* * *

Ўзингдан улуғлар сенга раҳм қилишини хоҳласанг, ўзингдан наслларга раҳм қил. Меҳрибонлик фақат инсонни эмас, ҳатто ҳайвонни ҳам ром қилади.

«Оталар сўзи»

* * *

Меҳр кўрсат, кирай десанг дилларга,
Меҳрсизлик ўзингни ҳам қақшатар.

Чустий

* * *

Одамийликнинг белгиси ҳиммат билан мурувватдир, одам ўз ҳиммати ва муруввати баробарида қадрланади.

Юсуф Хос Ҳожиб

* * *

Фойдали одам – одамларнинг сарасидир,
меҳрибон одам – одамларнинг аслидир.

Юсуф Хос Ҳожиб

* * *

Кўз қаерда бўлса, меҳр ҳам шу ерда.

* * *

Кўнгил кўнгилдан сув ичар.

* * *

Ош – эгаси билан,
Гул – барги билан.

Киши бўлган кишининг
Киши билан иши бор.
Киши бўлмаган кишининг
Киши билан нима иши бор.

* * *

Кишиларга хизмат қилиш ҳар бир одамнинг энг
муқаддас бурчидир.

* * *

Меҳрибонлик, раҳмдиллик – иймондандир.

* * *

Марҳамат этмаган кимсага марҳамат бўлмайди,
меҳр кўрсатилмайди.

* * *

Ўзи юк кўтарса, онанинг бели қайишади.

* * *

Бўлганда ҳам замона охир,
Меҳр қолур, муҳаббат қолур.

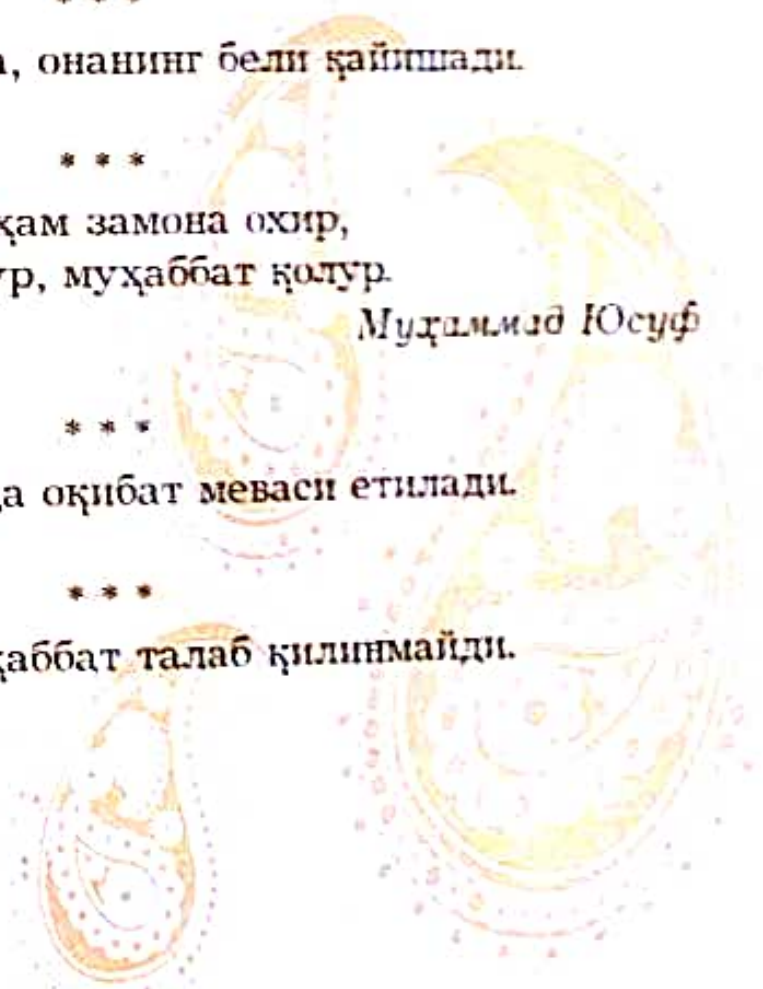
Мухаммад Юсуф

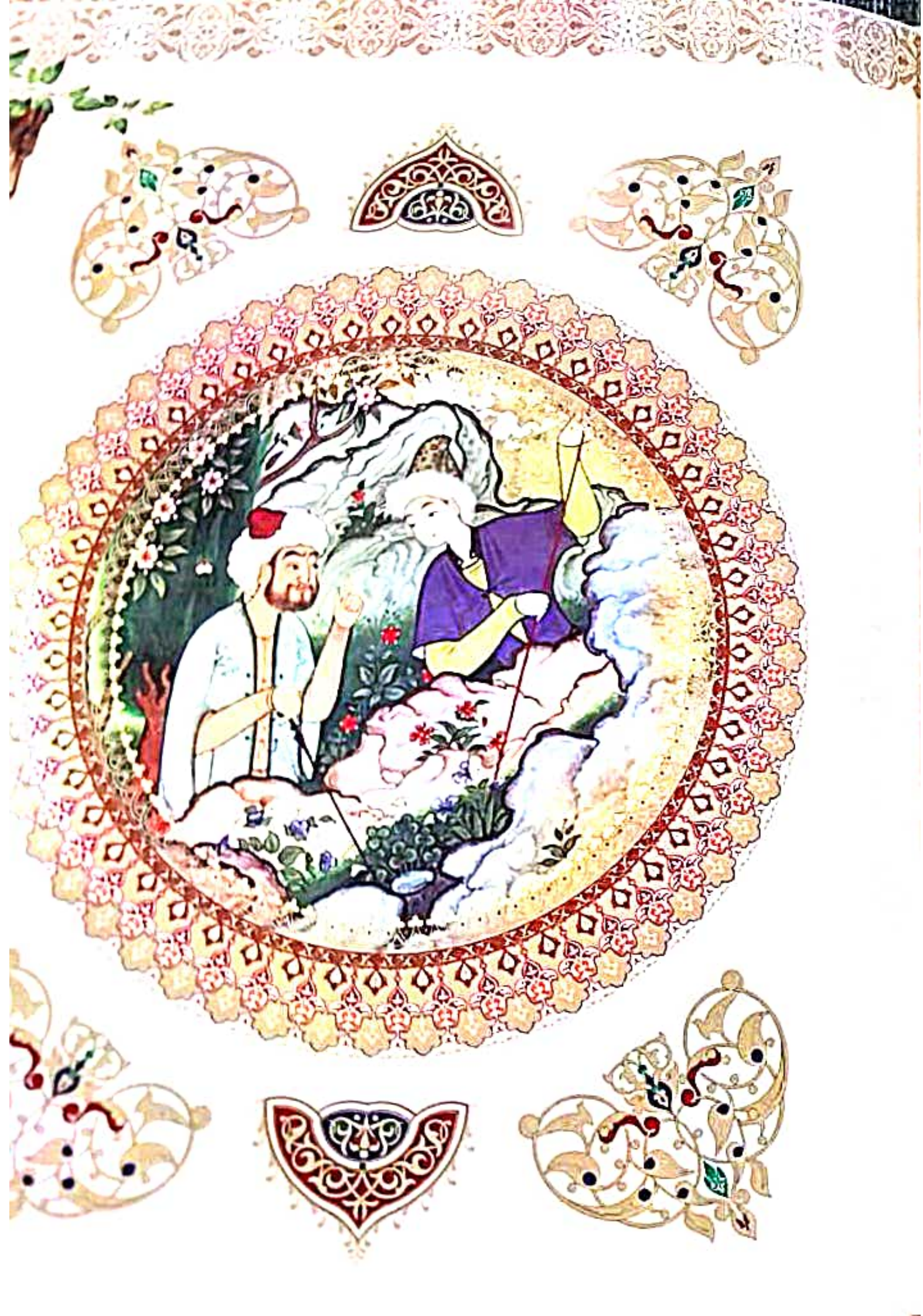
* * *

Меҳр дарахтида оқибат меваси етилади.

* * *

Ҳурмат ва муҳаббат талаб қилинмайди.

БИРЛАШГАН ДАРЁ БУЛУР

Халқни бир одам деб, бир одамни бутун халқ деб бил.
Ўзбек халқ мақоли

* * *

Кимсанинг ўзи ёлғиз бўлса, унинг хунари ҳам йўқ
кабидир, чунки ёлғиз киши киши қаторида бўлмайди.
Алишер Навоий

* * *

Бирлашган – ўзар.
Бирлашмаган – тўзар.

* * *

Айрилганни – айиқ ер.
Бўлинганни – бўри ер.

* * *

Тўдадан ажраган тўрга тушар.

* * *

Қатордан қолгунча хатардан қол.

* * *

Уюр қўйдан бўри ҳам кўрқар.

* * *

Кўнлашган – ёвни қайтарар.

* * *

Ҳарна тавғо келса, кўпликдан келур,
Раижу меҳнат – якка, йўқликдан келур.

* * *

Кўн оғиз бир бўлса, бир оғиз бўлади.

* * *

Кўндан қуён қочиб қутулмас.

* * *

Қўниши келди – кўмак келди.
Эт келди – суяк келди.

* * *

Бир кўрган – таниш,
Икки кўрган – билиш.

* * *

Арғамчига қил – қувват.
“Ҳайт” деган – туяга мадад.

* * *

Оға-ини тотув бўлса, от кўп,
Опа-сингил тотув бўлса, ош кўп.

* * *

Одам одамга фанимат.

* * *

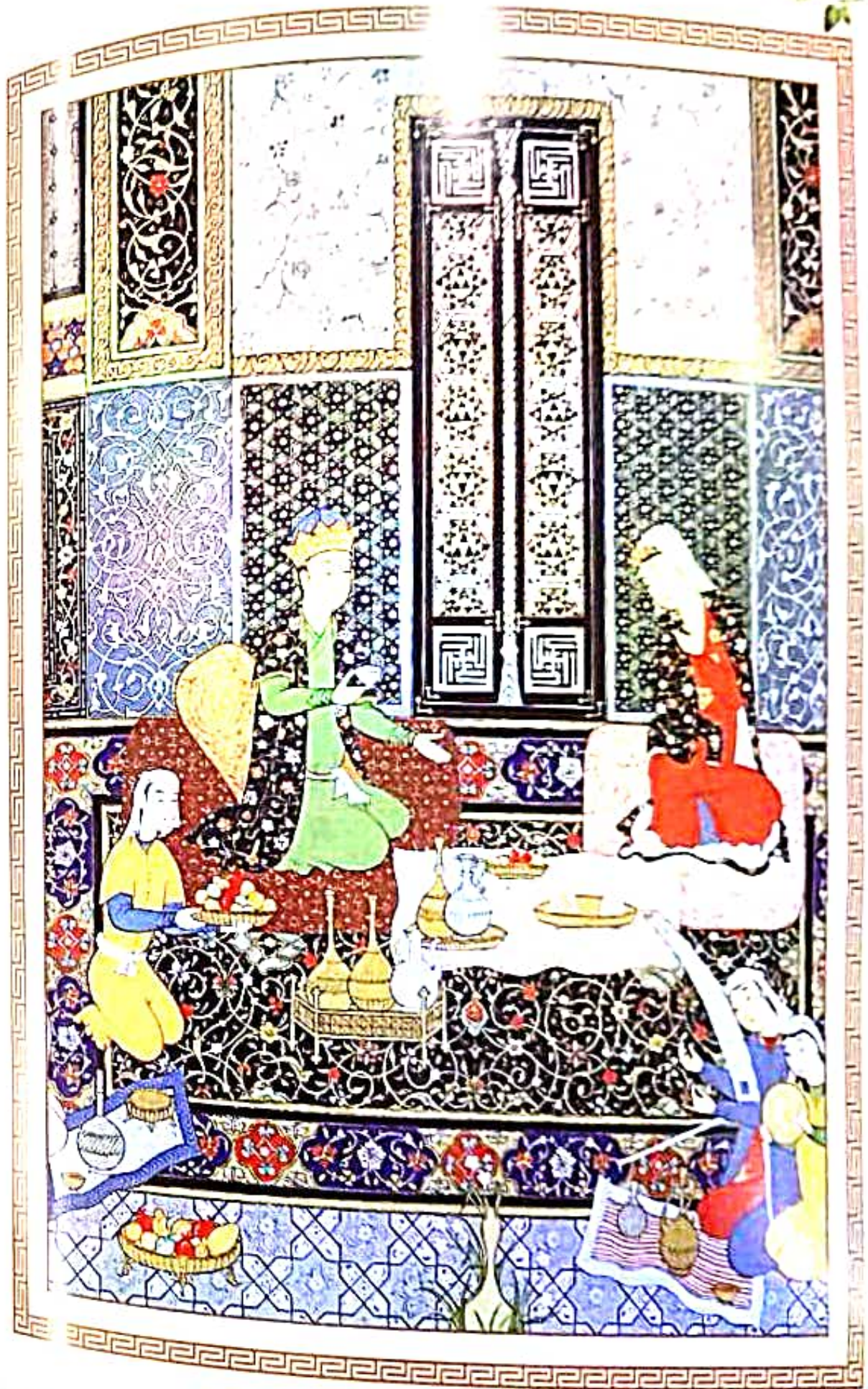
Одам – одам билан, ниста – бодом билан.

* * *

Инсонлар билан ҳар соҳада алоқа ўрнат.

* * *

Ғоялар қарама-қаршилиги кишиларни бирлаштирмайди.

МУНДАРИЖА

СЎЗБОШИ ЁРНИДА.....	5
ЎЗБЕКИСТОН ПРЕЗИДЕНТИ ШАВКАТ МИРЗИЁЕВНИНГ МАЪРУЗАЛАРИДАН ИҚТИБОСЛАР.....	8
ЕШЛИК – УМР БАҲОРИ.....	29
АНУШЕРВОНИ ОДИЛ ҲИКМАТЛАРИ.....	35
МЕҲНАТНИНГ ТАГИ – РОҲАТ.....	43
САҲИЙЛИК ШАРАФ КЕЛТИРАДИ.....	55
КИШИНИНГ БЕЗАГИ – ОДОВИДИР.....	71
БИЛИМ БАХТ КЕЛТИРАР.....	83
ҲАСАДГУЙГА РОҲАТ ЙЎҚ.....	105
ВАҚТИНГ КЕТДИ – ПАҚДИНГ КЕТДИ.....	111
ИШТИЛАНГА ТОЛЕ ЕР!.....	119
ҲУНАРЛИ КИШИ ХОР БЎЛМАС.....	129
ОТА-ОНАГА МУҲАББАТ.....	139
УСТОЗ ОТАНГДЕК УЛУФ.....	145
КИТОБ – БИЛИМ ЧИРОҒИ.....	149
КУЧ – АДОЛАТДА.....	155
САБР – УМР ХАЗИНАСИ.....	169
ЯХШИЛАР БИЛАН ДЎСТЛАШ.....	177
ТИЛ – АҚЛ БЕЗАГИ.....	191
ВАТАНГА СОДИҚЛИК – МУҚАДДАС БУРЧ.....	201
ТИНЧЛИК – АЗИЗ НЕЪМАТ.....	211
КАМТАРГА – КАМОЛ, МАИМАНГА – ЗАВОЛ.....	215
ЙИГИТ СЎЗИДАН, АРСЛОН ИЗИДАН ҚАЙТМАС.....	219
МЕҲР БЕРМАЙ, ОҚИБАТ КУТМА.....	227
БИРЛАШГАН ДАРЕ БЎЛУР.....	231

ЕШЛАРГА ДОНЛАР УТИТИ

Тузувчилар: Оқил Салимов, Қаҳрамон Қуронбоев,
Мансур Бекмуродов, Лазиз Тангриев, Нуритдин Халилов

Тақризчи Муҳаммаджон Қуронов, педагогика фанлари
доктори, профессор

Муҳаррир Илҳом Зойиров
Дизайн ва саҳифалаш Шухрат Мирфаёзов
Техник муҳаррир Хосият Хасанова
Бадий муҳаррир Хасан Аминов
Мусахҳиҳ Доно Тўйчиева

*Ушбу китобда миниатюрачи рассомлар Камол Мирзаев,
Комил Омонов, Даврон Тошев, Сардор Маҳкамов, Мафтуна
Мирзараҳмонова, Ашурой Азизова, Ҳикмат Мурторов,
Шарофат Абдумуталова, Беҳзод Жўрабоевларнинг
асарларидан фойдаланилди.*

УЎК 398 (5751)/821.512.133-84(07).
КБК 82(5Ў)
С 26

Ёшларга донолар ўғити / Тузувчилар: О.Салимов, К.Қуронбоев,
М.Бекмуродов, Л.Таигриев, Н.Халилов. – Тошкент, Гафур Ғулом номидаги
нашриёт-матбаа ижодий уйи, 2018. – 236 б.

Бутун дунё мутафаккирлари ва улуғ аجدодларимиз буюк маънавиятининг
маҳсули бўлмиш доно фикрлар, панд-насихатлар ва даъватлар халқимизни
тўғри йўлдан адашмасликка ундовчи йўлчи юлдуз бўлиб келган. Шу нуқтани
назардан келиб чиққан ҳолда, ушбу китобда Президентимиз Шавкат Мирзиёев-
нинг ёшлар тарбиясига оид дил сўзлари ҳамда дунё мутафаккирларининг ҳик-
матли сўзлари, айниқса, ёшлар ички олами, рухий дунёси, онгу шуурини шакл-
лантиришга хизмат қиладиган халқ мақол-маталларидан намуналар жамланди.

Ўйлаймизки, мазкур ўғитлар ёш авлоднинг комил шахс сифатида шаклла-
нишида, билим ва ахлоқ-одобга эга бўлишида, шунингдек, уларни меҳнатсе-
варлик, илм-ҳунар эгаллиги, ота-онага ҳурмат, устозларга эҳтиром кўрсатиш
каби фазилатлар соҳиб бўлишга ундаб, ватанга садоқат руҳида тарбиялашга
ўргатади.

УЎК 398 (5751)/821.512.133-84(07).
КБК 82(5Ў)

Нашриёт лицензия рақами АІ № 290. 04.11.2016
2018 йил 10 апрелда босишга рухсат этилди.
Бичими 84x108 1/16. Journal Accent гарнитураси.
Офсет босма. Шартли босма табоқ 25,2.
Нашр тобоғи 28,8. Адади 10 000 нусха.
185 - рақамли буюртма.

Ўзбекистон матбуот ва ахборот агентлигининг
Гафур Ғулом номидаги нашриёт-матбаа ижодий
уйида чоп этилди. 100128, Тошкент, Лабзак кўчаси, 86.

Телефонлар: (371) 241-25-24, 241-48-62, 241-83-29
Факс: (371) 241-82-69
www.gglit.uz   info@gglit.uz

© О.Салимов, К.Қуронбоев,
М.Бекмуродов, Л.Таигриев, Н.Халилов

© Гафур Ғулом номидаги
нашриёт-матбаа ижодий уйи, 2018

ISBN 978-9943-5214-8-3

